ROZSUDOK SÚDU PRVÉHO STUPŇA (piata komora)
z 25. októbra 2005 *

Vo veci T-38/02,

Groupe Danone, so sídlom v Paríži (Francúzsko), v zastúpení: A. Winckler a M. Waha, advokáti,

žalobca,

proti

Komisii Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A. Bouquet a W. Wils, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie 2003/569/ES z 5. decembra 2001 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES (vec IV/37.614/F3 PO/Interbrew a Alken-Maes) (Ú. v. EÚ L 200, 2003, s. 1) a subsidiárne návrh na zníženie pokuty uloženej žalobcovi v článku 2 uvedeného rozhodnutia,

* Jazyk konania: francúzština.

SÚD PRVÉHO STUPŇA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV
(piata komora),

v zložení: predseda komory M. Vilaras, sudcovia E. Martins Ribeiro a K. Jürimäe,

tajomník: J. Plingers, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. decembra 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

Právny rámec

1 Nariadenie Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy (Ú. v. ES 1962, 17, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) vo svojom článku 15 ods. 2 stanovuje:

„Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od 1 000 do 1 000 000 [eur] alebo viac, ale nepresahujúcej 10 % obratu

v predchádzajúcom obchodnom roku každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, ak buď úmyselne, alebo z nedbalosti:

a) porušili článok [81] (1) alebo článok [82] zmluvy, alebo

b) porušili ktorýkoľvek záväzok uložený na základe článku 8 (1) [nariadenia].

Pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie."

2 Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia") zavádzajú metódu stanovovania výšky uvedených pokút podľa pravidiel, ktoré „začínajú od základnej čiastky, ktorá sa bude zvyšovať s ohľadom na priťažujúce okolnosti, alebo znižovať s ohľadom na poľahčujúce okolnosti" (druhý odsek usmernení). Podľa týchto usmernení „základná čiastka bude určená podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania pravidiel, čo sú jediné kritériá uvedené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17" (bod 1 usmernení).

3 Oznámenie Komisie o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci") „stanovuje podmienky, za ktorých podniky spolupracujúce s Komisiou počas vyšetrovania týkajúceho sa kartelu môžu byť oslobodené od uloženia pokuty alebo im môže byť znížená pokuta, ktorú by inak museli zaplatiť" [*neoficiálny preklad*] (bod A 3 oznámenia).

4 Bod D oznámenia o spolupráci znie:

„D. Výrazné zníženie výšky pokuty

1. Ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky stanovené v [bodoch] B a C, zníži sa mu v rozsahu od 10 do 50 % výška pokuty, ktorá by mu bola uložená pri neexistujúcej spolupráci.

2. Ide najmä o prípad, ak podnik:

— pred zaslaním oznámenia o výhradách poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné materiály prispievajúce k potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa dopustil,

— po doručení oznámenia o výhradách informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladá svoje obvinenia.“ [*neoficiálny preklad*]

Skutkové okolnosti

5 Interbrew NV (ďalej len „Interbrew“) a Brouwerijen Alken-Maes NV (ďalej len „Alken-Maes“) boli v čase skutkového stavu jednotkou a dvojkou na belgickom trhu s pivom. Alken-Maes bol dcérskou spoločnosťou skupiny Danone SA (ďalej len „žalobca“), ktorá bola prítomná aj na francúzskom trhu s pivom prostredníctvom inej dcérskej spoločnosti, Brasseries Kronenbourg SA (ďalej len „Kronenbourg“). Roku 2000 ukončil žalobca svoje činnosti v oblasti piva.

6 Komisia roku 1999 začala vo veci IV/37.614/F3 vyšetrovanie týkajúce sa prípadného porušenia pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva v odvetví belgického pivovarníctva.

7 V rámci uvedeného vyšetrovania Komisia 29. septembra 2000 začala konanie a prijala oznámenie o výhradách proti žalobcovi, ako aj podnikom Interbrew, Alken-Maes, NV Brouwerij Haacht (ďalej len „Haacht“) a NV Brouwerij Martens (ďalej len „Martens“). Začaté konanie proti žalobcovi a oznámenie o výhradách, ktoré mu bolo adresované, sa týkalo výlučne jeho predpokladanej účasti na takzvanom karteli „Interbrew/Alken-Maes“, týkajúcom sa belgického trhu s pivom.

8 Komisia 5. decembra 2001 prijala rozhodnutie 2003/569/ES týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES (vec IV/37.614/F3 PO/Interbrew a Alken-Maes) (Ú. v. EÚ L 200, 2003, s. 1), ktoré sa týka žalobcu, ako aj podnikov Interbrew, Alken-Maes, Haacht a Martens (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

9 Napadnuté rozhodnutie uvádza dve odlišné porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, a to jednak komplexný súbor dohôd a/alebo zosúladených postupov v oblasti piva

predávaného v Belgicku (ďalej len „kartel Interbrew/Alken-Maes“) a jednak zosúladené postupy v oblasti piva predávaného pod ochrannou známkou distribútora. Napadnuté rozhodnutie uvádza, že žalobca, Interbrew a Alken-Maes sa podieľali na prvom porušení, zatiaľ čo Interbrew, Alken-Maes, Haacht a Martens sa podieľali na druhom porušení.

10 Hoci žalobca bol v čase skutkových okolností materskou spoločnosťou Alken-Maesu, napadnuté rozhodnutie uvádza len porušenie, za ktoré je zodpovedný samotný žalobca. Vzhľadom na jeho aktívnu úlohu v karteli Interbrew/Alken-Maes bol totiž žalobca považovaný za zodpovedného tak za vlastnú účasť, ako aj z dôvodu účasti Alken-Maesu na uvedenom karteli. Komisia naopak zastávala názor, že nebolo namieste prisúdiť žalobcovi zodpovednosť za účasť jeho dcérskej spoločnosti na zosúladenom postupe v oblasti piva predávaného pod ochrannou známkou distribútora, pretože samotný žalobca sa na tomto karteli nepodieľal.

11 Porušenie vytýkané žalobcovi spočíva v jeho priamej účasti aj prostredníctvom jeho dcérskej spoločnosti Alken-Maes na komplexnom súbore dohôd a/alebo zosúladených postupov týkajúcich sa všeobecného paktu o neútočení, cien a podpory maloobchodného predaja, rozdelenie zákazníkov v odvetví „hotely, reštaurácie, kaviarne“ (ďalej len „Horeca“), vrátane takzvaných „domácich“ zákazníkov, obmedzenia investícií a reklamy na trhu Horeca, novej štruktúry cien v odvetví Horeca a v rámci maloobchodného predaja a výmeny informácií o predajoch v odvetví Horeca a v rámci maloobchodného predaja.

12 Napadnuté rozhodnutie uvádza, že citované porušenie trvalo od 28. januára 1993 do 28. januára 1998.

13 Keďže Komisia sa domnievala, že súhrn podkladov jej umožňuje vyvodiť záver, že uvedené porušenie bolo ukončené, nepovažovala za potrebné zaviazať dotknuté podniky, aby podľa článku 3 nariadenia č. 17 ukončili porušovanie.

14 Komisia naopak dospela k názoru, že podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 je potrebné uložiť pokuty Interbrewu a žalobcovi za ich účasť na karteli Interbrew/Alken-Maes.

15 V tejto súvislosti Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla, že všetci účastníci kartelu Interbrew/Alken-Maes sa dopustili porušenia úmyselne.

16 Na účely stanovenia výšky ukladaných pokút Komisia uplatnila v napadnutom rozhodnutí metódu definovanú v usmerneniach, ako aj v oznámení o spolupráci.

17 Výrok napadnutého rozhodnutia znie:

„Článok 1

[Interbrew], [Alken-Maes] a [žalobca] porušili článok 81 ods. 1 [ES] účasťou na komplexnom súbore dohôd a/alebo zosúladených postupov týkajúcich sa všeobecného paktu o neútočení, cien a podpory maloobchodného predaja, rozdelenia zákazníkov v odvetví Horeca (zahrňujúceho ‚klasické' Horeca a domácich zákazníkov), obmedzenia investícií a reklamy na trhu Horeca, novej štruktúry cien v odvetví Horeca a v rámci maloobchodného predaja a výmeny informácií o predajoch v odvetví Horeca a v rámci maloobchodného predaja, a to od 28. januára 1993 do 28. januára 1998.

Článok 2

Z dôvodu porušení uvedených v článku 1 sa [Interbrewu] a [žalobcovi] ukladajú tieto pokuty:

a) [Interbrew]: pokuta 45 675 miliónov eur;

b) [žalobca]: pokuta 44 043 miliónov eur.

...“

Konanie a návrhy účastníkov konania

18 Žalobca podal túto žalobu návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 22. februára 2002.

19 Na základe správy sudcu spravodajcu Súd prvého stupňa (piata komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania. Súd prvého stupňa požiadal účastníkov konania na základe článku 64 svojho rokovacieho poriadku, aby predložili niektoré dokumenty a aby odpovedali na písomné otázky. Účastníci konania vyhoveli týmto žiadostiam v stanovenej lehote.

20 Žalobca listom z 30. novembra 2004 požiadal Súd prvého stupňa, aby na jednej strane pripojil rozhodnutie Komisie z 29. septembra 2004 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES (vec COMP/C.37750/B2 — Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken), oznámené pod číslom K (2004) 3597, konečné znenie (ďalej len „rozhodnutie Kronenbourg/Heineken"), k spisu a na strane druhej v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania podľa článku 64 ods. 4, aby vyzval Komisiu, aby sa pred pojednávaním alebo počas neho vyjadrila o výsledkoch svojho vyšetrovania týkajúceho sa prípadného zneužitia dominantného postavenia Interbrewu na belgickom trhu s pivom.

21 Rozhodnutím z 3. decembra 2004 Súd prvého stupňa na jednej strane vložil spomenutý list do spisu a informoval Komisiu, že ju na pojednávaní vyzve, aby sa vyjadrila k žiadosti žalobcu o pripojenie rozhodnutia Kronenbourg/Heineken k spisu. Na strane druhej zamietol návrh na zabezpečenie priebehu konania zameraný na to, aby sa Komisia vyjadrila o výsledkoch svojho vyšetrovania týkajúceho sa prípadného zneužitia dominantného postavenia Interbrewu na belgickom trhu s pivom.

22 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im Súd prvého stupňa položil, boli vypočuté na verejnom pojednávaní 8. decembra 2004. Komisia na pojednávaní vyhlásila, že nebude odporovať návrhu žalobcu pripojiť rozhodnutie Kronenbourg/Heineken k spisu, ktoré sa vykonalo rozhodnutím Súdu prvého stupňa.

23 Žalobca navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zrušil napadnuté rozhodnutie podľa článku 230 ES a subsidiárne znížil pokutu uloženú v článku 2 uvedeného rozhodnutia podľa článku 229 ES,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

24 Komisia navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zamietol žalobu,

— zaviazal žalobcu na náhradu trov konania.

Právny stav

25 Na podporu svojej žaloby žalobca uvádza osem žalobných dôvodov. Dva žalobné dôvody, uvádzané v prvom rade, sú zamerané na zrušenie napadnutého rozhodnutia a sú založené na porušení práva na obhajobu a zásady správneho úradného postupu (prvý žalobný dôvod), ako aj na porušení povinnosti odôvodnenia (druhý žalobný dôvod). Cieľom ďalších šiestich žalobných dôvodov, uvádzaných subsidiárne, je zníženie výšky uloženej pokuty. Tieto dôvody sú založené na chybnom zhodnotení závažnosti porušenia na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty v rozpore so zásadami proporcionality, rovnosti zaobchádzania a *ne bis in idem* (tretí žalobný dôvod), na chybnom posúdení dĺžky trvania porušenia (štvrtý žalobný dôvod), na neodôvodnenosti priťažujúcej okolnosti použitej z dôvodu nátlaku vykonávaného na Interbrew (piaty žalobný dôvod), na neodôvodnenom zohľadnení priťažujúcej okolnosti opakovaného porušenia vo vzťahu k žalobcovi (šiesty žalobný dôvod), na nedostatočnom zohľadnení uplatniteľných poľahčujúcich okolností (siedmy žalobný dôvod) a na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania a s oznámením o spolupráci (ôsmy žalobný dôvod).

A — *O návrhoch na zrušenie napadnutého rozhodnutia*

1. *O žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu a zásady správneho úradného postupu*

26 Žalobný dôvod sa delí na tri časti. V prvej žalobca tvrdí, že nemohol preskúmať kontext, v akom vznikol dokument použitý Komisiou v jeho neprospech. V druhej časti uvádza, že Komisia mu neumožnila oboznámiť sa pred prijatím napadnutého rozhodnutia s kritériami zohľadnenými pri stanovení pokuty. Napokon v tretej časti žalobca tvrdí, že nezdokumentovanie stretnutí medzi Komisiou a Interbrewom, ako aj odmietnutie Komisie oznámiť mu odpoveď Interbrewu na oznámenie o výhradách predstavujú nielen porušenie práva na obhajobu, ale aj porušenie zásady správneho úradného postupu.

a) O prvej časti založenej na tom, že žalobca nemohol preskúmať kontext, v akom vznikol dokument použitý Komisiou v jeho neprospech

Tvrdenia účastníkov konania

27 Žalobca tvrdí, že napadnuté rozhodnutie sa musí zrušiť z dôvodu, že nemohol uviesť, skomentovať ani poprieť výňatok z dokumentu pôvodne skopírovaný Komisiou v podniku Heineken NV (ďalej len „Heineken") v rámci vyšetrovania spojeného s Holandskom (ďalej len „dokument Heinekenu"). Komisia spomenula tento dokument v odôvodnení č. 55 napadnutého rozhodnutia na podporu záveru, že žalobca vyvíjal nátlak na Interbrew tým, že mu hrozil represáliami na francúzskom

trhu, aby ho donútil rozšíriť pôsobnosť kartelu. Iné dôkazy zohľadnené na podporu tohto záveru, uvedené v odôvodnení č. 54 napadnutého rozhodnutia, sa obmedzujú na jednostranné vyhlásenia Interbrewu.

28 Žalobca uznáva, že dokument Heinekenu sa cituje v oznámení o výhradách a že sa s ním oboznámil pri prístupe k spisu. Komisia sa však v napadnutom rozhodnutí obmedzila na oznámenie miesta a okolností získania dokumentu Heinekenu, priznajúc tak dôveryhodnosť dokumentu bez ďalších formalít, a nedala žalobcovi príležitosť preskúmať kontext, v ktorom vznikol.

29 Žalobca tak nemal prístup k interným listom ani k poznámkam, ktoré predchádzali tomuto dokumentu alebo ktoré za ním nasledovali, pretože nie sú súčasťou spisu. K spisu nebol pripojený nijaký dôkaz spojený s týmto dokumentom, ktorý sa mohol získať počas vyšetrovania v Holandsku, a to napriek žalobcovej žiadosti v tomto zmysle. K spisu neboli pripojené ani prípadné komentáre Heinekenu a Interbrewu týkajúce sa dôležitosti uvedeného dokumentu. Navyše korešpondencia medzi Komisiou a Heinekenom o dôvernosti dokumentu Heinekenu, ktorú predložila Komisia, neprináša nijakú dodatočnú informáciu ani nepreukazuje, že Komisia sama mala k dispozícii informácie potrebné na výklad tohto dokumentu.

30 Žalobca v tejto súvislosti uvádza dve alternatívne výhrady. Buď tieto výkladové informácie existovali, ale neboli pripojené k spisu a poskytnutý prístup k spisu bol v rozpore s právom na obhajobu, alebo tieto informácie neexistovali a Komisia je v rámci svojej povinnosti zisťovať aj skutočnosti v prospech povinná pri zisťovaní kontextu, v ktorom vznikol dokument Heinekenu, overiť pravdepodobnosť informácií v ňom obsiahnutých.

31 Žalobca tvrdí, že v každom prípade by jeho vedomosť o identite autora a o kontexte vypracovania dokumentu Heinekenu viedla správne konanie k inému výsledku, lebo by mohol preukázať nedostatok autenticity alebo hodnovernosti tohto dokumentu. V takom prípade by nemohli stačiť jednotlivé vyhlásenia Interbrewu na dokázanie nátlaku, ktorý bol naň údajne vykonávaný. Došlo teda k porušeniu práva na obhajobu v zmysle judikatúry Súdu prvého stupňa (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, takzvaný „Cement", T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, bod 247).

32 Komisia uvádza, že žalobca mal prístup k dokumentu Heinekenu, pričom sa plne mohol oboznámiť s jeho „kontextom", a že okrem toho počas správneho konania nikdy nevzniesol porušenie práva na obhajobu. V každom prípade nie je dokument Heinekenu jediným dôkazom hrozby, ktorú žalobca vyjadril voči Interbrewu.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

33 Podľa ustálenej judikatúry je cieľom prístupu k spisu vo veciach hospodárskej súťaže umožniť adresátom oznámenia o výhradách oboznámiť sa s dôkazmi uvedenými v spise Komisie, aby sa na základe nich mohli vecne vyjadriť k záverom, ku ktorým dospela Komisia vo svojom oznámení o výhradách (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-191/98 a T-212/98 až T-214/98, Zb. s. II-3275, bod 334 a citovanú judikatúru). Prístup k spisu tak vyplýva z procesných záruk určených na ochranu práva na obhajobu a osobitne na zabezpečenie skutočného výkonu práva byť vypočutý (pozri rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný, bod 334 a citovanú judikatúru).

34 Komisia má teda povinnosť sprístupniť podnikom, subjektom v konaní o uplatnení článku 81 ods. 1 ES, všetky dokumenty v ich prospech i neprospech, ktoré získala v rámci vyšetrovania, s výnimkou obchodného tajomstva iných podnikov, interných dokumentov inštitúcie a iných dôverných informácií (pozri rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 335 a citovanú judikatúru).

35 Ak sa ukáže, že Komisia sa v napadnutom rozhodnutí oprela o dokumenty v neprospech žalobcu, ktoré neboli vo vyšetrovacom spise a neboli mu oznámené, musia sa tieto dokumenty ako dôkazné prostriedky odstrániť (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 25. októbra 1983, AEG/Komisia, 107/82, Zb. s. 3151, body 24 až 30, rozsudky Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 382, a Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 338).

36 Pokiaľ ide o dokumenty, ktoré mohli obsahovať údaje v prospech žalobcu, treba uviesť, že ak sa uvedené dokumenty nachádzajú vo vyšetrovacom spise Komisie, je prípadné zistenie porušenia práva na obhajobu nezávislé od spôsobu, akým sa dotknutý podnik správal počas správneho konania, a od otázky, či tento podnik mal povinnosť žiadať, aby mu Komisia umožnila prístup k svojmu spisu alebo mu sprístupnila určité dokumenty (rozsudky Súdu prvého stupňa z 29. júna 1995, Solvay/Komisia, T-30/91, Zb. s. II-1775, bod 96, a Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 340).

37 Naopak, ak ide o dokumenty, ktoré mohli obsahovať údaje v prospech žalobcu a nenachádzali sa vo vyšetrovacom spise Komisie, je žalobca povinný predložiť inštitúcii výslovnú žiadosť o prístup k týmto dokumentom, pričom nekonanie takýmto spôsobom počas správneho konania má za následok neúspech v tomto bode prípadnej žaloby o neplatnosť proti konečnému rozhodnutiu (rozsudky Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 383, a Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 340).

38 Dôvodnosť výhrad žalobcu sa musí preskúmať vo svetle týchto zásad.

39 Na úvod treba uviesť, že je nesporné, že dokument Heinekenu pôvodne získala Komisia počas overovania vykonaného podľa článku 14 ods. 3 nariadenia č. 17 v priestoroch Heinekenu v Holandsku 22. a 23. marca 2000 v súvislosti s vecou odlišnou od prejednávaného prípadu. Neskôr si Komisia 14. apríla 2000 prostredníctvom žiadosti o informácie v súlade s článkom 11 nariadenia č. 17 v rámci správneho konania týkajúceho sa tejto veci vyžiadala od Heinekenu zaslanie novej kópie dokumentu, ktorý bol pripojený k spisu.

40 Takisto je dôležité uviesť, že žalobca uznal, že dokument Heinekenu je citovaný v oznámení o výhradách a že sa s ním oboznámil, keď mal prístup k spisu počas správneho konania. Pokiaľ ide osobitne o tento dokument, žalobca teda mohol účinne uplatniť svoje právo byť vypočutý.

41 Žalobca však tvrdí, že nemal prístup k prípadným listom ani k interným poznámkam, ktoré mohli predchádzať vzniku dokumentu Heinekenu alebo za ním nasledovať a ktoré by mohli obsahovať informácie v prospech žalobcu.

42 Pokiaľ ide o výhradu, ktorá podľa žalobcu spočíva v tom, že Komisia mu neoznámila takéto listy ani interné poznámky, ktoré mala k dispozícii, nemožno ju uznať. Treba totiž pripomenúť, že v súlade s judikatúrou sa žalobca môže odvolať na porušenie práva na obhajobu, len ak počas správneho konania predložil Komisii výslovnú žiadosť o prístup k predmetným dokumentom (pozri bod 37 vyššie).

43 Žalobca však takúto žiadosť nepodal. Na jednej strane sa totiž žalobca v odpovedi na oznámenie o výhradách vo vzťahu k dokumentu Heinekenu obmedzuje na tvrdenie, že „dôkazná hodnota tohto dokumentu sa javí pochybná [a že] nijaký údaj v [oznámení o výhradách] neumožňuje [žalobcovi] identifikovať jeho autora ani preskúmať jeho kontext". Toto tvrdenie nemožno považovať za výslovnú žiadosť o prístup k predmetným listom alebo k interným poznámkam. Žalobca okrem toho pri vypočúvaní Súdom prvého stupňa na pojednávaní potvrdil, že žiadosť o prístup k spisu, ktorú podal počas správneho konania, bola len všeobecnej povahy. Na strane druhej sa žalobca vo svojich listoch z 24. a 28. januára 2002 veľmi všeobecne a bez výslovného odkazu na predmetné dokumenty uspokojuje s podaním druhej žiadosti o prístup k spisu, ktorá prišla tak či tak po skončení správneho konania.

44 Pokiaľ ide o výhradu, ktorá podľa žalobcu spočíva v tom, že ak Komisia nemala nijaký list ani poznámku predchádzajúcu vzniku dokumentu Heinekenu alebo po ňom nasledujúcu, je porušením jej povinnosti nestrannosti, že neoverila hodnovernosť obsahu uvedeného dokumentu, stačí uviesť, že táto výhrada sa netýka problematiky práva na obhajobu. Žalobca totiž žiada, aby sa určilo, či Komisia dostatočne zistila to, čo chcela dokázať najmä prostredníctvom dokumentu Heinekenu, a či v rozsahu, v akom bol uvedený dokument nevyhnutný ako dôkaz, je dostatočne zistená hodnovernosť jeho obsahu. Žalobca teda spochybňuje dôkazný charakter dokumentu Heinekenu, čo nie je relevantné pri skúmaní tohto žalobného dôvodu, ktorý je založený na porušení práva na obhajobu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 29. júna 1995, ICI/Komisia, T-37/91, Zb. s. II-1901, bod 72) a ktorý bude analyzovaný nižšie v bodoch 260, 261, 271 až 273 a 284 až 290.

45 Prvá časť žalobného dôvodu sa preto musí zamietnuť.

b) O druhej časti založenej na tom, že Komisia neumožnila žalobcovi oboznámiť sa pred prijatím napadnutého rozhodnutia s kritériami zohľadnenými pri stanovení pokuty

Tvrdenia účastníkov konania

46 Žalobca uvádza porušenie práva na obhajobu vyplývajúce zo skutočnosti, že Komisia mu nikdy neumožnila oboznámiť sa s kritériami, ktoré mala v úmysle použiť pri stanovení výšky pokuty, ani vyjadriť sa k nim. Komisia sa v oznámení o výhradách uspokojila so zhrnutím metódy odporúčanej v usmerneniach na niekoľkých riadkoch a nič v uvedenom oznámení neumožnilo žalobcovi predvídať v porovnaní s Interbrewom osobitne neprospešné zaobchádzanie, ktoré mu Komisia vyhradila, a z toho vyplývajúce celkové zaobchádzanie.

47 V oznámení o výhradách žalobcovi nič osobitne nenaznačilo, že Komisia mala v úmysle použiť vo vzťahu k nemu kritérium opakovaného porušovania, aj keď sa táto priťažujúca okolnosť využíva v jej rozhodovacej praxi len príležitostne. V priebehu roka 2001 tak Komisia viackrát uznala za zodpovedných z porušenia recidivujúce podniky bez toho, aby voči nim pri stanovovaní pokuty uplatnila túto priťažujúcu okolnosť. Bolo to tak v prípade podniku F. Hoffmann-La Roche AG (ďalej len „Hoffmann-La Roche“) v rozhodnutí 2003/2/ES Komisie z 21. novembra 2001 týkajúcom sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES a článku 53 Dohody EHP (vec COMP/E-1/37.512 — Vitamíny) (Ú. v. ES L 6, 2003, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Vitamíny“), a v rozhodnutí 2002/742/ES Komisie z 5. decembra 2001 týkajúcom sa konania podľa článku 81 Zmluvy ES a článku 53 Dohody EHP (vec COMP/E-1/36.604 — Kyselina citrónová) (Ú. v. ES L 239, 2002, s. 18, ďalej len „rozhodnutie Kyselina citrónová“), ako aj v prípade podniku Stora Kopparbergs Bergslags AB (ďalej len „Stora“), hoci bol tento podnik adresátom rozhodnutia pod iným menom vo veci, ktorej výsledkom bolo rozhodnutie 2004/337/ES Komisie z 20. decembra 2001 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES a článku

53 Dohody EHP (vec COMP/E-1/36.212 — Kopírovací papier) (Ú. v. EÚ L 115, 2004, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Kopírovací papier"), ako aj v prípade podniku Volkswagen AG (ďalej len „Volkswagen") v rozhodnutí 2001/711/ES Komisie z 29. júna 2001 v konaní podľa článku 81 Zmluvy ES (vec COMP/F-2/36.693 — Volkswagen) (Ú. v. ES L 262, s. 14, ďalej len „rozhodnutie Volkswagen II"). Tento rozdiel v zaobchádzaní nie je odôvodnený.

48 Opomenutie takéhoto uvedenia je o to viac na škodu, že vo veci, ktorej výsledkom bolo rozhodnutie 2002/405/ES Komisie z 20. júna 2001 týkajúce sa konania o uplatnení článku 82 Zmluvy ES (COMP/E-2/36.041/PO — Michelin) (Ú. v. ES L 143, 2002, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Michelin II"), v ktorom Komisia takisto uznala opakované porušovanie ako priťažujúcu okolnosť, mal predmetný podnik možnosť vyjadriť sa v tejto otázke pred prijatím rozhodnutia.

49 Komisia tvrdí, že pri určovaní výšky pokút disponuje diskrečnou právomocou a že v oznámení o výhradách uviedla všetky kritériá, ktoré mala v úmysle na tento účel zohľadniť vrátane tých, ktoré sa vyžadujú z dôvodu požiadavky odôvodnenia. Okrem toho nebola povinná uviesť svoj úmysel zohľadniť priťažujúcu okolnosť opakovaného porušovania. Žalobca v každom prípade nemôže ignorovať skutočnosť, že usmernenia výslovne uvádzajú opakované porušovanie ako priťažujúcu okolnosť, ani skutočnosť, že už dvakrát bol predmetom zistenia porušenia.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

50 Podľa ustálenej judikatúry, ak Komisia v oznámení o výhradách výslovne uvedie, že bude skúmať, či je potrebné udeliť dotknutým podnikom pokuty, a ak označí aj hlavné skutkové a právne okolnosti spôsobilé viesť k pokute, ako je napríklad závažnosť a dĺžka trvania predpokladaného porušenia a skutočnosť, že k nemu došlo

úmyselne alebo z nedbanlivosti, naplní svoju povinnosť dodržať právo podnikov byť vypočutý. Takto im poskytuje údaje potrebné na ich obhajobu nielen proti uznaniu porušenia, ale tiež proti udeleniu pokuty (rozsudok Súdneho dvora zo 7. júna 1983, Musique diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 21, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, ABB Asea Brown Boveri/Komisia, T-31/99, Zb. s. II-1881, bod 78).

51 Pokiaľ ide o určenie výšky pokút, právo dotknutých podnikov na obhajobu je pred Komisiou zabezpečené prostredníctvom možnosti predloženia pripomienok o dĺžke trvania, závažnosti a predvídateľnosti protisúťažného charakteru porušenia. Okrem toho majú podniky prospech z dodatočnej zábezpeky, pokiaľ ide o určenie výšky pokuty, v rozsahu, v akom Súd prvého stupňa rozhoduje v rámci neobmedzenej právomoci a môže najmä zrušiť alebo znížiť pokutu podľa článku 17 nariadenia č. 17 (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. októbra 1994, Tetra Pak/Komisia, T-83/91, Zb. s. II-755, bod 235, a v tomto zmysle rozsudok ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 79).

52 V prejednávanom prípade treba po prvé konštatovať, že Komisia v bode 213 oznámenia o výhradách vzhľadom na vytýkané skutky uviedla svoj úmysel uložiť pokuty podnikom adresátom vrátane žalobcu. V bode 214 oznámenia o výhradách dodala, že pri stanovení výšky pokút, ktoré sa majú uložiť, musí zohľadniť všetky okolnosti prípadu a osobitne závažnosť a dĺžku trvania porušenia. Okrem toho v bode 216 tohto oznámenia Komisia uviedla, že medzi skutkami vymenovanými v oznámení o výhradách zohľadní najmä skutočnosť, že dané kartely predstavovali úmyselné porušenie článku 81 ods. 1 ES.

53 Komisia takisto v bode 216 uviedla, že dohody o rozdelení trhov a o určovaní cien, ako sú opísané v oznámení o výhradách, predstavujú svojou povahou najzávažnejší

druh porušenia článku 81 ods. 1 ES. V bode 215 oznámenia o výhradách spresnila, že z dôvodu posúdenia závažnosti porušenia zohľadní jeho povahu, jeho skutočný dopad na trh, ak je merateľný, ako aj rozsah geografického relevantného trhu. Okrem toho v bode 216 tohto oznámenia uviedla, že určí úlohu každého podniku, ktorý sa na porušení zúčastnil, pričom okrem iných kritérií zohľadní úlohu každého z nich v daných tajných dohodách a dĺžku trvania účasti každého z nich na porušovaní.

54 Komisia takisto v bode 217 oznámenia o výhradách spresnila, že výška pokuty, ktorá sa každému podniku uloží, bude odzrkadľovať prípadné priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti, a že ak bude treba, uplatní oznámenie o spolupráci. Napokon Komisia v bode 218 oznámila, že výšku pokút stanoví na úrovni, ktorá dostatočne zabezpečí ich odstrašujúci účinok.

55 Z uvedeného vyplýva, že Komisia v súlade s citovanou judikatúrou vo svojom oznámení o výhradách (213 až 218) výslovne uviedla svoj úmysel uložiť pokuty podnikom adresátom, ako aj skutkové a právne kritériá, ktoré zohľadní na účely stanovenia výšky pokuty, ktorá sa má uložiť žalobcovi tak, aby jeho právo byť vypočutý bolo v tomto ohľade dodržané.

56 Po druhé, pokiaľ ide konkrétnejšie o priťažujúcu okolnosť opakovaného porušovania použitú proti žalobcovi, treba uviesť, že usmernenia citujú ako príklad priťažujúcej okolnosti opakované porušovanie toho istého podniku za porušenie toho istého druhu a že Komisia v oznámení o výhradách uviedla, že zohľadní úlohu každého podniku v daných tajných dohodách a že výška pokuty odzrkadlí prípadné priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti. Žalobca teda nemohol ignorovať skutočnosť, že Komisia zohľadní túto priťažujúcu okolnosť, ak dôjde k záveru, že sú splnené podmienky na jej uplatnenie.

57 Po tretie, pokiaľ ide osobitnejšie o tvrdenie, že žalobca čelil diskriminačnému zaobchádzaniu v porovnaní s inými recidivujúcimi podnikmi, voči ktorým sa táto priťažujúca okolnosť nepoužila, musí sa zdôrazniť, že samotná skutočnosť, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi usúdila, že určité skutočnosti nepredstavujú priťažujúcu okolnosť na účely stanovenia výšky pokuty, neznamená, že musí rovnako uvážiť aj v neskoršom rozhodnutí (pozri analogicky najmä rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, T-7/89, Zb. s. II-1711, bod 357; zo 14. mája 1998, Mayr-Melnhof/Komisia, T-347/94, Zb. s. II-1751, bod 368, a z 20. marca 2002, LR AF 1998/Komisia, T-23/99, Zb. s. II-1705, body 234 a 337). Na druhej strane, ako vyplýva z úvah uvedených v bode 56 vyššie, možnosť daná podniku v rámci inej veci, aby sa vyjadril k zámeru o vyslovení opakovaného porušovania vo vzťahu k nemu, nijako neznamená, že Komisia je povinná takto postupovať vo všetkých prípadoch ani že pri neexistencii takejto možnosti sa žalobcovi bráni v plnom výkone jeho práva byť vypočutý.

58 Za týchto podmienok sa musí druhá časť žalobného dôvodu zamietnuť.

c) O tretej časti založenej na tom, že neboli zdokumentované stretnutia medzi Komisiou a Interbrewom, ako aj na odmietnutí Komisie oznámiť žalobcovi odpoveď Interbrewu na oznámenie o výhradách

Tvrdenia účastníkov konania

59 Žalobca na jednej strane tvrdí, že oznámenie o výhradách ani napadnuté rozhodnutie neobsahujú presné údaje, ktoré by mu umožnili posúdiť obsah a rozsah stretnutí medzi zástupcami Komisie a zástupcami Interbrewu uvedenými v odôvodnení č. 34 napadnutého rozhodnutia. Okrem toho k spisu Komisie nebola

pripojená nijaká zápisnica z týchto stretnutí, o ktorých v tomto prípade žalobca pred prijatím napadnutého rozhodnutia nevedel. Na druhej strane Komisia tým, že mu listom zo 7. februára 2002 odmietla prístup k odpovedi Interbrewu na oznámenie o výhradách, porušila jeho právo na obhajobu, ako aj zásadu správneho úradného postupu.

60 Po prvé žalobca usudzuje, že nemohol overiť a eventuálne poprieť prípadné vyhlásenia Interbrewu na uvedených stretnutiach, ktoré mohli mať významný vplyv na to, ako Komisia posúdila predmetné skutkové okolnosti a spoluprácu podnikov, ktoré boli predmetom vyšetrovania.

61 Žalobca k tejto otázke osobitne tvrdí, že Komisia prejavila voči Interbrewu celkovo benevolentný prístup, kontrastujúci s prísnosťou voči žalobcovi. Nespomenutie dominantného postavenia Interbrewu počas konania, ktoré bolo na začiatku vyšetrovania, by sa tak mohlo vysvetliť vo svetle obsahu predmetných neformálnych stretnutí. Okrem toho spomenutie telefonického rozhovoru v napadnutom rozhodnutí medzi pánom L. B. (Alken-Maes) a pánom A. B. (Interbrew) z 9. decembra 1996 nie je podopreté spisom. Išlo v ňom o obsah z interného stretnutia v Interbrewe 5. mája 1994, na ktorom „Chief Executive Officer" (výkonný riaditeľ, ďalej len „CEO") Interbrewu (pán M.), to jest jeho najvyšší riaditeľ, odhalil scenár, ktorý bol údajne v súlade so žiadosťou žalobcu, že Interbrew prevedie 500 000 hektolitrov piva Alken-Maesu.

62 Po druhé žalobca tvrdí, že nemal prístup k odpovedi Interbrewu na oznámenie o výhradách, pretože mu ho Komisia odmietla. Žalobca totiž listami z 24. a 28. januára 2002 výslovne žiadal od Komisie nový prístup k spisu, osobitne k odpovedi Interbrewu na oznámenie o výhradách, čo Komisia odmietla listom zo 7. februára 2002.

63 Komisia tvrdí, že žalobca vedel o neformálnych stretnutiach a že počas správneho konania nikdy nepožiadal o prístup k prípadným protokolom z týchto stretnutí, ktoré navyše neexistovali a ktoré by v každom prípade boli bez úžitku. Všetky skutkové okolnosti uvedené v napadnutom rozhodnutí sa zakladajú na dokumentoch zo spisu, ku ktorému žalobca mal prístup, čo nikdy nepoprel. Pokiaľ ide o žiadosť o prístup k dokumentom podanú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331), tá bola vzatá späť.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

64 Po prvé, pokiaľ ide o neformálne stretnutia s účastníkmi konania, treba uviesť, že ani žalobca, ani Komisia vo svojich písomných podaniach nepopierajú, že z takýchto stretnutí sa nevyhotovili nijaké zápisnice. Časť prvého žalobného dôvodu týkajúca sa týchto stretnutí teda smeruje k tvrdeniu, že Komisia je na dodržanie práva na prístup k spisu vo veciach hospodárskej súťaže povinná vyhotoviť a sprístupniť takéto zápisnice účastníkom konania.

65 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že judikatúra citovaná v bodoch 33 a 34 vyššie stanovila, že predmetom práva na prístup k spisu vo veciach hospodárskej súťaže je umožniť adresátom oznámenia o výhradách, aby sa oboznámili s dôkaznými prostriedkami uvedenými v spise Komisie a tak sa právo byť vypočutý mohlo účelne vykonávať. Komisia má povinnosť sprístupniť dotknutým podnikom všetky dokumenty tak v ich neprospech, ako i v prospech, ktoré zozbierala v priebehu vyšetrovania, s výnimkou obchodného tajomstva iných podnikov, interných dokumentov Komisie a iných dôverných informácií.

66 Okrem toho z judikatúry vyplýva, že Komisia naopak nemá v rámci uplatnenia pravidiel hospodárskej súťaže Zmluvy nijakú všeobecnú povinnosť vyhotoviť zápisnice z diskusií, ktoré mala s inými účastníkmi konania počas stretnutí s nimi (pozri v tomto zmysle rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 351).

67 Neexistencia takejto povinnosti však neoslobodzuje Komisiu od povinností, ktoré má v oblasti prístupu k spisu. Nemožno totiž pripustiť, aby odvolanie na prax verbálnych vzťahov s tretími osobami poškodzovalo právo na obhajobu. Ak teda má Komisia v úmysle použiť vo svojom rozhodnutí dôkaz v neprospech žalobcu, ktorý jej oznámila iná strana ústne, musí ho dotknutému podniku sprístupniť, aby sa mohol účinne vyjadriť k záverom, ku ktorým Komisia dospela na základe tohto dôkazu. Prípadne musí na tento účel vytvoriť písomný dokument určený na založenie do svojho spisu (pozri v tomto zmysle rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 352).

68 V prejednávanej veci treba konštatovať, že s výnimkou dvoch konkrétnych tvrdení spočíva argumentácia žalobcu vo všeobecnom vyhlásení, že neformálne stretnutia mohli mať značný vplyv na posúdenie skutkov a spolupráce podnikov, ktoré boli predmetom vyšetrovania, že Komisia mala v priebehu konania vo vzťahu k Interbrewu celkovo benevolentný prístup, kontrastujúci s prísnosťou, s akou napadnuté rozhodnutie posudzuje jeho, a že ak informácie oznámené na formálnom stretnutí boli prospešné pre Interbrew, nemohli neovplyvniť jej stanovisko.

69 Toto všeobecné tvrdenie, ktoré nespresňuje, v čom boli dôkazy v neprospech žalobcu použité Komisiou v napadnutom rozhodnutí založené na informáciách získaných na neformálnych stretnutiach, nie je takej povahy, aby dokázalo existenciu porušenia práva na obhajobu, ktoré sa musí preskúmať v závislosti od osobitných okolností každého prípadu prejednávanej veci (pozri v tomto zmysle rozsudok Solvay/Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 60). Ako bolo uvedené v bode 33

vyššie, právo na prístup k spisu vo veciach hospodárskej súťaže je totiž priznané len s cieľom umožniť dotknutým podnikom, aby sa účelne vyjadrili k záverom, ku ktorým dospela Komisia vo svojom oznámení o výhradách. Keďže žalobca neoznačil okrem dvoch konkrétnych tvrdení, preskúmaných nižšie, nijakú výhradu nachádzajúcu sa v oznámení o výhradách a potom ani v napadnutom rozhodnutí, ktorá by sa zakladala na informáciách oznámených verbálne na neformálnych stretnutiach, na ktoré nemal prístup, nemôže vytýkať Komisii porušenie práva na obhajobu v tejto otázke (pozri v tomto zmysle rozsudok Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, body 353 a 354).

70 Pokiaľ ide o vyššie spomenuté dve konkrétne tvrdenia, že odkazy na telefonický rozhovor z 9. decembra 1996 a na obsah interného stretnutia z 5. mája 1994 uvedené v napadnutom rozhodnutí mohli mať svoj pôvod len v obsahu neformálnych stretnutí, treba preskúmať, či predmetné skutočnosti sú založené na presných informáciách nachádzajúcich sa v spise.

71 Pokiaľ ide na úvod o telefonický rozhovor z 9. decembra 1996 uvedený v odôvodnení č. 91 napadnutého rozhodnutia, treba konštatovať, že bod 93 oznámenia o výhradách uvádza, že „v nadväznosti na stretnutie, ktoré [sa konalo] 19. septembra, pán L. B. (Alken-Maes) mal 9. decembra 1996 telefonický rozhovor s pánom A. B. (Interbrew)". Táto veta vyplýva z poznámky pod čiarou 116, ktorá uvádza: „List Alken-Maesu zo 7. marca 2000 a jeho prílohy 42 a 44 ([strany] 7884, 8513 a 8528 až 8530 [spisu Komisie]), obsahujúce odkazy na tieto dokumenty: vyšetrovanie uskutočnené v Alken-Maese, dokument AvW19 ([strany] 150 až 153 [spisu Komisie]) a dokument MV17 ([strany] 532 až 541 [spisu Komisie])". Tie isté odkazy sú v napadnutom rozhodnutí v poznámke pod čiarou 123, zodpovedajúcej odôvodneniu č. 91.

72 V odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa, aby spresnila informácie, ktoré ju viedli k záveru, že telefonický rozhovor na tému cien Interbrewu sa uskutočnil

9. decembra 1996 medzi pánom L. B. (Alken-Maes) a pánom A. B. (Interbrew), Komisia odpovedala, že k tomuto záveru dospela na základe strany 8513 spisu Komisie, ktorá je poslednou stranou prílohy 42 listu Alken-Maesu Komisii zo 7. marca 2000.

73 Analýza tohto dokumentu, ktorý pozostáva z poznámok pána L. B. (Alken-Maes), písaných rukou, odhaľuje, že aj keď tam nie je spomenutý nijaký telefonický rozhovor uskutočnený 9. decembra 1996, tento dokument obsahuje niekoľko vysvetliviek, viditeľne vykonaných po jeho pôvodnom spísaní, ktoré akiste predstavujú odpovede na pôvodne položené otázky o cenových podmienkach Interbrewu. Tri z týchto vysvetliviek však zahŕňajú dátum „(9/12/96)“ a dve z nich skratku „IB“ (Interbrew), pričom jedna z nich aj iniciálky pána A. B. (Interbrew).

74 Na úvod je namieste dôjsť k záveru, že spomenutie existencie kontaktu z 9. decembra 1996 medzi Interbrewom a Alken-Maesom o cenových podmienkach Alken-Maesu sa nachádza v oznámení o výhradách a že existencia kontaktu, na ktorý sa odvoláva Komisia, je podporená dokumentom, ktorý keďže bol v spise, bol žalobcovi prístupný, lebo jeho pôvodná dcérska spoločnosť Alken-Maes ho sama poskytla Komisii. Skutočnosť, či kontakt bol, alebo nebol telefonický, nie je významná z hľadiska výkonu práva byť vypočutý, lebo hoci je poľutovaniahodné, že tvrdenie Komisie nie je v tejto otázke podporené, žalobca má mať právo byť vypočutý vo vzťahu k existencii kontaktu, prípadne k jeho obsahu, a nie vo vzťahu k otázke, či kontakt bol, alebo nebol telefonický, keďže táto otázka nemá vplyv na určenie, či má, alebo nemá protiprávnu povahu.

75 Pokiaľ ide ďalej o tvrdenie uvedené v odôvodnení č. 53 napadnutého rozhodnutia, konkrétne že „scenár“, ktorý odhalil CEO Interbrewu na internom stretnutí 5. mája 1994, bol „v súlade so žiadosťou Danone/Kronenbourg“, to jest, že Interbrew postúpi 500 000 hektolitrov Alken-Maesu (najmä v maloobchode)“, treba konštatovať, že bod 55 oznámenia o výhradách uvádza, že „na internej diskusii v Interbrewe

[pán M.] odhalil nasledujúci scenár, zodpovedajúci žiadosti Danone/Kronenbourg. Interbrew mal postúpiť 500 000 hektolitrov Alken-Maesu (najmä v maloobchode), a ak „Interbrew nepristúpi na túto žiadosť, bude Interbrew Francúzsko zničený za pomoci Heinekenu, a Interbrew sa napadne v Belgicku s veľmi nízkymi cenami". Nasledujúci bod 56 spresňuje, že „scenár, ktorý predložil Kronenbourg, [bol] preskúmaný na internom stretnutí Interbrewu 5. mája 1994". Bod 55 oznámenia o výhradách pozostáva z dvoch poznámok pod čiarou, 35 a 36, ktoré odkazujú na list Interbrewu z 28. februára 2000 a na jeho prílohu 18 (strana 7683 spisu Komisie). Rovnaké odkazy na písomnosti sa nachádzajú v napadnutom rozhodnutí, v odôvodnení č. 53.

76 V tejto súvislosti treba uviesť, že príloha 18 listu Interbrewu z 28. februára 2000, ktorá pozostáva z vyhlásenia pána C. z Interbrewu, obsahuje na strane 2 tohto vyhlásenia túto vetu:

„[Pán M.] nám spomenul počas interného stretnutia (5. mája 1994) scenár, ktorý požadoval Kronenbourg. KRO v podstate vydieral, aby ITW previedlo 500 000 [hektolitrov] na AM (hlavne v oblasti ‚Food'). Inak zničia ITW-Francúzsko za pomoci Heinekenu a napadnú ITW-Belgicko s veľmi nízkymi cenami."

77 Musí sa preto konštatovať, že tvrdenie uvedené v odôvodnení č. 53 napadnutého rozhodnutia a v bodoch 55 a 56 oznámenia o výhradách preberá v podstate obsah informácie, ktorú písomne poskytol Interbrew, ktorá je v spise a z tohto dôvodu bola prístupná žalobcovi. Žalobca sa preto nemôže odvolávať na skutočnosť, že pokiaľ ide o tvrdenie uvedené v odôvodnení č. 53 napadnutého rozhodnutia, nemohol účinne uplatniť svoje právo byť vypočutý.

78 Z uvedeného vyplýva, že vyhlásenia údajne pochádzajúce z neformálnych stretnutí s Interbrewom sa nachádzali v oznámení o výhradách a že v každom prípade sa v rozsahu, v akom boli nevyhnutné na dokázanie porušenia článku 81 ods. 1 ES, zakladali na dokumentoch, ku ktorým mal žalobca prístup. Treba teda konštatovať, že žalobca sa mohol k týmto vyhláseniam účelne vyjadriť a že jeho právo byť vypočutý bolo rešpektované.

79 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie, že žalobcovi bol v rozpore s právom na obhajobu odmietnutý prístup k dokumentom pripojeným k spisu po tom, ako mal k nemu prístup 5. októbra 2002, medzi nimi najmä k odpovedi Interbrewu na oznámenie o výhradách, pretože mohla obsahovať dôkazy v jeho prospech, postačí pripomenúť, že žiadosť o prístup k dodatočným dokumentom spisu bola podaná listami z 24 a 28. januára 2002 po ukončení správneho konania. Nepodanie takejto žiadosti počas správneho konania má za následok neúspech v tomto bode žaloby o neplatnosť, podanej neskôr (pozri v tomto zmysle rozsudok Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 383). Toto tvrdenie sa preto zamieta.

80 Pokiaľ ide o žiadosť o prístup podanú 4. marca 2002 podľa nariadenia č. 1049/2001, stačí konštatovať, že článok 7 ods. 2 tohto nariadenia stanovuje, že „v prípade úplného alebo čiastočného zamietnutia môže žiadateľ do 15 pracovných dní od obdržania odpovede od orgánu podať opakovanú žiadosť s požiadavkou, aby orgán prehodnotil svoje stanovisko". V nadväznosti na zamietnutie Komisie 26. marca 2002 vyhovieť žiadosti žalobcu o prístup treba konštatovať, že žalobca vzal svoju žiadosť zo 4. marca 2002 späť tým, že nepodal druhú žiadosť v stanovenej lehote, ako potvrdil na pojednávaní v odpovedi na otázku Súdu prvého stupňa.

81 Z toho vyplýva, že tretia časť žalobného dôvodu sa musí zamietnuť a v dôsledku toho aj celý žalobný dôvod.

2. *O žalobnom dôvode založenom na porušení povinnosti odôvodnenia*

a) Tvrdenia účastníkov konania

82 Žalobca tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené v tej miere, že na jednej strane neobsahuje nijakú definíciu relevantných trhov, aj keď pritom ide o nevyhnutnú a predbežnú podmienku na akékoľvek posúdenie protisúťažného správania, a na strane druhej na stanovenie výšky pokuty len jednoducho odkazuje na usmernenia bez toho, aby označilo presný rozsah kritérií použitých na určenie výšky pokuty, ktorá mu bola uložená.

83 V prvom rade je tak napadnuté rozhodnutie nedostatočne odôvodnené v tom, že v rozpore s požiadavkami stanovenými judikatúrou Súdu prvého stupňa (rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, SIV a i./Komisia, nazývaný „Ploché sklo", T-68/89, T-77/89 a T-78/89, Zb. s. II-1403, bod 159) nie je založené na primeranej definícii relevantného trhu v prejednávanom prípade, ale len na zistení existencie „trhu belgického piva". Komisia neprávom neuskutočnila analýzu presného geografického rozsahu relevantného trhu alebo trhov ani prípadnej nahraditeľnosti rôznych pivovarníckych výrobkov. Nahradenie výrazu „odvetvie piva v Belgicku" Komisiou vo vyjadrení k žalobe výrazom „trh belgického piva" nie je odpoveďou na námietku žalobcu, podľa ktorej bola v prejednávanej veci definícia trhu spoluurčujúca pre zistenie porušenia. Spomenuté geografické trhy, konkrétne belgický a francúzsky trh, sú v napadnutom rozhodnutí definované nedostatočne zdokumentovaným spôsobom.

84 Okrem toho Komisia zohľadnila skutkové okolnosti, ktoré sa vzťahujú na francúzsky trh bez toho, aby považovala za nevyhnutnú analýzu ich rozsahu podľa osobitých

charakteristík tohto trhu. Komisia sa oprela najmä o argument hrozby odvety na francúzskom trhu, ktorú údajne vyslovil žalobca voči Interbrewu, ale existenciu takéhoto správania obmedzujúceho hospodársku súťaž možno dokázať len pri zistení určitej sily na správne definovanom trhu.

85 V prejednávanej veci mali podľa Komisie niektoré skutočnosti použité na podporu zistenia porušenia, ktoré je predmetom napadnutého rozhodnutia, okrem iného stretnutie 11. mája 1994, telefonický rozhovor 6. júla 1994 a stretnutie 17. apríla 1997, širší predmet ako Belgicko. Interakcia medzi Francúzskom a Belgickom a podobnosť správania v týchto dvoch krajinách boli okrem toho podľa Komisie dôležitými znakmi porušenia, najmä pokiaľ ide o údajnú hrozbu.

86 V tejto súvislosti sa voľba Komisie zaobchádzať s podobnými správaniami v rôznych rámcoch odchýlila od jej tradičnej praxe konštatovať v jednom rozhodnutí rôzne protiprávne správania, pretože existuje spojitosť medzi nimi z dôvodu identity členov kartelu, podobnosti mechanizmov kartelu v rôznych krajinách, ako aj vzájomného pôsobenia medzi rôznymi oblasťami alebo výrobkami [pozri napríklad rozhodnutie 96/478/ES Komisie z 10. januára 1996 týkajúce sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy ES (IV/34.279/F3 — ADALAT) (Ú. v. ES L 201, s. 1, ďalej len „rozhodnutie ADALAT"), a rozhodnutia Vitamíny a Kopírovací papier).

87 Voľba prijať viaceré rozhodnutia uviedla žalobcu do situácie právnej neistoty a mala za následok, že z dôvodu opakovaného uplatnenia východiskových súm, prípadne násobných koeficientov umožnila Komisii umelo nafúknuť celkovú výšku pokút uložených vo vzťahu k všetkým skutočnostiam bez toho, aby predmetné podniky mali možnosť zistiť, v čom sa správania odlišovali a z akých dôvodov predstavujú oddelené porušenia.

88 Po druhé napadnuté rozhodnutie je takisto nedostatočne odôvodnené, pokiaľ ide o stanovenie výšky pokuty. Tým, že sa Komisia v odôvodnení č. 294 napadnutého rozhodnutia uspokojila s jednoduchým odkazom na metódu definovanú v usmerneniach, aj keď ich účelom je „zabezpečiť transparentnosť a nestrannosť rozhodnutí Komisie rovnako v očiach podnikov, ako aj v očiach Súdneho dvora", nesplnila si svoju povinnosť odôvodnenia a porušila zásadu právnej istoty.

89 Keďže sa odôvodnenie výšky pokuty zakladá na metóde spočívajúcej v stanovení východiskovej sumy a uplatnení korekcií na ňu, je podstatné, že Komisia dostatočne podrobne spresní dosah kritérií uplatnených pri stanovení výšky pokuty, aby splnila účel povinnosti odôvodnenia, to jest umožniť žalobcovi posúdiť súlad a zákonnosť určenia výšky pokuty, aby mohol brániť svoje práva, Súdu prvého stupňa a Súdnemu dvoru vykonať preskúmanie, ako aj všetkým zainteresovaným oboznámiť sa s podmienkami uplatnenia Zmluvy ES Komisiou.

90 V prejednávanej veci napriek tomu, že Komisia nie je viazaná aritmetickým vzorcom, napadnuté rozhodnutie neuvádza ani detail výpočtu uloženej pokuty, ani presný dosah každého z kritérií na určenie jej výšky. Na rozdiel od postupu použitého v iných rozhodnutiach prijatých v oblasti kartelov, ako napríklad rozhodnutia Vitamíny a Kopírovací papier, svojvoľná voľba paušálnej sumy 25 miliónov eur a dosah zisťovania odstrašujúceho účinku pokuty, na ktoré sa poukazuje v odôvodnení č. 305 napadnutého rozhodnutia, nie sú odôvodnené vyčíslenými kritériami. Neexistencia primeranej definície relevantného trhu takisto dokazuje nedostatočné odôvodnenie stanovenia výšky pokuty, lebo podľa usmernení je voľba východiskovej sumy spojená s úvahami týkajúcimi sa veľkosti relevantného geografického trhu, dopadu kartelu na tento trh a na ňom dosiahnutého obratu.

91 Konkrétne, Komisia uplatnila na základe dvoch priťažujúcich okolností použitých vo vzťahu k žalobcovi, a to výkonu nátlaku na Interbrew a opakovaného porušovania, len jednu percentuálnu sadzbu na zvýšenie pokuty vo výške 50 %, bez označenia dosahu každej použitej priťažujúcej okolnosti. Nespresnenie dôležitosti rôznych kritérií použitých pri stanovení výšky pokuty neumožnilo žalobcovi vyhodnotiť, v akej miere má byť uložená pokuta znížená.

92 Okrem toho táto absencia jasných a relevantných informácií je o to menej ospravedlniteľná, že Komisia uznala existenciu dokumentov, ktoré jej služby pripravili na konzultáciu a internú poradu o stanovení výšky pokuty a že tieto dokumenty neboli prístupné. Takáto okolnosť však vyvoláva dojem, že Komisia v napadnutom rozhodnutí zohľadnila iné kritériá ako tie, ktoré mu boli prístupné, bez toho, aby ich v tomto rozhodnutí spomenula.

93 Žalobca osobitnejšie uvádza neexistenciu dostatočného odôvodnenia opakovaného porušenia ako priťažujúcej okolnosti Komisiou vo vzťahu k nemu. Tento nedostatok odôvodnenia ho podľa neho osobitne poškodzuje, lebo Komisia za opakované porušovanie nezvyšovala systematicky výšku pokuty, ale vo svojej rozhodovacej praxi zvažuje úlohu a dôležitosť, ktorú im treba priznať pri určení výšky pokuty, pretože prijatie usmernení nestačilo na odstránenie z toho vyplývajúcej neurčitosti.

94 Komisia popiera tvrdenia žalobcu.

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa

95 Pokiaľ ide o žaloby proti rozhodnutiam Komisie, ktorými sa ukladajú pokuty podnikom za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, má Súd prvého stupňa právomoc v dvoch smeroch. Na jednej strane je poverený preskúmavať ich zákonnosť podľa článku 230 ES. V rámci toho musí najmä preskúmavať dodržanie povinnosti odôvodnenia stanovenej v článku 253 ES, ktorej porušenie spôsobuje zrušiteľnosť rozhodnutia. Na strane druhej je Súd prvého stupňa v rámci neobmedzenej právomoci, ktorú mu priznáva článok 229 ES a článok 17 nariadenia č. 17, príslušný posudzovať primeranosť výšky pokút. Toto posúdenie môže odôvodniť predloženie a zohľadnenie doplňujúcich informácií, ktorých uvedenie v napadnutom rozhodnutí nie je samo osebe vyžadované na základe povinnosti odôvodnenia stanovenej v článku 253 ES (rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, KNP BT/Komisia, C-248/98 P, Zb. s. I-9641, body 38 až 40, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia, T-220/00, Zb. s. II-2473, bod 215).

96 Pokiaľ ide o preskúmanie dodržania povinnosti odôvodnenia, podľa ustálenej judikatúry musí byť odôvodnenie prispôsobené charakteru sporného aktu a musia z neho jasne a jednoznačne vyplývať úvahy orgánu, ktorý prijal rozhodnutie, umožňujúce dotknutým subjektom spoznať dôvody prijatého opatrenia, a príslušnému súdnemu orgánu vykonať preskúmanie. Požiadavka odôvodnenia musí byť hodnotená vzhľadom na okolnosti danej veci, najmä na obsah aktu, charakter uvádzaných dôvodov a záujem, ktorý môžu mať o získanie takýchto vysvetlení osoby, ktorým je akt určený, alebo ďalšie osoby priamo a osobne dotknuté takýmto aktom. Nevyžaduje sa, aby odôvodnenie konkrétne vymedzovalo všetky náležité skutkové a právne okolnosti, keďže odpoveď na otázku, či odôvodnenie aktu zodpovedá požiadavkám uvedeným v článku 253 ES, treba posudzovať nielen vzhľadom na text aktu, ale aj na jeho kontext, ako i na súhrn právnych pravidiel upravujúcich dotknutú oblasť (rozsudky z 13. marca 1985, Holandsko a Leeuwarder Papierwarenfabriek/Komisia, 296/82 a 318/82, Zb. s. 809, bod 19; z 29. februára 1996, Belgicko/Komisia, C-56/93, Zb. s. I-723, bod 86, a z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 63; rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 216).

97 Pokiaľ ide o rozsah povinnosti odôvodnenia týkajúceho sa stanovenia pokuty uloženej za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva, je vhodné na jednej strane pripomenúť, že sa musí určiť s ohľadom na ustanovenie článku 15 ods. 2 druhého pododseku nariadenia č. 17, podľa ktorého „pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie". Požiadavky podstatnej formálnej náležitosti, ktorú táto povinnosť odôvodnenia predstavuje, sú pritom splnené, ak Komisia vo svojom rozhodnutí uvedie kritériá posúdenia, ktoré jej umožnili merať závažnosť a dĺžku trvania porušenia (rozsudky Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Sarrió/Komisia, C-291/98 P, Zb. s. I-9991, bod 73, a z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 463). Na strane druhej usmernenia, ako aj oznámenie o spolupráci obsahujú indikatívne pravidlá o kritériách posúdenia, ktorých sa Komisia musí držať pri meraní závažnosti a dĺžky trvania porušenia (rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 217). Za týchto podmienok sú požiadavky podstatnej formálnej náležitosti, ktorú povinnosť odôvodnenia predstavuje, splnené, ak Komisia vo svojom rozhodnutí uvedie kritériá posúdenia, ktorých sa držala pri uplatnení svojich usmernení, prípadne svojho oznámenia o spolupráci, ktoré jej umožnili merať závažnosť a dĺžku trvania porušenia na účely stanovenia výšky pokuty (rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 218).

98 V prejednávanej veci Komisia týmto požiadavkám vyhovela.

99 Po prvé, pokiaľ ide o výhradu založenú na neexistencii predchádzajúceho definovania relevantného trhu Komisiou, treba skonštatovať, že Komisia v prejednávanej veci nemala nijakú povinnosť vymedziť relevantný trh. Z judikatúry totiž vyplýva, že v rámci uplatnenia článku 81 ods. 1 ES sa relevantný trh musí definovať na účely určenia, či dohoda môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a má za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu (rozsudky Súdu prvého stupňa z 21. februára 1995, SPO a i./Komisia, T-29/92, Zb. s. II-289, bod 74; Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 1093, a zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, bod 230). Povinnosť vymedziť relevantný trh v rozhodnutí

prijatom podľa článku 81 ods. 1 ES je preto Komisii uložená len v prípade, ak bez takéhoto vymedzenia nie je možné určiť, či predmetná dohoda, rozhodnutie združenia podnikov alebo zosúladený postup môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a majú za cieľ alebo za následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu (rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. septembra 1998, European Night Services a i./Komisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Zb. s. II-3141, body 93 až 95 a 105, a Volkswagen/Komisia, už citovaný, bod 230). Žalobca však nepopiera, že relevantné dohody alebo zosúladené postupy mohli ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a mali za cieľ obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu. V dôsledku toho, keďže uplatnenie článku 81 ES v prejednávanej veci Komisiou nevyžadovalo predchádzajúcu definíciu relevantného trhu, nemožno konštatovať nijaké porušenie povinnosti odôvodnenia v tejto otázke.

100 Z rovnakých dôvodov síce platí, že pokiaľ Komisia na účely uplatnenia usmernení konštatuje, že žalobca vyslovil hrozbu, musí z tohto konštatovania jasne a jednoznačne vyplývať, akými úvahami sa riadila, aby boli splnené požiadavky článku 253 ES, ale tomuto konštatovaniu nemusí nevyhnutne predchádzať vymedzenie relevantného trhu. Preto sa musí opačné tvrdenie žalobcu odmietnuť.

101 To isté platí o zdôvodnení týkajúcom sa zohľadnenia rozsahu geografického trhu. Proti tvrdeniu žalobcu, že nedostatočné odôvodnenie národného charakteru trhu umožnilo Komisii nedôvodne konštatovať rôzne porušenia, čoho dôsledkom bolo umelé zvýšenie pokuty uloženej žalobcovi, stačí uviesť, že takýto úmysel prisúdený Komisii je úplne hypotetický, keďže toto tvrdenie sa zakladá na čistých dohadoch, lebo sa neopiera o nijaké dôkazy. Preto sa musí toto tvrdenie odmietnuť.

102 Po druhé, pokiaľ ide o výhradu založenú na nedostatočnom odôvodnení stanovenia výšky pokuty, je dôležité poznamenať, že Komisia v odôvodneniach č. 296 až 328 napadnutého rozhodnutia uviedla kritériá, ktoré zohľadnila pri stanovení výšky pokút každého z dotknutých podnikov. Z uvedených odôvodnení napadnutého rozhodnutia však vyplýva, že Komisia jasne a detailne uviedla zdôvodnenie, ktorým sa riadila, umožňujúc tak žalobcovi oboznámiť sa s kritériami posúdenia zohľadnenými pri meraní závažnosti a dĺžky trvania porušenia na účely stanovenia výšky pokuty a Súdu prvého stupňa vykonať preskúmanie. Je teda namieste dospieť k záveru, že napadnuté rozhodnutie vyhovuje povinnosti odôvodnenia, ktorá Komisii vyplýva z článku 253 ES.

103 Tento žalobný dôvod sa teda musí zamietnuť a v dôsledku toho aj všetky návrhy na zrušenie napadnutého rozhodnutia.

B — *O subsidiárne predložených návrhoch na zníženie sumy uloženej pokuty*

104 Žalobca uvádza šesť žalobných dôvodov určených na zníženie výšky uloženej pokuty. Založené sú na chybnom zhodnotení závažnosti porušenia na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty v rozpore so zásadami rovnosti zaobchádzania, proporcionality a *ne bis in idem*, na chybnom posúdení dĺžky trvania zisteného porušenia, na neodôvodnenom charaktere priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v nátlaku vykonávanom na Interbrew, na nedôvodnom zohľadnení priťažujúcej okolnosti opakovaného porušovania vo vzťahu k žalobcovi, na nedostatočnom zohľadnení uplatniteľných poľahčujúcich okolností a napokon na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania a s oznámením o spolupráci.

1. *O žalobnom dôvode založenom na chybnom zhodnotení závažnosti porušenia na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty v rozpore so zásadami rovnosti zaobchádzania, proporcionality a ne bis in idem*

a) Tvrdenia účastníkov konania

Tvrdenia žalobcu

105 Žalobca popiera dôvodnosť osobitnej východiskovej sumy, ktorú určila Komisia z dôvodu závažnosti porušenia na základe štyroch nadväzujúcich výhrad, konkrétne nesprávne posúdenie v rozpore s usmerneniami a niektorými zásadami práva Spoločenstva, po prvé charakteru závažnosti porušenia, po druhé jeho efektívnej ekonomickej kapacity spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom, po tretie úrovne zabezpečujúcej dostatočne odstrašujúci účinok pokuty a po štvrté zohľadnenia skutočnosti, že disponoval právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami umožňujúcimi mu lepšie posúdiť protiprávny charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývali z hľadiska práva hospodárskej súťaže.

106 Domnieva sa, že vzhľadom najmä na veľmi obmedzenú kvantitatívnu dôležitosť výrobku, na ktorý sa kartel vzťahuje, v porovnaní s celkovou spotrebou piva v Európskej únii, na veľmi obmedzený geografický rozsah uvedeného kartelu a na veľmi skromný obrat, ktorý dosiahol za uvedený výrobok, nesmela východisková suma vo vzťahu k nemu v nijakom prípade presiahnuť osem miliónov eur.

— O zhodnotení charakteru závažnosti porušenia: porušenie zásad rovnosti zaobchádzania a proporcionality

107 Pokiaľ ide o zhodnotenie charakteru závažnosti porušenia v zmysle bodu 1 A prvého odseku usmernení Komisiou, žalobca nepopiera charakteristiky porušenia citované v odôvodnení č. 297 napadnutého rozhodnutia, o ktorých tvrdí, že ich s Alken-Maesom uznal a oznámil Komisii, ale len dôležitosť, ktorú Komisia priznáva skutkovým kritériám uvedeným v časti napadnutého rozhodnutia venovanej závažnosti porušenia, ako aj konečnej kvalifikácie porušenia ako veľmi závažného, ktoré z toho vyplýva. Žalobca usudzuje, že Komisia prijatím takejto kvalifikácie, aj keď nikdy nekvalifikovala porovnateľné porušenia ako veľmi závažné, porušila zásadu rovnosti zaobchádzania tým, že s porovnateľnými situáciami zaobchádzala rozdielne (rozsudok Hercules Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 295).

108 Žalobca na úvod tvrdí, že aj keď sa Komisia riadila metódou určovania závažnosti porušení uvedenou v usmerneniach, nepreskúmala otázku konkrétneho dopadu predmetného kartelu na trh.

109 Ďalej tvrdí, že záver Komisie o veľmi závažnom charaktere porušenia je v rozpore tak s príkladmi, ktoré cituje v usmerneniach, ako aj s rozhodovacou praxou po ich uverejnení. Kvalifikovanie kartelu ako veľmi závažného sa obyčajne vyhradzuje organizovaným, dokonca inštitucionalizovaným kartelom s prepracovanými mechanizmami overovania, organizácie a sledovania, ktoré nemožno porovnávať so správaním v prejednávanej veci, a činným v celosvetovom meradle alebo vo viacerých väčších členských štátoch, pričom najmenšie územie dotknuté týmito porušeniami považovanými za veľmi závažné zahŕňalo štyri členské štáty

Spoločenstva, medzi nimi tie najväčšie [rozhodnutie Komisie 2003/382/ES, z 8. decembra 1999 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES (vec IV/E-1/35.860-B — Bezšvíkové oceľové rúry) (Ú. v. ES L 140, 2003, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Bezšvíkové oceľové rúry")].

110 Po prvé sa žalobca domnieva, že porušenie malo byť vzhľadom na svoj málo formálny charakter charakterizované ako závažné, a nie ako veľmi závažné, a to o to skôr, že Komisia ako závažné charakterizovala porušenia, ktorých systém bol aspoň tak rozvinutý ako systém porušenia, ktoré je predmetom prejednávanej veci [rozhodnutie Komisie 2003/25/ES z 11. decembra 2001 týkajúce sa konania začatého podľa článku 81 Zmluvy ES — Vec COMP/E-1/37.919 (ex. 37.391) — Bankové poplatky za výmenu peňazí v eurozóne — Nemecko (Ú. v. ES L 15, 2003, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Nemecké banky"); rozhodnutie 1999/271/ES Komisie z 9. decembra 1998 týkajúce sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy ES (IV/34.466 — Grécke trajekty) (Ú. v. ES L 109, 1999, s. 24, ďalej len „rozhodnutie Grécke trajekty"), a rozhodnutie Komisie 1999/210/ES zo 14. októbra 1998 týkajúce sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy ES (vec IV/F-3/33.708 — British Sugar plc, vec IV/F-3/33.709 — Tate & Lyle plc, vec IV/F-3/33.710 — Napier Brown & Company Ltd a vec IV/F-3/33.711 — James Budgett Sugars Ltd) (Ú. v. ES L 76, 1999, s. 1, ďalej len „rozhodnutie British Sugar")].

111 Po druhé Komisia vzhľadom na obmedzený rozsah belgického územia prejavila prílišnú prísnosť v prejednávanej veci, a to v rozpore so zásadami proporcionality a rovnosti zaobchádzania, lebo jej rozhodovacia prax odhaľuje, že vo viacerých prípadoch použila skutočnosť, že ide len o menej významný alebo geograficky obmedzený trh, ako okolnosť, ktorá odôvodňuje kvalifikáciu porušenia ako závažného, a nie ako veľmi závažného (rozhodnutia Grécke trajekty, British Sugar a Nemecké banky).

112 Po tretie tvrdenie Komisie, že jedným z kritérií použitých na zhodnotenie závažnosti porušenia bol jeho priamy dopad na spotrebiteľov, je nepresvedčivé. Podľa žalobcu

na jednej strane mali kartely uvedené v rozhodnutiach Nemecké banky a British Sugar tie isté charakteristiky a Komisia ich nekvalifikovala ako veľmi závažné a na strane druhej štruktúra distribúcie relevantných výrobkov v prejednávanej veci, tak pokiaľ ide o veľkoobchod, ako aj o odvetvie Horeca — vzhľadom na veľkosť skladov —, zohrávala úlohu silnej protiváhy kartelu, umožňujúc tak čiastočne zmierniť jeho negatívne účinky na spotrebiteľov.

113 Na záver žalobca uvádza, že Komisia, aby sa vyhla porušeniu zásady rovnosti zaobchádzania, nesmela kvalifikovať porušenie konštatované v napadnutom rozhodnutí ako veľmi závažné, pretože nejde o organizovaný kartel so štruktúrami alebo s mechanizmami na zabezpečenie dodržiavania záväzkov medzi podnikmi a pretože sa týkal len obmedzeného územia a skromnej časti výroby piva v Európskej únii. Výška pokuty sa teda musí podstatne znížiť.

114 V každom prípade, aj keby Komisia neporušila zásadu rovnosti zaobchádzania tým, že kvalifikovala porušenie ako veľmi závažné, musí sa východisková suma pokuty znížiť, aby sa zohľadnil veľmi slabý dopad porušenia na trh Spoločenstva a slabý objem predaja výrobkov, na ktoré sa vzťahoval kartel, tak ako to urobila Komisia v rozhodnutí Bezšvíkové oceľové rúry. V tomto rozhodnutí totiž Komisia bez zmeny kvalifikácie porušenia použila východiskovú sumu nižšiu, ako je polovica sumy, ktorú v usmerneniach stanovuje pre veľmi závažné porušenia, z dôvodu, že predaj predmetných výrobkov účastníkov kartelu v štyroch dotknutých členských štátoch predstavoval približne len 19 % spotreby Spoločenstva. V prejednávanej veci však výrobky, na ktoré sa vzťahoval kartel, predstavovali menej ako 2,5 % celkovej spotreby v Európskej únii. Osobitná východisková suma, ktorú použila Komisia, je teda neproporcionálna v porovnaní s objemom a hodnotou týchto výrobkov, a preto sa musí znížiť.

— O zhodnotení efektívnej ekonomickej kapacity žalobcu spôsobiť značnú škodu iným subjektom na trhu: porušenie zásady proporcionality

115 Pokiaľ ide o posúdenie Komisiou jeho efektívnej ekonomickej kapacity spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže, žalobca tvrdí, že za referenčný rámec musí vziať trh, na ktorom sa porušenie prejavilo, pričom výška pokuty musí byť v rozumnom vzťahu s obratom dosiahnutým na tomto trhu (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. júla 1994, Parker Pen/Komisia, T-77/92, Zb. s. II-549, bod 94).

116 Okrem toho na to, aby sa mohla posúdiť schopnosť predmetných podnikov ovplyvniť hospodársku súťaž, bolo potrebné zohľadniť ich postavenie na referenčnom trhu.

117 Tieto dve zásady sú síce v napadnutom rozhodnutí spomenuté, ale Komisia sa nimi neriadila. Hoci Interbrew dosiahol počas relevantného obdobia obrat týkajúci sa predajov na trhu štyrikrát vyšší ako žalobca, osobitná východisková suma určená pre Interbrew bola menej než dvakrát vyššia ako v prípade žalobcu. Táto neprimeranosť je v rozpore s nedávnou praxou Komisie, ako vyplýva napríklad z jej rozhodnutia 2003/674/ES z 2. júla 2002 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 Zmluvy ES a článku 53 dohody EHP (vec C.37.519 — Metionín) (Ú. v. ES L 255, 2003, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Metionín"), v ktorom zastávala názor, že rozdiel medzi uloženými pokutami musí odzrkadľovať nepomer medzi trhovým podielom na prvého svetového výrobcu na trhu a jedného z jeho konkurentov, ktorých podiely na trhu boli päťkrát menšie.

118 Okrem toho Komisia nezohľadnila dominantné postavenie Interbrewu na belgickom trhu s pivom, čo by ukázalo, že efektívna ekonomická kapacita žalobcu ovplyvniť trh,

alebo dokonca vážne narušiť hospodársku súťaž je veľmi obmedzená. Ostatne žalobca sa len pokúšal odvrátiť svoju postupnú marginalizáciu.

119 Komisia tým, že sa domnievala, že mala právo určiť východiskovú sumu pokuty v závislosti skôr od celkového obratu žalobcu ako indície jeho „schopnosti škodiť" než od obratu dosiahnutého na relevantnom trhu, nezohľadnila kritérium „kapacity vážne narušiť hospodársku súťaž", uvedené v napadnutom rozhodnutí. Na účely zohľadnenia obratu širšieho, ako bol obrat dosiahnutý na trhu s pivom v Belgicku, Komisia mala definovať relevantné trhy a preukázať, ako umožnili žalobcovi jeho činnosti na týchto iných trhoch narušiť hospodársku súťaž na trhu s pivom.

120 Sumy pokút voči Interbrewu a žalobcovi vôbec neodrážajú nerovnováhu medzi ich postavením a naopak svedčia o zjavnom nepomere osobitnej východiskovej sumy použitej voči žalobcovi v porovnaní s jeho reálnou kapacitou ovplyvniť trh.

121 Kým pokuta vo výške 45 miliónov eur Interbrewu zodpovedá menej ako 6,6 % z jeho obratu dosiahnutého roku 1998, Komisia pokutou vo výške 25 miliónov eur uložila žalobcovi sumu vyššiu než 20 % z obratu dosiahnutého roku 2000 podnikom Alken-Maes, ktorý bol skutočne zapojený do kartelu tak, že ak by sa uplatnila jeho plná zodpovednosť za jeho vlastné správanie, vysoko by sa prekročila hranica 10 % z celkového obratu, stanovená v nariadení č. 17.

— O stanovení výšky pokuty na takej úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok: porušenie zásady proporcionality

122 Na jednej strane žalobca tvrdí, že Komisia neindividualizovala faktor odstrašenia použitý pri stanovení výšky pokuty a že hoci v napadnutom rozhodnutí uviedla, že žalobca a Interbrew sú veľké medzinárodné podniky, pričom prvý menovaný je okrem iného podnik vyrábajúci viaceré druhy výrobkov, Komisia jasne neuviedla zásady, ktoré slúžili na uplatnenie kritéria odstrašenia.

123 Na druhej strane zvýšenie výšky pokuty, ku ktorému pristúpila Komisia kvôli odstrašujúcemu účelu sankcie, je založené na nerelevantných a neprimeraných dôvodoch.

124 Určenie odstrašujúcej úrovne pokuty musí zodpovedať cieľu hospodárskej súťaže a podľa žalobcu sa musí použiť len v závislosti od veľkosti podniku na relevantnom trhu a od jeho očakávaní zisku zo správania na tomto trhu, z ktorého je obvinený. Faktory ako medzinárodná veľkosť podniku alebo jeho postavenie opakovaného porušiteľa nesmú byť relevantné. Na rozdiel od toho, čo konštatovala Komisia vo vzťahu k podniku ABB Asea Brown Boveri v rozhodnutí 1999/60/ES z 21. októbra 1998 týkajúcom sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy ES (IV/35.691/E-4 — Tepelnoizolačné vedenia) (Ú. v. ES L 24, 1999, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Tepelnoizolačné vedenia"), v prejednávanej veci sa ani netvrdí, že štruktúra žalobcu a prítomnosť zahraničných dcérskych spoločností v odvetví piva uľahčili sporné správanie.

125 Ekonomická teória okrem toho hovorí, že výška pokuty je dostatočná, ak presahuje zisk dosiahnutý členmi kartelu. V prejednávanej veci by však túto podmienku splnila

aj podstatne nižšia pokuta, lebo ziskovosť žalobcu na relevantnom trhu bola počas celého dotknutého obdobia záporná.

126 Okrem toho, aj keď, ako tvrdí Komisia, bolo na účely odstrašenia potrebné, aby bola pokuta o to vyššia, o čo je nižšia pravdepodobnosť, že sa porušenie odhalí, čo je prípad tajných kartelov, žalobca tvrdí, že Komisia mu mala uložiť podstatne nižšiu pokutu, ako mu uložila. Okrem toho predmetný kartel nebol tajný, lebo viaceré stretnutia týkajúce sa kartelu sa uskutočnili v prítomnosti konkurentov, ako stretnutia pracovnej skupiny „Vision 2000", alebo distribútorov, ako stretnutie 28. januára 1993, pričom títo poslední uvedení veľmi presne sledovali konanie členov kartelu, ako to znázorňuje list, ktorý adresovala federácia veľkoobchodníkov pivovarníkom.

127 Napokon zohľadnenie akéhokoľvek účelu odstrašenia by bolo zbytočné, pretože odstrašujúci účinok, ktorý sa prejavil v okamžitom zastavení výmeny údajov o predaji, bol v tomto prípade dosiahnutý na začiatku vyšetrovania a spolupráce, ku ktorej sa žalobca zaviazal.

— O zohľadnení právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr, ktorými vo všeobecnosti disponujú veľké podniky: porušenie zásady *ne bis in idem*

128 Žalobca tvrdí, že zohľadnením skutočnosti, že disponoval právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami, ktoré mu umožňovali lepšie posúdiť protiprávny charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska práva

hospodárskej súťaže, Komisia porušila zásadu *ne bis in idem*, lebo v napadnutom rozhodnutí takisto zvýšila pokutu z dôvodu opakovaného porušovania.

Tvrdenia Komisie

129 Pokiaľ ide o zhodnotenie povahy závažnosti porušenia, Komisia poukazuje na závažnosť predmetných skutočností a uvádza, že kvalifikovanie porušení obmedzených na jeden členský štát ako veľmi závažných nie je v rozpore s jej rozhodovacou praxou. Okrem toho veľkosť odvetvia sa meria nielen podľa jeho geografického rozsahu, ale aj podľa hospodárskej dôležitosti. Keďže odvetvie piva v Belgicku predstavuje približne 1 miliardu 200 miliónov eur, došlo k porušeniu vo veľmi dôležitom odvetví. Napokon porušenie malo priamy dopad na spotrebiteľov, čo distribúcia piva nijako nezmiernila.

130 Pokiaľ ide o kritérium efektívnej ekonomickej kapacity spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom, Komisia tvrdí, že celkový obrat žalobcu široko prekračuje obrat Interbrewu. Okrem toho má Komisia voľnosť určiť druh obratu, ktorý zohľadní, to jest celkový obrat alebo obrat dosiahnutý v predmetnom odvetví, prípadne oba druhy skombinovať. Napokon skutočnosť, že použitá osobitná východisková suma zodpovedá 20 % z celkového ročného obratu Alken-Maesu, je bezvýznamná, lebo hranica stanovená nariadením č. 17 sa v prejednávanej veci uplatnila na obrat žalobcu.

131 Pokiaľ ide o dostatočne odstrašujúci účinok pokuty, Komisia poznamenáva, že v prípade tajného porušenia sa musí výška pokuty určiť na oveľa vyššej úrovni, ako sú očakávané zisky, pričom relevantnými kritériami na účely určenia odstrašujúceho

charakteru je veľkosť žalobcu a skutočnosť, že vyrába viacero druhov výrobkov. Okrem toho ani ukončenie porušenia, ani spolupráca žalobcu nemôžu viesť k záveru, že sa dosiahla primeraná úroveň odstrašenia.

132 Napokon pokiaľ ide o zohľadnenie právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr, ktorými vo všeobecnosti disponujú veľké podniky, tvrdenie založené na porušení zásady *ne bis in idem* nie je skutkovo podložené. Na určenie osobitnej východiskovej sumy sa Komisia oprela o žalobcove posúdenie protiprávneho charakteru jeho správania, kým skutočnosť opakovaného porušovania sa použila vzhľadom na trvajúce protiprávne správanie žalobcu.

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa

133 Na úvod treba pripomenúť, že podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 „Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od 1 000 do 1 000 000 [eur] alebo viac, ale nepresahujúcej 10 % obratu v predchádzajúcom obchodnom roku každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, ak buď úmyselne, alebo z nedbalosti porušili článok [81] ods. 1... zmluvy". V tom istom ustanovení sa uvádza, že „pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie" (rozsudok Súdu prvého stupňa LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 223).

134 Navyše z ustálenej judikatúry vyplýva, že Komisia má v rámci nariadenia č. 17 priestor na voľnú úvahu pri stanovovaní výšky pokút, aby usmerňovala správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudky Súdu

prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Martinelli/Komisia, T-150/89, Zb. s. II-1165, bod 59; z 11. decembra 1996, Van Megen Sports/Komisia, T-49/95, Zb. s. II-1799, bod 53, a z 21. októbra 1997, Deutsche Bahn/Komisia, T-229/94, Zb. s. II-1689, bod 127).

135 Okrem toho skutočnosť, že Komisia v minulosti uplatnila pokuty určitej výšky na určité typy porušení, ju nezbavuje možnosti zvýšiť pokutu v rozsahu stanovenom v nariadení č. 17, ak je to potrebné na zabezpečenie uskutočňovania politiky Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudok Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 109; rozsudky Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, Solvay/Komisia, T-12/89, Zb. s. II-907, bod 309, a zo 14. mája 1998, Europa Carton/Komisia, T-304/94, Zb. s. II-869, bod 89). Účinné uplatňovanie pravidiel Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže naopak vyžaduje, aby Komisia mohla kedykoľvek prispôsobiť výšku pokút potrebám tejto politiky (rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 109, a LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, body 236 a 237).

136 Musí sa však uviesť, že Súd prvého stupňa podľa článku 17 nariadenia č. 17 rozhoduje s neobmedzenou právomocou v zmysle článku 229 ES o žalobách podaných proti rozhodnutiam, v ktorých Komisia stanovila pokutu, a preto môže zrušiť, znížiť alebo zvýšiť uloženú pokutu. V rámci preskúmania s neobmedzenou právomocou je povinnosťou Súdu prvého stupňa posúdiť, či výška uloženej pokuty je proporcionálna vo vzťahu k závažnosti a dĺžke trvania porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Deutsche Bahn/Komisia, už citovaný v bode 134 vyššie, body 125 a 127, a Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 93), a dať do rovnováhy závažnosť porušenia a okolnosti, na ktoré poukazuje žalobca (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. novembra 1996, Tetra Pak/Komisia, C-333/94 P, Zb. s. I-5951, bod 48).

137 Ďalej treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa závažnosť porušení musí stanoviť v závislosti od veľkého množstva faktorov, akými sú najmä osobitné

okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, a bez toho, aby bol stanovený záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré treba povinne vziať do úvahy (uznesenie Súdneho dvora z 25. marca 1996, SPO a i./Komisia, C-137/95 P, Zb. s. I-1611, bod 54; rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Sarrió/Komisia, T-334/94, Zb. s. II-1439, bod 328, a LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 236). Osobitne pri posúdení závažnosti porušenia sa musí zohľadniť povaha obmedzení hospodárskej súťaže (rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1970, Boehringer/Komisia, 45/69, Zb. s. 769, bod 53; rozsudok Súdu prvého stupňa z 22. októbra 1997, SCK a FNK/Komisia, T-213/95 a T-18/96, Zb. s. II-1739, bod 246). Komisia musí takisto dbať na to, aby jej konanie malo odradzujúci účinok, najmä v prípade porušení osobitne ohrozujúcich uskutočnenie cieľov Spoločenstva (rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, body 105 a 106, a ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 166).

138 Avšak podľa judikatúry, ak Komisia prijme usmernenia určené na to, aby spresnili pri rešpektovaní Zmluvy kritériá, ktoré má v úmysle uplatňovať v rámci výkonu svojej diskrečnej právomoci, vyplýva z toho vlastné obmedzenie tejto právomoci, pretože musí dodržiavať rámcové pravidlá, ktoré si sama stanovila (rozsudok zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 53, na základe odvolania potvrdený rozsudkom Súdneho dvora z 8. júla 1999, Hercules Chemicals/Komisia, C-51/92 P, Zb. s. I-4235, bod 75). Na zistenie závažnosti porušení preto musí Komisia povinne zohľadniť spomedzi viacerých kritérií tie, ktoré sú uvedené v usmerneniach, s výnimkou prípadu, že osobitne vysvetlí dôvody, ktoré prípadne odôvodnia odchýlenie sa od nich v konkrétnom bode (rozsudok Súdu prvého stupňa z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, nazývaný „FETTCSA", T-213/00, Zb. s. II-913, bod 271).

139 Podľa usmernení vychádza Komisia pri výpočte pokút zo všeobecnej východiskovej sumy stanovenej v závislosti od závažnosti porušenia. Pri posúdení závažnosti porušenia sa musí brať do úvahy samotná povaha porušenia, jeho skutočný dopad na trh, tam, kde je ho možné merať, a veľkosť relevantného geografického trhu (bod 1 A

prvý odsek). V rámci toho sú porušenia klasifikované do troch kategórií, konkrétne mierne porušenia, pre ktoré sa predpokladá výška pokút medzi 1 000 eurami a 1 miliónom eur, závažné porušenia, pre ktoré sa predpokladaná výška pokút môže pohybovať medzi 1 miliónom a 20 miliónmi eur, a veľmi závažné porušenia, pre ktoré predpokladaná výška pokút presahuje 20 miliónov eur (bod 1 A druhý odsek prvá a tretia zarážka).

140 Komisia v tejto súvislosti spresňuje, že miernymi porušeniami môžu byť napríklad obmedzenia, najčastejšie vertikálne, ktorých cieľom je obmedzenie obchodu, ale ich dopad na trh je limitovaný a okrem toho sa týkajú síce podstatnej, no okrajovej časti trhu Spoločenstva (bod 1 A druhý odsek prvá zarážka). Pokiaľ ide o závažné porušenia, Komisia spresňuje, že najčastejšie ide o horizontálne alebo vertikálne obmedzenia toho istého typu ako v prípade miernych porušení, ktorých uplatňovanie je však prísnejšie, ktoré majú širší dopad na trh a môžu mať účinky v rozsiahlych oblastiach spoločného trhu. Takisto uvádza, že môže ísť o zneužitie dominantného postavenia (bod 1 A druhý odsek druhá zarážka). Čo sa týka napokon veľmi závažných porušení, Komisia uvádza, že v podstate ide o horizontálne obmedzenia typu „cenových kartelov" a o kvóty podielu na trhu alebo o iné postupy narúšajúce riadne fungovanie vnútorného trhu, ako sú postupy zamerané na delenie národných trhov alebo zneužívanie dominantného postavenia zo strany podniku, ktorý má faktický monopol (bod 1 A druhý odsek tretia zarážka).

141 Usmernenia uvádzajú, že v rámci každej z týchto citovaných kategórií porušení, no najmä pri vážnych a veľmi vážnych porušeniach, bude navrhované rozpätie pokút umožňovať uplatnenie diferencovaného prístupu k podnikom, podľa povahy porušení, ktorých sa dopustili (bod 1 A tretí odsek). Okrem toho je nevyhnutné brať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu porušiteľov, ktorou môžu spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, predovšetkým spotrebiteľom; takisto je nevyhnutné stanoviť pokutu na úrovni, ktorá zabezpečí, aby táto pokuta mala

dostatočne odstrašujúci účinok (bod 1 A štvrtý odsek). Navyše možno zohľadniť skutočnosť, že veľké podniky disponujú obyčajne infraštruktúrami postačujúcimi na právnické a ekonomické znalosti, ktoré im umožnia lepšie posúdiť protiprávny charakter ich správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže (bod 1 A piaty odsek).

142 V rámci každej z troch vyššie uvedených kategórií sa môže v prípade, ktorý sa týka viacerých podnikov, ako sú kartely, vyvážiť stanovená výška pokút, aby bola zohľadnená osobitná váha, a teda aj skutočný dopad protiprávneho správania každého podniku na hospodársku súťaž, najmä ak existuje značný rozdiel vo veľkosti podnikov, ktoré sa dopustili porušenia rovnakej povahy, a v dôsledku toho prispôsobiť všeobecnú východiskovú sumu podľa osobitného charakteru každého podniku (bod 1 A šiesty odsek).

143 Usmernenia takisto stanovujú, že zásada rovnakého postihu za to isté konanie môže za určitých okolností viesť k uloženiu rôznych pokút príslušným podnikom bez toho, aby sa táto diferenciácia riadila aritmetickým výpočtom (bod 1 A siedmy odsek).

144 Vo svetle týchto zásad treba preskúmať najprv to, či v prejednávanej veci pri uplatnení metódy definovanej v usmerneniach na účely určenia závažnosti porušenia Komisia porušila zásady, na ktoré sa odvoláva žalobca. Následne je za predpokladu, ako subsidiárne uvádza žalobca, že porušenie sa musí kvalifikovať ako veľmi závažné, vhodné určiť, či osobitná východisková suma vo výške 25 miliónov eur použitá nakoniec vo vzťahu k žalobcovi je primeraná v závislosti od okolností, na ktoré poukázal, konkrétne na veľmi slabý dopad porušenia na trh Spoločenstva a slabý objem predaja výrobkov, na ktoré sa kartel vzťahoval.

O zhodnotení závažnosti porušenia

145 V prejednávanej veci z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia zhodnotila závažnosť pokuty na základe týchto kritérií: samotnej povahy porušenia, skutočnosti, že kartel sa vzťahoval na všetky segmenty trhu s pivom, že sporné rokovania sa uskutočnili na najvyššej úrovni a že dohody a zosúladené konania sa týkali veľkej škály parametrov hospodárskej súťaže, skutočnosti, že nemožno dospieť k záveru, že kartel nemal nijaký alebo iba obmedzený dopad na trh, a skutočnosti, že geografický trh pokrýval celé belgické územie.

146 Po prvé, pokiaľ ide o súlad zhodnotenia závažnosti porušenia s usmerneniami a so zásadou proporcionality, je dôležité preskúmať spôsob, akým Komisia zhodnotila túto závažnosť vo vzťahu k trom relevantným kritériám, konkrétne k samotnej povahe porušenia, k jeho konkrétnemu dopadu na trh, ak je merateľný, a k rozsahu relevantného geografického trhu (pozri bod 139 vyššie).

147 Pokiaľ ide na úvod o samotnú povahu porušenia, treba uviesť, že žalobca nepopiera okolnosti uvedené v odôvodnení č. 297 napadnutého rozhodnutia, konkrétne, že kartel zahŕňal všeobecný pakt o neútočení, výmenu informácií o predajoch, priame a nepriame dohody a jedno zosúladené konanie týkajúce sa ceny a marketingu v maloobchode, rozdelenie zákazníkov na trhu Horeca, ako aj obmedzenie investícií a reklamy na tomto trhu. Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že horizontálne cenové kartely patria k najzávažnejším porušeniam práva hospodárskej súťaže Spoločenstva a možno ich kvalifikovať ako veľmi závažné (rozsudky Súdu prvého stupňa z 12. júla 2001, Tate & Lyle a i./Komisia, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Zb. s. II-2035, bod 103, a FETTCSA, už citovaný v bode 138 vyššie, bod 262). Mechanizmy, ktoré opísala Komisia v odôvodnení č. 297 napadnutého rozhodnutia, odhaľujú okrem opisu cenového kartelu najzávažnejšie formy narušenia hospodárskej súťaže, pretože

ich cieľom je jej úplné vylúčenie zo vzťahov medzi zúčastnenými podnikmi. Z toho vyplýva, že nemožno poprieť záver Komisie, že predmetné dohody a dojednania svojou povahou predstavovali veľmi závažné porušenie. Toto konštatovanie možno spochybniť o to menej, že Komisia okrem toho uviedla, že dohody a dojednania sa týkali veľkej škály parametrov hospodárskej súťaže a všetkých segmentov trhu s pivom, pričom toto konštatovanie vyplýva priamo a logicky zo skutkových okolností uvedených v odôvodnení č. 297 napadnutého rozhodnutia, ktoré žalobca nepoprel. Pokiaľ ide o stretnutia týkajúce sa kartelu na najvyššej úrovni, konkrétne o stretnutie vedenia žalobcu a jeho dcérskej spoločnosti, ktorého konanie tiež nie je popreté, takisto nemôže zmierniť veľmi závažný charakter samotnej povahy porušenia.

148 Pokiaľ ide ďalej o kritérium dopadu kartelu, treba konštatovať, že hoci Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla, že niektoré prvky kartelu neboli uplatnené, resp. neboli uplatnené úplne, naopak konštatovala nemožnosť dospieť k záveru o neexistujúcom alebo obmedzenom dopade na trh. Na podporu tohto konštatovania neuviedla Komisia len listinný dôkaz vo forme poznámok vyhotovených zástupcom Interbrewu na stretnutí 28. januára 1998, ktoré zaznamenávajú určité výsledky, ale aj skutočnosť, ktorú dokázala, že výmena informácií o predajoch medzi Alken-Maesom a Interbrewom sa naozaj uskutočnila. Už čiastočné uskutočnenie protisúťažnej dohody postačuje, aby sa vylúčila možnosť dospieť k záveru o neexistencii dopadu tejto dohody na trh.

149 Tvrdenie žalobcu, že kartel má slabo prepracovaný a málo formálny charakter, čo dokazuje slabý protiprávny úmysel, protirečí skutočnostiam. Mnohorakosť a simultánnosť cieľov, ktoré kartel sledoval a ktoré žalobca nepopiera, sú totiž dôkazom o ozajstnom protisúťažnom pláne, ktorý svedčí nie o slabom, ale naopak o silnom protiprávnom úmysle. Aj keď sa kartel charakterizoval ako kartel s nízkym stupňom formalizmu, možno rozoznať vysoký stupeň prepracovanosti.

150 Pokiaľ ide napokon o kritérium veľkosti relevantného geografického trhu, Komisia v napadnutom rozhodnutí skonštatovala, že kartel pokrýval celé belgické územie, čo žalobca nepopiera. Z judikatúry však vyplýva, že geografický trh, ktorý sa vzťahuje na celé územie jedného štátu, zodpovedá podstatnej časti spoločného trhu (rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 1983, Michelin/Komisia, 322/81, Zb. s. 3461, bod 28). Okrem toho Komisia v usmerneniach uviedla, že za veľmi závažné sa budú najčastejšie považovať horizontálne obmedzenia typu „cenových kartelov" alebo kvóty podielov na trhu, alebo iné postupy narúšajúce riadne fungovanie vnútorného trhu (pozri bod 140 vyššie). Z tohto rámcového opisu vyplýva, že dohody alebo zosúladené postupy, ktorých cieľom je tak ako v prejednávanej veci určovanie cien a delenie zákazníkov, môžu už na základe ich samotnej povahy v sebe zahŕňať takúto kvalifikáciu, a to bez toho, aby bolo nevyhnutné charakterizovať takéto správania osobitným dopadom alebo geografickým rozsahom. Tento záver je podporený skutočnosťou, že kým indikatívny opis závažných porušení uvádza, že ide obmedzenia rovnakého druhu, ako sú porušenia definované ako mierne, „no uplatňované prísnejšie, so širším dosahom na trh a s účinkami v extenzívnych oblastiach spoločného trhu", opis veľmi závažných porušení sa naproti tomu nezmieňuje o nijakej požiadavke dopadu ani o spôsobení účinkov v osobitnej geografickej oblasti.

151 Z uvedeného vyplýva, že Komisia tým, že porušenie kvalifikovala v zmysle bodu 1 A usmernení ako veľmi závažné, neporušila zásadu proporcionality.

152 V tejto súvislosti je dôležité uviesť, že Súd prvého stupňa rozhodol, pokiaľ ide o cenový kartel činný na obmedzenom geografickom trhu, že kvalifikovanie kartelu ako závažného z dôvodu jeho obmedzeného dopadu na trh už predstavovalo zmiernenú kvalifikáciu v porovnaní s kritériami všeobecne uplatňovanými pri stanovovaní pokút v prípade cenového kartelu, ktoré by viedli Komisiu k tomu, aby kartel kvalifikovala ako veľmi závažný (rozsudok Tate & Lyle a i./Komisia, už citovaný v bode 147 vyššie, bod 103).

153 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie, že Komisia sa v prejednávanej veci odchýlila od svojej rozhodovacej praxe porušením zásady rovnosti zaobchádzania, je namieste pripomenúť na jednej strane, že predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie neslúži ako právny základ pre pokuty v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 234), a na strane druhej, že podľa ustálenej judikatúry (pozri bod 134 vyššie) Komisia disponuje v rámci nariadenia č. 17 diskrečnou právomocou pri stanovení výšky pokút, aby mohla usmerňovať správanie podnikov v zmysle rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže. V rámci diskrečnej právomoci Komisie a vo svetle kritérií uvedených v bode 1 A druhom odseku tretej zarážke usmernení prislúcha jej tak určiť, či okolnosti prípadu, o ktorom koná, umožňujú použiť kvalifikovanie porušenia ako veľmi závažného. Z bodov 146 až 152 vyššie však vyplýva, že to tak bolo.

154 Ako už bolo uvedené v bodoch 134 a 135 vyššie, skutočnosť, že Komisia v minulosti uplatnila pokuty na určitej úrovni na niektoré druhy porušení, jej neberie možnosť zvýšiť túto úroveň v rámci hraníc stanovených nariadením č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie realizácie politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva. Efektívne uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva si naopak vyžaduje, aby Komisia mohla kedykoľvek prispôsobiť úroveň pokút potrebám tejto politiky. Takéto správanie nemožno charakterizovať ako porušenie zásady rovnosti zaobchádzania Komisiou v porovnaní s jej skoršou praxou (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, takzvaný „PVC II", T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 1232).

155 Je teda namieste dospieť k záveru, že Komisia tým, že predmetné porušenie kvalifikovala v zmysle bodu 1 A prvého odseku usmernení ako veľmi závažné, konala v súlade s usmerneniami a neporušila zásadu proporcionality ani zásadu rovnosti zaobchádzania.

O posúdení efektívnej ekonomickej kapacity žalobcu spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu

156 Z usmernení vyplýva, že pre porušenie určitej závažnosti môže byť v prípade, ktorý sa týka viacerých podnikov, ako sú kartely, nevyhnutné vyvážiť všeobecnú východiskovú sumu, aby sa dosiahla osobitná východisková suma, pričom sa zohľadní osobitná váha, a teda skutočný dopad protiprávneho správania každého podniku na hospodársku súťaž, najmä ak existuje značný rozdiel vo veľkosti podnikov pôvodcov porušenia rovnakej povahy (bod 1 A šiesty odsek, pozri bod 142 vyššie). Osobitne je nevyhnutné brať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu porušiteľov, ktorou môžu spôsobiť značnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom. (bod 1 A štvrtý odsek, pozri bod 141 vyššie).

157 Okrem toho z judikatúry vyplýva, že usmernenia nestanovujú, že výška pokút sa stanovuje v závislosti od celkového obratu alebo obratu, ktorý podniky dosiahli na relevantnom trhu. Nie je však s nimi v rozpore, ak sa takéto obraty zohľadnia pri určení výšky pokuty, ak sú dodržané všeobecné zásady práva Spoločenstva a ak si to vyžadujú okolnosti. K obratu možno prihliadnuť najmä pri zohľadnení rôznych skutočností vymenovaných v bodoch 141 až 143 vyššie (rozsudky LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, body 283 a 284, a Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 82).

158 Okrem toho z ustálenej judikatúry vyplýva, že medzi kritériá posúdenia závažnosti porušenia môžu v závislosti od prípadu patriť objem a hodnota tovaru, na ktoré sa porušenie vzťahuje, veľkosť a hospodárska sila podniku a v nadväznosti na to vplyv, ktorý tento podnik mohol vykonávať na trh. Na jednej strane z toho vyplýva, že pri určení výšky pokuty je možné zohľadniť tak celkový obrat podniku, ktorý naznačuje, aj keď len približne a nedokonalo, jeho veľkosť a hospodársku silu, ako aj časť tohto obratu, ktorá pochádza z predaja tovarov, na ktoré sa porušenie vzťahuje, a je spôsobilá naznačiť rozsah tohto porušenia. Na strane druhej z toho vyplýva, že ani jednému z týchto obratov nemožno pripísať neprimeranú dôležitosť v porovnaní

s inými kritériami posúdenia, takže stanovenie primeranej výšky pokuty nemôže byť výsledkom jednoduchého výpočtu založeného na celkovom obrate (rozsudok Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, body 120 a 121; rozsudky Súdu prvého stupňa Parker Pen/Komisia, už citovaný v bode 115 vyššie, bod 94; zo 14. mája 1998, SCA Holding/Komisia, T-327/94, Zb. s. II-1373, bod 176, a Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 83).

159 V prejednávanej veci je po prvé dôležité skonštatovať obmedzený dosah tvrdenia žalobcu, podľa ktorého rozdiel medzi pomermi, ktoré na jednej strane charakterizujú východiskové sumy použité pre každý podnik a na strane druhej podiely na trhu tých istých podnikov na belgickom trhu s pivom, svedčí o skutočnosti, že Komisia nerešpektovala zásadu, podľa ktorej sa efektívna kapacita spôsobiť škodu adekvátne odzrkadľuje v závislosti od objemu a hodnoty tovaru predaného každým účastníkom. Treba totiž uviesť, že východiskové sumy, na ktoré sa odvoláva žalobca, zahŕňajú nielen úpravu vykonanú vzhľadom na efektívnu kapacitu spôsobiť škodu hospodárskej súťaži na trhu, ale aj úpravu vykonanú kvôli efektívnemu odstrašeniu.

160 V tomto bode z odôvodnenia č. 305 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že úpravu výšky pokút kvôli efektívnemu odstrašeniu vykonala Komisia v dvoch etapách. Najprv žalobcu a Interbrew postavila na rovnakú úroveň, pretože pri stanovení ich osobitných východiskových súm zohľadnila skutočnosť, že „[boli] veľkými medzinárodnými podnikmi". Potom naznačila, že je vhodné „zohľadniť skutočnosť, že [žalobca bol] podnikom vyrábajúcim viaceré druhy výrobkov", naznačujúc tak dodatočnú potrebu jeho odstrašenia. Z toho vyplýva, že kvôli odstrašeniu a bez vplyvu na otázku platnosti záverov Komisie vo veci v tomto štádiu osobitná východisková suma pokuty určená žalobcovi zohľadnila významnejšiu nevyhnutnosť odstrašenia ako voči Interbrewu.

161 Jednako však treba konštatovať, že osobitná východisková suma použitá voči žalobcovi je približne o 45 % nižšia ako východisková suma použitá voči Interbrewu. Okrem toho Komisia zdôraznila na jednej strane v odôvodnení č. 303 napadnutého rozhodnutia, že zohľadnila efektívnu ekonomickú kapacitu porušiteľov spôsobiť závažné narušenie hospodárskej súťaže, a na strane druhej v odôvodnení č. 304, že existoval značný rozdiel vo veľkosti medzi Interbrewom, lídrom belgického trhu, s podielom na trhu približne 55 %, a Alken-Maesom, druhým na tomto trhu, s podielom približne 15 %.

162 Tak sa zdá, že Komisia v súlade s usmerneniami zohľadnila efektívnu ekonomickú kapacitu oboch podnikov spôsobiť škodu iným subjektom na trhu tým, že na účely určenia osobitnej východiskovej sumy žalobcu vyvážila smerom nadol všeobecnú východiskovú sumu zodpovedajúcu závažnosti porušenia, ku ktorému došlo, v zmysle bodu 1 A prvého odseku usmernení. Skutočnosť, že odôvodnenie č. 303 napadnutého rozhodnutia odkazuje na kapacitu „spôsobiť závažné narušenie hospodárskej súťaže" namiesto doslovného prevzatia výrazu z usmernení, nie je relevantná. Takisto skutočnosť, že pomer medzi východiskovými sumami použitými pre každý podnik sa odlišuje od presného pomeru medzi ich podielmi na trhu, nie je relevantná pre platnosť metódy, ktorú Komisia použila. Komisia totiž v bode 1 A siedmom odseku usmernení uviedla, že uplatnenie rôznych pokút sa neriadi nevyhnutne aritmetickým výpočtom.

163 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenia žalobcu, že určené osobitné východiskové sumy neodzrkadľujú očividnú nerovnováhu vyplývajúcu z dominantného postavenia Interbrewu na trhu s pivom v Belgicku, čo dohnalo Alken-Maes k tomu, aby sa pokúsil zabrániť svojej postupnej marginalizácii, a v každom prípade dokladá neschopnosť žalobcu spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže, je namieste pripomenúť, že porušenie konštatované v napadnutom rozhodnutí žalobca nepopiera. Toto porušenie, ktoré spočíva v súbore dohôd a/alebo zosúladených postupov,

implikuje na jednej strane súhlasný prejav vôle medzi účastníkmi a na strane druhej to, že škoda spôsobená hospodárskej súťaži vyplýva z tejto dohody a v dôsledku toho z vôle každého účastníka. Žalobca sa preto nemôže odvolávať na nátlak, ktorý bol naňho vykonávaný, aby sa vyvinil zo škody, ktorú spôsobil hospodárskej súťaži.

164 Navyše je namieste zdôrazniť, že podľa ustálenej judikatúry sa podnik, ktorý sa s inými podnikmi zúčastňuje na protisúťažných činnostiach, nemôže odvolávať na skutočnosť, že sa na nich zúčastňoval pod nátlakom iných účastníkov. Namiesto účasti na predmetných činnostiach mohol totiž oznámiť tlaky, ktorým bol vystavený, príslušným orgánom a podať Komisii sťažnosť podľa článku 3 nariadenia č. 17 (rozsudky Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, Hüls/Komisia, T-9/89, Zb. s. II-499, body 123 a 128; zo 6. apríla 1995, Tréfileurope/Komisia, T-141/89, Zb. s. II-791, bod 58, a LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 142).

165 Napokon pokiaľ ide o tvrdenie, že osobitná východisková suma použitá voči žalobcovi predstavuje oveľa vyššiu percentuálnu sadzbu z obratu Alken-Maesu, ako je sadzba, ktorá predstavuje sumu použitú voči Interbrewu v porovnaní s jeho obratom, na úvod je vhodné pripomenúť, že tieto sumy, ako je už uvedené v bodoch 159 a 160 vyššie, neodzrkadľujú iba skutočnú škodu, ktorú každý účastník spôsobil hospodárskej súťaži, pretože zahŕňajú aj cieľ odstrašenia stanovený usmerneniami. Pokiaľ ide o tvrdenie založené na skutočnosti, že použitá suma je v prípade Alken-Maesu vyššia ako hranica stanovená v nariadení č. 17 pre percentuálnu sadzbu z obratu, v každom prípade nie je relevantné, lebo adresátom napadnutého rozhodnutia je žalobca.

166 Musia sa preto zamietnuť všetky tvrdenia založené na tom, že Komisia porušením zásady proporcionality nesprávne zhodnotila efektívnu kapacitu účastníkov spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom.

O určení výšky pokuty na takej úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok

167 Z usmernení vyplýva, že v prípade, ktorý sa týka viacerých podnikov, ako sú kartely, možno všeobecnú východiskovú sumu vyvážiť, aby sa dosiahla osobitná východisková suma, pričom sa zohľadní osobitná váha, a teda skutočný dopad protiprávneho správania každého podniku na hospodársku súťaž, najmä ak existuje značný rozdiel vo veľkosti podnikov, ktoré sa dopustili porušenia rovnakej povahy (pozri bod 142 vyššie). Osobitne nevyhnutné je určiť výšku pokuty na úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok (pozri bod 141 vyššie).

168 Zohľadnenie cieľa odstrašenia pri určení výšky pokuty z dôvodu závažnosti súvisí s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej odstrašujúci účinok pokút predstavuje jedno z kritérií, ktoré môže Komisia zohľadniť pri posudzovaní závažnosti porušenia a v dôsledku toho pri určení úrovne pokuty, pričom závažnosť porušovania musí byť preukázaná v závislosti od viacerých skutočností, akými sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext, odradzujúci dosah pokút, a to bez toho, aby bol vypracovaný nejaký záväzný a vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré by sa museli zohľadňovať (uznesenie SPO a i./Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 54; rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 33, a zo 14. mája 1998, Sarrió/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 328).

169 Rovnako právomoc Komisie uložiť pokuty podnikom, ktoré sa úmyselne, alebo z nedbanlivosti dopustia porušenia ustanovení článku 81 ES, predstavuje podľa judikatúry jeden z prostriedkov priznaných Komisii s cieľom umožniť jej splniť si úlohu dozoru, ktorú jej zveruje právo Spoločenstva a ktorá zahŕňa povinnosť sledovať všeobecnú politiku zameranú na uplatnenie zásad stanovených v Zmluve v oblasti hospodárskej súťaže a usmerňovať v tomto zmysle správanie podnikov. Z toho vyplýva, že na posúdenie závažnosti porušenia na účely určenia výšky pokuty musí Komisia dbať na odstrašujúci charakter svojho postupu, obzvlášť na tie druhy

porušení, ktoré sú osobitne škodlivé pre uskutočnenie cieľov Spoločenstva (rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, body 105 a 106, a ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 166).

170 Vzhľadom na uvedené Komisia oprávnene zohľadnila cieľ odstrašenia pri stanovení osobitnej východiskovej sumy pokuty, presne odrážajúcej závažnosť porušenia, ku ktorému došlo. Skúmanie odstrašujúceho účinku pokút je totiž integrálnou súčasťou vyváženia pokút v závislosti od závažnosti porušenia, keďže jeho cieľom je zabrániť tomu, aby metóda stanovenia viedla k pokutám, ktoré pre niektoré podniky nedosiahnu úroveň primeranú na zabezpečenie dostatočne odstrašujúceho účinku (rozsudok ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 167).

171 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu založené na neexistencii individualizácie odstrašenia použitého pri stanovení pokuty, je dôležité uviesť, že na účely zohľadnenia cieľa odstrašenia Komisia nedefinovala v usmerneniach individualizovanú metódu alebo kritériá, ktorých osobitné uvedenie by bolo záväzné. Toto tvrdenie sa preto musí zamietnuť.

172 Rovnako je to v prípade tvrdenia, že neboli objasnené zásady, ktoré v prejednávanej veci slúžili na zhodnotenie potreby odstrašenia. Treba totiž uviesť, že žalobca sám uznal, že Komisia v odôvodnení č. 305 napadnutého rozhodnutia uviedla, že žalobca a Interbrew sú veľké medzinárodné podniky a že žalobca je okrem toho podnikom vyrábajúcim viaceré druhy výrobkov. Komisia v odôvodnení č. 306 dodala, že zohľadnila skutočnosť, podľa ktorej žalobca disponuje právnymi a ekonomickými

znalosťami a infraštruktúrami, ktoré mu umožňovali lepšie posúdiť protiprávny charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobca, sa preto zdá, že zásady, na ktorých je založené zhodnotenie potreby odstrašenia, boli objasnené.

173 Napokon je vhodné zanalyzovať rôzne tvrdenia žalobcu, podľa ktorých odôvodnenie Komisie na podporu jej zistenia o potrebe osobitného odstrašujúceho účinku je irelevantné a neproporcionálne.

174 Tvrdenie, že skutočnosť opakovaného porušovania nemožno použiť ako relevantnú, sa musí vcelku zamietnuť, pretože Komisia nezaložila svoje odôvodnenie odstrašenia na takejto výhrade.

175 Pokiaľ ide o tvrdenie, že celková veľkosť podniku a jeho medzinárodná dimenzia nie sú relevantné vo vzťahu k cieľu hospodárskej súťaže, ktorý musí sledovať Komisia, je dôležité na úvod zdôrazniť, že skutočnosť, že žalobca disponoval právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami, ktoré mu umožnili lepšie posúdiť protiprávny charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže, možno považovať za vyplývajúcu z celkových zdrojov podniku, a teda z jeho veľkosti, ktorej medzinárodná dimenzia je jednou z indícií. Komisia ich teda zohľadnila právom. Skutočnosť, že žalobca sa zúčastnil na zistenom karteli napriek prostriedkom, ktoré mal na posúdenie jeho protiprávneho charakteru a jeho dôsledkov, objektívne svedčí o dodatočnej potrebe odstrašenia v porovnaní s podnikom, ktorý nedisponuje takými prostriedkami.

176 Argument, že zohľadnenie tajného charakteru kartelu na účely určenia nevyhnutnej úrovne odstrašenia nie je relevantné, pretože tento kartel nebol utajovaný, prinajmenšom nie z jeho strany, sa zakladá na tvrdení, podľa ktorého sa viaceré

stretnutia v rámci kartelu konali v prítomnosti konkurentov — napríklad stretnutia pracovnej skupiny „Vision 2000“ — alebo distribútorov, ako bolo stretnutie 28. januára 1993, na ktorom sa zúčastnili veľkoobchodníci s pivom. Okrem toho list zo 4. augusta 1997, ktorý adresovala federácia veľkoobchodníkov pivovarníkom, dokazuje, že títo poslední menovaní veľmi presne sledovali konanie členov kartelu.

177 Pokiaľ ide na úvod o stretnutia pracovnej skupiny „Vision 2000“, je dôležité uviesť, že v odôvodneniach č. 128 až 155 napadnutého rozhodnutia Komisia netvrdí, že tieto stretnutia — oficiálne, lebo sa konali v rámci konfederácie pivovarov Belgicka (ďalej len „CBB“) a združili veľkú časť profesie — ako také zakladali porušenie. Komisia konštatuje, že v rámci svojich bilaterálnych kontaktov konali Interbrew a Alken-Maes spoločne a uvedomili si výhody, ktoré by vyplývali z toho, ak by sa niektoré opatrenia prijali v rámci CBB, a že Interbrew a Alken-Maes sa dohodli, že časť kartelu, konkrétne tú, ktorá sa týka investícií a reklamy na trhu Horeca a nového cenového systému, možno uskutočniť v rámci CBB. Komisia teda poukazuje na to, že CBB sa použila bez vedomia ostatných účastníkov predmetných stretnutí ako nástroj na uskutočnenie dohody medzi Interbrewom a žalobcom s cieľom ovplyvniť niektoré cenové úvahy vedené v rámci tohto kruhu v súlade s cieľmi ich kartelu bez toho, aby naznačila, že ostatní účastníci boli o existencii tohto kartelu informovaní. Okrem toho treba uviesť, že ciele, ktoré Interbrew a žalobca plánovali uskutočniť prostredníctvom CBB a stretnutí pracovnej skupiny „Vision 2000“, konkrétne obmedzenie investícií a reklamy na trhu Horeca a vývoj novej štruktúry cien, predstavovali v každom prípade iba obmedzený aspekt kartelu, ktorý zahŕňal iné tajné prvky, ako je všeobecný pakt o neútočení, dohoda o cenách a podpore v maloobchode, rozdelenie zákazníkov v odvetví Horeca alebo výmena informácií o predajoch. Konanie stretnutí pracovnej skupiny „Vision 2000“ nemôže viesť k záveru, že kartel nebol tajný.

178 Ďalej pokiaľ ide o stretnutie 28. januára 1993 (pozri body 126 a 131 vyššie), treba uviesť, že aj keď zápisnica z tohto stretnutia vyhotovená zástupcom Interbrewu naozaj odkazuje na „stretnutie veľkoobchodníkov s pivom" a informuje o ustanoveniach kartelu zameraných na zvýšenie ceny a uloženie minimálnych cien týkajúcich sa piva predávaného niektorými distribučnými kanálmi, vôbec z nej nemožno vyvodiť, že veľkoobchodníci s pivom sa na stretnutí 28. januára 1993 oboznámili s protisúťažnými výrokmi, ktoré obsahuje. Hoci tieto výroky potvrdzujú, že existovala úzka koordinácia obchodnej politiky medzi Alken-Maesom a Interbrewom, naopak neumožňujú dospieť k záveru, že veľkoobchodníci s pivom boli informovaní o existencii kartelu.

179 Pokiaľ ide o list zo 4. augusta 1997, ktorý adresovala federácia veľkoobchodníkov Alken-Maesu, treba konštatovať, že iba odsudzuje distribučnú politiku Alken-Maesu, lebo zaťažuje budúcnosť nezávislých distribútorov. Vôbec teda neumožňuje dospieť k záveru, že veľkoobchodníci s pivom boli s kartelom oboznámení.

180 Musí sa preto zamietnuť tvrdenie, podľa ktorého kartel zistený v napadnutom rozhodnutí nebol tajný.

181 Komisia teda mohla v rámci svojej úlohy, ako je definovaná v judikatúre citovanej v bodoch 134 a 135 vyššie, a pri dodržaní právneho rámca stanoveného v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 zohľadniť tieto skutočnosti pri zhodnotení potreby zvažovaného odstrašujúceho účinku.

182 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, podľa ktorého sa zohľadnenie cieľa odstrašenia stalo nadbytočným, lebo zásah Komisie ukončil porušenie, je vhodné ho zamietnuť s dôrazom na to, že zisťovanie odstrašujúceho účinku má usmerniť budúce správanie

podniku a že skutočnosť, že podnik ukončí protiprávne správanie po tom, ako ho Komisia odhalila, takže táto iniciatíva je výsledkom objektívneho nátlaku, nepostačuje pre záver, že predmetný podnik je dostatočne odstrašený od opakovania takéhoto správania v budúcnosti.

183 Musia sa preto zamietnuť všetky tvrdenia založené na nesprávnom určení odstrašujúcej úrovne pokuty porušením zásady proporcionality.

O zohľadnení právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr, ktorými vo všeobecnosti disponujú veľké podniky

184 Z judikatúry vyplýva, že zásada *ne bis in idem*, zakotvená aj v článku 4 protokolu č. 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ďalej len „EDĽP", podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, predstavuje všeobecnú zásadu práva Spoločenstva, ktorej dodržiavanie zabezpečuje súd (rozsudky Súdneho dvora z 5. mája 1966, Gutmann/Komisia, 18/65 a 35/65, Zb. s. 149, 172, a zo 14. decembra 1972, Boehringer/Komisia, 7/72, Zb. s. 1281, bod 3; rozsudok PVC II, už citovaný v bode 154 vyššie, bod 96, potvrdený v tejto otázke rozsudkom Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaným v bode 97 vyššie, bod 59).

185 V oblasti práva hospodárskej súťaže Spoločenstva táto zásada zakazuje, aby Komisia znova uznala podnik za zodpovedný alebo ho stíhala z dôvodu protisúťažného správania, za ktoré už bol sankcionovaný alebo vo vzťahu ku ktorému bolo rozhodnuté, že zaň nie je zodpovedný, a to skorším rozhodnutím Komisie, proti ktorému už nemožno podať opravný prostriedok. Uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha trojitej podmienke totožnosti skutkov, porušovateľa a chráneného právneho záujmu (rozsudok Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 338).

186 V prejednávanej veci treba konštatovať, že v odôvodnení č. 306 napadnutého rozhodnutia Komisia na podporu hodnotenia úrovne pokuty, ktorá sa mala uložiť žalobcovi, zohľadnila skutočnosť, že disponoval právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami, ktoré mu umožňovali lepšie posúdiť protiprávny charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Okrem toho v odôvodnení č. 314 napadnutého rozhodnutia Komisia na podporu hodnotenia úrovne pokuty, ktorá sa mala uložiť žalobcovi, zohľadnila skutočnosť, že už dvakrát bol rozhodnutím považovaný za zodpovedného za porušenie článku 81 ES.

187 V tejto súvislosti sa musí na úvod konštatovať, že podmienky uplatnenia zásady *ne bis in idem*, ako boli definované judikatúrou v oblasti hospodárskej súťaže (pozri bod 185 vyššie), nie sú v prejednávanej veci splnené, lebo Komisia sa na účely stanovenia výšky pokuty obmedzila na zohľadnenie faktických úvah, konkrétne na jednej strane, že žalobca bol z dôvodu svojich právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr v stave posúdiť protiprávny charakter jeho správania a jeho dôsledky, a na strane druhej, že už dvakrát bol rozhodnutím považovaný za zodpovedného za porušenie článku 81 ES. V každom prípade Komisia zhodnotila výšku pokuty v odôvodneniach č. 306 a 314 napadnutého rozhodnutia z odlišných dôvodov. Štvrtá časť žalobného dôvodu sa preto musí zamietnuť.

O primeranosti osobitnej východiskovej sumy vzhľadom na okolnosti, na ktoré poukazuje žalobca

188 Subsidiárne žalobca tvrdí, že aj keby Komisia neporušila zásadu rovnosti zaobchádzania kvalifikovaním porušenia za veľmi závažné, i tak je vhodné znížiť východiskovú sumu pokuty, aby sa zohľadnil veľmi slabý dopad porušenia na trh Spoločenstva a slabý objem predajov výrobkov, na ktoré sa vzťahoval kartel.

189 Je vhodné pripomenúť, že v súlade s metódou definovanou v usmerneniach (pozri body 139 až 143 vyššie), Komisia pri stanovení výšky pokút najprv vzala za východiskovú sumu všeobecnú východiskovú sumu určenú v závislosti od závažnosti porušenia, ktorú ďalej vyvážila v závislosti po prvé od efektívnej kapacity predmetných podnikov spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom, po druhé od nevyhnutnosti určiť výšku pokuty na úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok, a po tretie od nevyhnutnosti zohľadniť skutočnosť, že veľké podniky disponujú väčšinou právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami, ktoré im umožňujú lepšie posúdiť protiprávny charakter ich správania a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska hospodárskej súťaže.

190 V bodoch 133 až 187 vyššie bolo uvedené, že Komisia tým, že porušenie, ku ktorému došlo, kvalifikovala ako veľmi závažné, a pristúpila k uvedeným následným úpravám, neporušila nijakú zo zásad, na ktoré sa odvoláva žalobca. Okrem toho je dôležité pripomenúť, že pokiaľ ide o veľmi závažné porušenia, usmernenia stanovujú pokuty vo výške viac ako 20 miliónov eur.

191 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že použitá osobitná východisková suma bola v každom prípade neproporcionálna vzhľadom na skutočnosť, že výrobky, na ktoré sa kartel vzťahoval, predstavovali menej ako 2,5 % z celkovej spotreby týchto výrobkov v Európskej únii, treba uviesť, že závažnosť porušenia nemôže závisieť len od jeho geografického rozsahu ani od podielu, aký predstavujú predaje, ktoré sú predmetom porušenia, vo vzťahu k predajom uskutočneným v celej Európskej únii. Absolútna hodnota dotknutých predajov je totiž nezávisle od uvedených kritérií takisto relevantným ukazovateľom závažnosti porušenia, lebo verne odzrkadľuje hospodársku dôležitosť transakcií, ktoré má porušenie v zámere vylúčiť z riadnej hospodárskej súťaže. V prejednávanej veci je však nesporné, že hodnotu dotknutých predajov možno odhadnúť približne na 1 miliardu 200 miliónov eur, čo svedčí o značnej

hospodárskej dôležitosti odvetvia. V tejto súvislosti nemožno osobitnú východiskovú sumu vo výške 25 miliónov eur použitú vo vzťahu k žalobcovi považovať za prehnanú.

192 Pokiaľ ide o odvolanie sa na postup Komisie v rozhodnutí Bezšvíkové oceľové rúry, postačí konštatovať, že je nerelevantné vzhľadom na judikatúru citovanú v bode 153 vyššie.

193 Napokon treba uviesť, že Komisia v tomto rozhodnutí zohľadnila skutočnosť, že typ bezšvíkových rúr, na ktoré sa vzťahovalo porušenie, predstavoval len 19 % všetkých bezšvíkových rúr, ktoré možno použiť v naftárskom a plynárenskom priemysle tak, že dopad porušenia bol obmedzený, keďže priemysel sa mohol obrátiť na iné výrobky, ktoré neboli ovplyvnené kartelom. V prejednávanej veci sa však porušenie vzťahovalo na oveľa významnejší podiel piva dostupného v Belgicku, lebo Komisia v odôvodnení č. 4 napadnutého rozhodnutia uviedla bez toho, aby bola v tomto bode napadnutá, že roku 1998 vyrobili členovia kartelu takmer 70 % piva predaného v Belgicku.

194 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy je namieste zamietnuť tvrdenie žalobcu, pokiaľ ide o údajne neprimeranú výšku uloženej pokuty.

195 Žalobný dôvod sa preto musí v celosti zamietnuť.

2. *O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom posúdení dĺžky trvania porušenia*

a) Tvrdenia účastníkov konania

196 Žalobca bez toho, aby mal v úmysle poprieť vecnú správnosť skutočností použitých voči nemu, tvrdí, že Komisia prisúdila niektorým skutočnostiam pri určení dĺžky trvania porušenia chybný dosah. Komisia sa odvolala najmä na telefonický kontakt a na dve stretnutia medzi žalobcom a Interbrewom po júli 1996, medzi ktorými uplynulo niekoľko mesiacov, aby podporila záver, že porušenie trvalo do 28. januára 1998. Komisia tým nepreukázala, že porušenie trvalo po júli 1996. Bolo by preto vhodné uznať, že protiprávne správanie neprekročilo tri roky a šesť mesiacov, čo by odôvodňovalo zvýšenie osobitnej východiskovej sumy pokuty o menej než 45 %. Súd prvého stupňa by preto v súlade so svojou judikatúrou mal znížiť uloženú pokutu žalobcovi vzhľadom na skutočnú dĺžku trvania porušenia.

197 Po prvé, pokiaľ ide o telefonický kontakt 9. decembra 1996 medzi Interbrewom a žalobcom, žalobca uvádza, že na rozdiel od toho, čo možno vyvodiť z odkazu Komisie na iné dokumenty spisu, rukou písané poznámky a vysvetlivky vnútorného audítora Alken-Maesu pána L. B. s dátumom 27. novembra 1996 predstavujú jediný dokument, na ktorom Komisia zakladá svoje závery.

198 Žalobca nepopiera, že tieto rukou písané poznámky boli vyhotovené na internom stretnutí v novembri 1996, ktorého predmetom bola podľa neho analýza novej cenovej politiky Interbrewu po tom, čo Alken-Maes získal prostredníctvom svojich zákazníkov nové všeobecné predajné podmienky Interbrewu. Žalobca naopak popiera výklad, aký dala Komisia trom vysvetlivkám, neskôr pridaným k týmto poznámkam, z ktorých každá obsahuje dátum „9/12/96“ a jasne predstavuje odpoveď na tri otázky uvedené v pôvodných poznámkach, týkajúcich sa ešte nevyjasnených bodov cenovej politiky Interbrewu. Komisia neprávom dospela k záveru, že sa

žiadalo o stanovisko pána A. B. z Interbrewu, k čomu došlo 9. decembra 1996, pričom Interbrew dal jednu kladnú a jednu zápornú odpoveď. Podľa žalobcu iné dokumenty spisu citované v napadnutom rozhodnutí neumožňujú prevziať tento výklad. Vysvetlivky k poznámkam z 27. novembra 1996 mohli vyplynúť z overenia úplne nezávislého od kontaktu s Interbrewom, ktoré sa mohlo uskutočniť napríklad u distribútorov, ktorí by len poskytli výklad, aký im dal pán A. B. Bolo by bývalo normálne, ak by sa Alken-Maes ako čiastočný distribútor výrobkov Interbrewu pokúsil porozumieť novej cenovej politike Interbrewu, pokiaľ ide o logistické podmienky. Predmetný dokument tak nestačí na preukázanie tézy Komisie.

199 Po druhé, pokiaľ ide o stretnutie 17. apríla 1997, žalobca tvrdí, že toto stretnutie nepredstavuje dôkaz o karteli týkajúcom sa belgického trhu, pretože jeho predmetom boli podľa vyhlásenia pána J. D. z Interbrewu, citovaného v odôvodnení č. 96 napadnutého rozhodnutia, potenciálne synergie medzi dvoma skupinami a zvýšenie ziskovosti podnikov za predpokladu, že Interbrew odkúpi Alken-Maes, dcérsku spoločnosť žalobcu.

200 Žalobca popiera výklad Komisie, že citované vyhlásenie pána J. D. preukazuje protiprávny charakter tohto stretnutia. Toto vyhlásenie obsahuje súhrn všetkých kontaktov medzi Interbrewom a Alken-Maesom. Pokiaľ ide osobitne o stretnutie 17. apríla 1997, pán J. D. len naznačil, že účastníci stretnutia riadok po riadku zanalyzovali výkaz ziskov a strát Alken-Maesu, čo je povinný úkon pri prípadnom prevode podniku. Pokiaľ ide o päť bodov citovaných v dokumente, to všetko sú skutočnosti ovplyvňujúce výsledok hospodárenia Alken-Maesu alebo spôsob jeho výpočtu.

201 Žalobca takisto popiera záver Komisie, že prítomnosť pána R. V., manažéra z Alken-Maesu, na predmetnom stretnutí je v prípade rokovania o prevode Alken-Maesu

málo pravdepodobná vzhľadom na to, že takáto operácia mohla byť pre neho nepriaznivá. Podľa žalobcu nebola táto prítomnosť vôbec neobyčajná, najmä ak si dotknutý manažér želal zachovať istú úlohu v rámci spoločnosti. Okrem toho bola odôvodnená o to viac, že Interbrew zamýšľal akvizíciu metódou „management buy out" — technikou, kde dôležitú úlohu hrá doterajšie vedenie —, čo dokladujú dve vyhlásenia pripojené k spisu, konkrétne vyhlásenia pána C. a pána T.

202 Po tretie, pokiaľ ide o stretnutie 28. januára 1998 s účasťou najmä pána A. D. z Interbrewu a pána N. V. z Alken-Maesu, žalobca tvrdí, že rokovanie sa týkalo predovšetkým predchádzajúcich vzťahov. Takisto poznamenáva, že podľa zástupcu Interbrewu nemal zástupca Alken-Maesu o týchto udalostiach nijaké znalosti.

203 Podľa žalobcu nič nepotvrdilo tézu Komisie o dosahu rukou písaných poznámok pána A. D. s dátumom 28. januára 1998, konkrétne, že osvedčujú existenciu kartelu k tomuto dátumu. Osobitne nič neumožnilo dospieť k záveru, že obsah týchto poznámok možno prisúdiť dvom účastníkom, čo nesprávne urobila Komisia, identifikujúc obsah poznámok pána A. D. ako obsah údajnej konverzácie, kým obsah týchto poznámok mohol odzrkadľovať len hľadisko Interbrewu. V danom prípade je prekvapujúce, že neinformovaný zástupca Alken-Maesu mohol detailne opísať dohody uzavreté roku 1994. Okrem toho v napadnutom rozhodnutí sa nepopiera, že stretnutie 28. januára 1998 nemalo pokračovanie. Z toho teda vyplýva, že predmetné poznámky nedokazujú existenciu ani uplatňovanie dohody alebo zosúladeného postupu k danému dátumu, ale len pozitívne posúdenie kartelu uzavretého roku 1994 zo strany Interbrewu, ako aj jeho vôľu obnoviť ho.

204 Žalobca z toho vyvodzuje, že správanie, ktoré sa mu dáva na zodpovednosť, nepresiahlo tri roky a šesť mesiacov, a že preto je vhodné znížiť zvýšenie pokuty vykonané z dôvodu dĺžky trvania.

205 Komisia na úvod zdôrazňuje, že tvrdením, že kartel sa skončil v júli 1996, žalobca popiera jeho dĺžku trvania, hoci tvrdí, že nepopiera vecnú správnosť skutočností. Ďalej Komisia dostatočne právne preukázala protisúťažné kontakty medzi žalobcom a Interbrewom až do 28. januára 1998. Napokon, keďže sa žalobca verejne nedištancoval od stretnutí, ktorých protisúťažný cieľ je dokázaný a na ktorých, ako uznal, sa zúčastnil, v každom prípade nesie zodpovednosť až do 28. januára 1998.

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa

206 V súlade s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 predstavuje dĺžka trvania porušenia jedno z kritérií, ktoré sa musia zohľadniť pri určení výšky pokuty, ktorá sa má uložiť podnikom zodpovedným za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže.

207 Usmernenia rozlišujú medzi krátkodobými porušeniami (vo všeobecnosti v dĺžke trvania kratšej ako jeden rok), pre ktoré sa výška pokuty stanovená podľa závažnosti nemôže zvyšovať, strednodobé porušenia (vo všeobecnosti v dĺžke trvania od jedného do piatich rokov), pre ktoré sa výška pokuty môže zvýšiť o 50 %, a dlhodobé porušenia (vo všeobecnosti v dĺžke trvania viac ako päť rokov), pre ktoré táto výška môže byť zvýšená o 10 % za každý rok (bod 1 B prvý odsek prvá a tretia zarážka).

208 V odôvodnení č. 281 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že má k dispozícii dôkazy o karteli Interbrew/Alken-Maes minimálne za obdobie od 28. januára 1992 do 28. januára 1998. Uviedla, že „existujú správy o prvom stretnutí s jasne protisúťažným cieľom z 28. januára 1993“ a že „28. januára 1998 sa konalo posledné stretnutie v rámci kartelu, ku ktorému Komisia má k dispozícii dokumenty“.

Komisia uzavrela, že „porušenie tak trvalo päť rokov a jeden deň". Tento záver je prebratý aj do výroku napadnutého rozhodnutia, v ktorom Komisia uviedla, že porušenie trvalo „od 28. januára 1993 do 28. januára 1998".

209 V odôvodnení č. 282 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že žalobca poprel dĺžku trvania porušenia a že tvrdil, že rozhovory medzi Alken-Maesom a Interbrewom sa začali až 12. októbra 1994 a skončili sa v júli 1996. Komisia však zamietla toto tvrdenie s tým, že konštatovaná dĺžka trvania porušenia bola dostatočne právne dokázaná.

210 V rámci tohto žalobného dôvodu žalobca znovu tvrdí, že Komisia neurčila dĺžku trvania porušenia správne. Žalobca popiera zvýšenie pokuty len v tom rozsahu, že porušenie podľa neho netrvalo dlhšie ako do júla 1996.

211 Okrem toho treba konštatovať, že žalobca výslovne nežiada zrušenie článku 1 napadnutého rozhodnutia, ktoré uvádza dĺžku jeho účasti na karteli. Žalobca totiž uviedol žalobný dôvod týkajúci sa dĺžky trvania porušenia len subsidiárne na podporu žiadosti o zníženie pokuty, ktorá mu bola uložená.

212 V prejednávanej veci však z písomností žalobcu vyplýva, že v podstate popiera zákonnosť napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom konštatuje, ako je uvedené v článku 1 jeho výrokovej časti, že porušenie trvalo od 28. januára 1993 do 28. januára 1998. Žalobca uviedol vo svojej žalobe, že „[napadnuté] rozhodnutie nie je dôvodné v rozsahu, v akom konštatuje, že porušenie trvalo od 28. januára 1993 do

28. januára 1998", a že Komisia „[nepreukázala]... dostatočne právne, že porušenie trvalo dlhšie ako do júla 1996". Vo svojej replike žalobca pokračoval tým, že „správne štúdium spisu malo... priviesť [Komisiu] k tomu, aby uviedla kratšiu dĺžku trvania protiprávneho správania a vyvodila z toho dôsledky vo vzťahu k výške pokuty". Okrem toho je nesporné, že žalobca poprel dĺžku trvania porušenia počas správneho konania, najmä vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, ako je uvedené v bode 512 nižšie.

213 Vzhľadom na uvedené je teda namieste usudzovať, že týmto žalobným dôvodom týkajúcim sa dĺžky trvania žalobca žiada nielen zníženie pokuty, ale aj čiastočné zrušenie napadnutého rozhodnutia a najmä článku 1 jeho výrokovej časti v rozsahu, v akom tam Komisia neprávom konštatuje, že porušenie trvalo do 28. januára 1998.

214 V rámci tohto žalobného dôvodu sa preto musí určiť, či Komisia na základe stanoveného skutkového stavu dostatočne právne preukázala, že porušenie trvalo do 28. januára 1998.

215 V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť, že pokiaľ ide o podanie dôkazu o porušení článku 81 ods. 1 ES, Komisia je povinná predložiť dôkaz o porušeniach, ktoré uvádza, a pripojiť dôkazné prostriedky vhodné na to, aby právne dostatočne preukázala existenciu skutočností vedúcich k porušeniu (rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 86). Ak však má súd pochybnosť, musí byť táto pochybnosť daná v prospech podniku, ktorý je adresátom rozhodnutia o zistení porušenia. Súd preto nemôže dospieť k záveru, že Komisia právne dostatočne preukázala existenciu daného porušenia, ak pochybnosť v tomto ohľade naďalej trvá, osobitne v rámci konania o zrušenie rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta.

216 V takejto naposledy uvedenej situácii je nevyhnutné zohľadniť zásadu prezumpcie neviny, ako vyplýva najmä z článku 6 ods. 2 EDĽP, ktorá je súčasťou základných práv, ktoré sú podľa judikatúry Súdneho dvora, potvrdenej okrem iného preambulou Jednotného európskeho aktu a článkom 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii, ako aj článkom 47 Charty základných práv Európskej únie vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, s. 1), chránené v právnom poriadku Spoločenstva. Vzhľadom na povahu predmetných porušení, ako aj na povahu a stupeň prísnosti sankcií, ktoré sú s tým spojené, sa zásada prezumpcie neviny uplatňuje najmä na konania týkajúce sa porušenia pravidiel hospodárskej súťaže uplatniteľných na podniky, ktorých výsledkom môže byť uloženie pokút alebo penále (pozri rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Hüls/Komisia, C-199/92 P, Zb. s. I-4287, body 149 a 150, a Montecatini/Komisia, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, body 175 a 176).

217 Preto je nevyhnutné, aby Komisia predložila presné a súladné dôkazy na odôvodnenie pevného presvedčenia, že k porušeniu došlo (pozri rozsudok Volkswagen/Komisia, už citovaný v bode 99 vyššie, body 43 a 72 a citovanú judikatúru).

218 Treba však zdôrazniť, že každý dôkaz predložený Komisiou nemusí nutne zodpovedať týmto kritériám vo vzťahu ku každému prvku porušenia. Postačuje, ak súbor dôkazov, o ktoré sa inštitúcia opiera, zodpovedá v celkovom posúdení tejto požiadavke (pozri v tomto zmysle rozsudok PVC II, už citovaný v bode 154 vyššie, body 768 až 778, najmä bod 777, na základe odvolania potvrdený v relevantnej otázke Súdnym dvorom v rozsudku Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 97 vyššie, body 513 až 523).

O telefonickom kontakte 9. decembra 1996

219 Pokiaľ ide o tvrdený protiprávny kontakt z 9. decembra 1996, treba najprv konštatovať, že Komisia v odôvodnení č. 91 napadnutého rozhodnutia tvrdí, že

„[v] nadväznosti na stretnutie, ktoré sa konalo 19. septembra [1996], mal vnútorný audítor z Alken-Maesu 9. decembra 1996 telefonický rozhovor s riaditeľom ‚Food' z Interbrewu týkajúci sa určitých otázok, ktoré položil Alken-Maes na tému štúdie cien". Na podporu tohto záveru sa Komisia odvoláva na poslednú stranu dokumentu, ktorý tvorí prílohu 42 listu Alken-Maesu Komisii zo 7. marca 2000 (pozri bod 72 vyššie), uvedeného na strane 8513 jej spisu. Medzi účastníkmi konania je nesporné, že tento dokument obsahuje rukou písané poznámky pána L. B. z Alken-Maesu vyhotovené 27. novembra 1996 na internom stretnutí, ktorého predmetom bolo zanalyzovať nové ceny Interbrewu, a že neskôr tam autor uviedol vysvetlivky, ktoré obsahovali odpovede na otázky, ktoré pôvodne formuloval v poznámkach.

220 V odpovedi na písomnú otázku Súdu prvého stupňa, aby Komisia spresnila skutočnosti, ktoré ju viedli v odôvodnení č. 91 napadnutého rozhodnutia k záveru, že telefonický rozhovor 9. decembra 1996 sa uskutočnil na tému cien Interbrewu medzi pánom L. B. (Alken-Maes) a pánom A. B. (Interbrew), Komisia najprv uviedla, že pozadie interného stretnutia 27. novembra 1996, na ktorom sa vyhotovili rukou písané poznámky, tvorí stretnutie 29. júla 1996 medzi Interbrewom a Alken-Maesom, počas ktorého sa detailne prediskutoval zámer Interbrewu týkajúci sa logistických prvkov jeho obchodnej politiky vo vzťahu k ich zmene a uplatneniu v súvislosti so vstúpením do platnosti nového cenníka od 1. januára 1997.

221 Komisia naznačila, že vyvodila z preskúmania poznámok vyhotovených 27. novembra 1996, ktoré obsahovali šesť zarážok, po ktorých nasledoval rukou písaný text na jednom alebo dvoch riadkoch obsahujúci vždy opytovacie znamienko, že tieto poznámky obsahovali otázky, ktoré si v ten deň položil pán L. B. (Alken-Maes) na tému cien Interbrewu, a že vysvetlivky neskôr doplnené do dokumentu uvádzajú buď miesto, kde možno nájsť odpoveď, alebo odpoveď na tieto otázky. V danom prípade vysvetlivky predstavujúce odpoveď na niektoré otázky umožnili preukázať, že odpovede na otázky poskytol Interbrew 9. decembra 1996.

222 Vzhľadom na to, že žalobca formálne poprel tento výklad, je vhodné preskúmať, v akom rozsahu z týchto doplnení vyplýva protisúťažný kontakt medzi Alken-Maesom a Interbrewom a či ho v dôsledku toho dokazujú.

223 V tejto súvislosti treba uviesť, že dokument s dátumom 27. novembra 1996 a s názvom „Tariefstudie" obsahuje na svojej poslednej strane zoznam šiestich otázok o cenách Alken-Maesu.

224 Podľa autora pôvodných poznámok si každá zo šiestich položených otázok zrejme vyžadovala odpoveď, ktorá v čase ich spísania ešte nebola známa. Dokument totiž naznačuje, že sa prijali opatrenia na zodpovedanie každej zo šiestich otázok. Prvá a šiesta otázka, ktoré sa týkajú právnych aspektov, uvádzajú výslovne osobu pomenovanú „[P. V. D.]" a s najväčšou pravdepodobnosťou odkazujú na vtedajšieho právneho poradcu Alken-Maesu. Rovnako tretia otázka vyzýva na overenie u zákazníkov prostredníctvom distribúcie (checken bij klanten via distributie).

225 Pokiaľ ide o druhú, štvrtú a piatu otázku, ku ktorým sa neskôr pripojili tri diskutované vysvetlivky, je dôležité uviesť, že druhá otázka sa začína slovami „check IB", pričom „IB" očividne znamená Interbrew. Práve k tejto druhej otázke bolo neskôr rukou pripísané „Ja, volgen [pána A. B.] (IB) 9/12/96". Táto vysvetlivka naznačuje, že v súlade s opatrením prijatým vo vzťahu k tejto otázke sa pán L. B. (Alken-Maes) 9. decembra 1996 kontaktoval s pánom A. B. z Interbrewu, ktorý mu dal kladnú odpoveď. Rovnakým spôsobom sa preto musia vykladať aj ostatné dva rukou písané doplnky s dátumom 9. decembra 1996.

226 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že uvedené odpovede pravdepodobne pochádzajú od distribútorov, treba konštatovať, že táto téza je vyvrátená skutočnosťou, že poznámky týkajúce sa tretej otázky špecificky vyzývajú, aby sa odpoveď získala od zákazníkov a distribúcie, a že práve k tejto tretej otázke sa nevyhotovil nijaký doplnok, ako to bolo pri druhej, štvrtej a piatej otázke.

227 Zjavne sa teda preukázalo, že odpovede na tretiu otázku, ako aj na druhú, štvrtú a piatu otázku, boli získané cez spomenuté informačné kanály. V tejto súvislosti skutočnosť, že tretia otázka mala byť objasnená zákazníkmi a že formulácia druhej otázky výslovne vyzýva na overenie u Interbrewu, potvrdzuje, že sa predpokladalo kontaktovanie posledného menovaného podniku s cieľom získať odpovede na niektoré otázky. Okrem toho skutočnosť, že tri zmienky predstavujúce odpovede na otázky majú rovnaký dátum 9. decembra 1996 a že jedna z nich výslovne odkazuje na Interbrew a na jedného z jeho zástupcov, umožňuje bez akejkoľvek rozumnej pochybnosti potvrdiť, že 9. decembra 1996 sa nadviazal protisúťažný kontakt, či už telefonický, alebo iný.

228 Musí sa preto dôjsť k záveru, že protiprávny kontakt 9. decembra 1996 bol dokázaný.

O stretnutí 17. apríla 1997

229 Pokiaľ ide o údajne protiprávne stretnutie 17. apríla 1997, Komisia v odôvodnení č. 95 napadnutého rozhodnutia tvrdí, že manažéri Interbrewu, žalobcu a Alken-Maesu sa stretli v Paríži 17. apríla 1997. Žalobca nepopiera, že k takémuto stretnutiu došlo.

230 Komisia okrem toho v odôvodnení č. 96 napadnutého rozhodnutia uvádza vyhlásenie vtedajšieho generálneho riaditeľa Interbrewu pána J. D., týkajúce sa obsahu tohto stretnutia, a vyvodzuje z neho záver, ako vyplýva z odôvodnenia č. 284, že predmetom tohto stretnutia bola koordinácia správania Interbrewu a žalobcu na trhu, čo žalobca formálne popiera.

231 V tejto súvislosti je dôležité na úvod uviesť, že žalobca nepopiera dôkazný charakter vyhlásenia Interbrewu, pretože pozostáva iba z jednostranného vyhlásenia jedného podniku, ale len v rozsahu, v akom spomenutie stretnutia nepreukazuje jeho protisúťažný cieľ.

232 Časť vyhlásenia Interbrewu týkajúca sa stretnutia 17. apríla 1997 znie:

„Stretnutia na najvyššej úrovni, na ktorých som sa nezúčastnil, boli s Kronenbourgom. Ďalej sa konali ‚inštruktážne stretnutia', na ktorých sme sa zúčastňovali všetci (generálni riaditelia a riaditelia ‚Food' a ‚Horeca').

...

Stretnutie [17. apríla 1997] bolo len jedným z tých inštruktážnych stretnutí so [žalobcom] (pán K. zastupoval [žalobcu]). My (‚Belgicko' a ‚Francúzsko', avšak každý samostatne) sme museli podať správu o synergiách. V priebehu tohto stretnutia sme prebrali P & L [Profit & Loss account alebo výkaz ziskov a strát] riadok po riadku a systematicky preskúmali, ako znížiť náklady a zvýšiť ziskovosť. Témami boli: 1. výroba, 2. spoločné platformy distribúcie, 3. zľavy na cenách pred spotrebnými

daňami alebo po nich (to bol aj predmet, ktorým sa zaoberal CBB), 4. marketing a investície do reklamy (share of voice), 5. nárast trhu s pivom a metódy rastu objemu, založené na úspechu dosiahnutého na trhu s vodou vo Francúzsku.

Ohľadne realizácie sme uskutočnili veľa vecí v odvetví Food, oveľa viac ako v odvetví Horeca, kde sa neuskutočnilo nič alebo skoro nič.

V odvetví Food sa prijali dohody o:

— zľavách prostredníctvom podpory predaja v prospech spotrebiteľa (napr. 5 + 1 zadarmo),

— obchodných otázkach (napr. hodnota kupónu pri reklamných akciách),

— frekvencia letákov (napr. maximálne 10 letákov v GIB na prepravku piva)

...“

233 Treba uviesť, že odkaz na preskúmanie výkazu ziskov a strát „riadok po riadku“ neumožňuje s istotou určiť, či sa vzťahuje na spoločné preskúmanie výkazu ziskov a strát Kronenbourg/Alken-Maes, alebo výkazu ziskov a strát poslednej menovanej spoločnosti a Interbrewu.

234 Okrem toho treba uviesť, že bez ohľadu na rozdielny charakter vysvetlení poskytnutých účastníkmi konania na písomnú otázku Súdu prvého stupňa z časti vyhlásenia týkajúcej sa stretnutia 17. apríla 1997 vyplýva, že toto stretnutie malo bezpochyby protisúťažný charakter.

235 Po prvé je protisúťažný cieľ stretnutia zjavný z osobitných tém diskusií. Už jednoduchá skutočnosť, že témy ako „výroba“, „zľavy na cenách“ alebo „marketing a investície do reklamy“ boli predmetom dojednania na najvyššej úrovni vedenia obidvoch hlavných konkurentov na trhu s pivom, umožňuje dôjsť k záveru o protisúťažnom cieli.

236 Po druhé z výňatku vyhlásenia Interbrewu uvedeného v odôvodnení č. 96 napadnutého rozhodnutia jasne vyplýva, že stretnutie 17. apríla 1997 sa prezentuje ako „inštruktážne stretnutie“ zamerané na nadviazanie na iné stretnutia kartelu na vyššej úrovni tak, že nemožno pochybovať o jeho protisúťažnom cieli.

237 Po tretie použitie pojmu „synergia“ vo výňatku vyhlásenia uvedeného v odôvodnení č. 96 v tejto súvislosti vyvoláva dojem, že tento pojem sa vo všeobecnosti vzťahuje nie na osobitnú otázku odkúpenia Kronenbourg/Alken-Maes, ale na výsledky, ktoré očakávajú najvyšší predstavitelia kartelu od „inštruktážnych stretnutí“, pričom za príklad sa dáva stretnutie 17. apríla 1997. Okrem toho, ako správne zdôrazňuje

Komisia vo svojej duplike, tento pojem predtým použil autor vyhlásenia nie na označenie diskusií o prípadnom prevzatí Kronenbourg/Alken-Maes, ale na označenie určitých aspektov spolupráce medzi Interbrewom a Alken-Maesom vo Francúzsku. Tieto skutočnosti hovoria takisto v prospech zistenia o protisúťažnej povahe stretnutia 17. apríla 1997.

238 Po štvrté, ako uvádza Komisia, všetky uvedené skutočnosti treba analyzovať vo svetle iných vyhlásení Alken-Maesu počas správneho konania. Potrebné je však uviesť, že Alken-Maes vo svojej odpovedi z 27. decembra 1999 na žiadosť o informácie Komisie z 11. novembra 1999 oznámil zároveň so žiadosťou o výhody z oznámenia o spolupráci, že „v rokoch 1992 až 1998 sa [konali] početné stretnutia medzi pracovníkmi Alken-Maesu a hlavne pánom R. V., vtedajším povereným riaditeľom, s pracovníkmi Interbrewu, hlavne pánom T. a pánom J. D., na ktorých sa dojednali distribúcia a predaj piva v Belgicku".

239 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na účasti pána R. V. na stretnutí 17. apríla, treba usúdiť, že takáto účasť nemôže viesť k žiadnej domnienke v tom či inom zmysle, a preto treba toto tvrdenie odmietnuť.

240 Vzhľadom na uvedené úvahy sa musí dôjsť k záveru, že Komisia dostatočne právne preukázala protiprávny charakter stretnutia 17. apríla 1997.

O stretnutí 28. januára 1998

241 Pokiaľ ide o obsah stretnutia 28. januára 1998, ktorého konanie žalobca nepopiera, význam, ktorý sa má priznať rukou písaným poznámkam obchodného riaditeľa

Interbrewu pre Belgicko pána A. D., závisí od záveru, ktorý možno vyvodiť z dvoch skutočností, a to z povahy toho, čo obsahujú, a zo stupňa ich aktuálnosti.

242 Pokiaľ ide najprv o povahu ich obsahu, homogénnosť a štruktúrovanosť poznámok zástupcu Interbrewu, pána A. D., bez škrtov, vedie k záveru, že nejde o záznam rozhovoru, ale o stručný výťah.

243 Pokiaľ ide ďalej o stupeň aktuálnosti obsahu poznámok, ukazuje sa, že autor vnímal istý počet informácií ako aktuálne. Ide napríklad o dva prvé body s názvom „organizácia, zosúladené konanie" a „aktuálne spisy" uvedené v prvej rubrike s názvom „Predmety". Rovnakým spôsobom tretia rubrika „Zosúladené konanie Horeca" naznačuje budúcu organizáciu predmetného zosúladeného konania. Okrem toho druhá rubrika s názvom „Protiopatrenia 1.1.1994" uvádza „realizácie" a neumožňuje vylúčiť skutočnosť, že takéto realizácie mali podľa autora svoje účinky.

244 Keďže konanie stretnutia 28. januára 1998 medzi Interbrewom a žalobcom nie je sporné, je namieste tak ako v prípade stretnutia 17. apríla 1997 (pozri bod 237 vyššie) zanalyzovať význam, ktorý sa má priznať týmto poznámkam vo svetle odpovede Alken-Maesu z 27. decembra 1999 na žiadosť o informácie Komisie z 11. novembra 1999, podľa ktorej „v rokoch 1992 až 1998 sa konali početné stretnutia medzi pracovníkmi Alken-Maesu a hlavne [pánom R. V.], vtedajším povereným riaditeľom, s pracovníkmi Interbrewu, hlavne [pánom T.] a [pánom J. D.], na ktorých sa dojednali distribúcia a predaj piva v Belgicku". Toto vyhlásenie samo osebe predstavuje priznanie žalobcu, že protisúťažné stretnutia s jeho účasťou sa konali až do roku 1998. Obsah rukou písaných poznámok pána A. D. tak umožňuje priznať im taký význam, ktorý dokazuje protisúťažnú povahu stretnutia 28. januára 1998.

245 Okrem toho treba uviesť, že z judikatúry vyplýva, že pokiaľ bolo dokázané, že podnik sa zúčastnil na stretnutiach medzi podnikmi so zjavne protisúťažným cieľom, je úlohou tohto podniku predložiť dôkazy preukazujúce, že jeho účasť na uvedených stretnutiach nemala protisúťažný cieľ, a to tým, že preukáže, že svojim konkurentom oznámil, že sa tam zúčastnil s iným cieľom ako oni (rozsudky Hüls/Komisia, už citovaný v bode 216 vyššie, bod 155; Montecatini/Komisia, už citovaný v bode 216 vyššie, bod 181, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 185 vyššie, bod 81). Pri neexistencii takéhoto dôkazu o dištancovaní umožňuje účasť na týchto stretnutiach, aj pasívna, usudzovať, že podnik sa zúčastnil na karteli, ktorý z týchto stretnutí vyplýva (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 185 vyššie, bod 84, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 223). Okrem toho skutočnosť, že tento podnik sa nestotožňuje s výsledkami týchto stretnutí, nie je takej povahy, aby ho zbavila plnej zodpovednosti za jeho účasť na karteli (rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 185 vyššie, bod 85; Mayr-Melnhof/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 135, a Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 1389).

246 V prejednávanej veci sa musí konštatovať, že žalobca neuviedol také dôkazy, ktoré by dokázali, že nepopretá účasť na stretnutí 28. januára 1998 nemala protisúťažný cieľ, tým, že by preukázali, že oznámil zástupcovi Interbrewu, že sa na stretnutí zúčastňuje s iným cieľom ako on.

247 Z uvedeného vyplýva, že Komisia dostatočne právne dokázala, že predmetné porušenie trvalo až do 28. januára 1998.

248 Za týchto podmienok sa musí žalobný dôvod zamietnuť.

3. *O žalobnom dôvode založenom na nedôvodnom charaktere priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v nátlaku vykonávanom na Interbrew*

a) Tvrdenia účastníkov konania

249 Podľa žalobcu sa Komisia mýlila v dosahu predmetného skutkového stavu v tom, že dospela k záveru, že na stretnutí 11. mája 1994 vykonával nátlak na Interbrew, ktorý pozostával z hrozby vytlačenia z francúzskeho trhu v prípade, ak mu odmietne poskytnúť predajnú kvótu 500 000 hektolitrov na belgickom trhu, a viedol k rozšíreniu kartelu od tohto dňa.

250 Po prvé, hoci je pravda, že počas obdobia pred stretnutím 11. mája 1994 sa diskusie v podstate týkali cien, nemožno zavedenie ďalších prvkov po tomto období — a to rešpektovanie klientely každého a nové stanovenie cien — vykladať ako významné rozšírenie rozsahu porušovania. Osobitne starosť o vzájomné rešpektovanie klientely si vyžiadali iba problémy spočívajúce v tom, že Interbrew nerešpektoval dohody o výlučnosti, ktoré spájali Alken-Maes s niektorými jeho zákazníkmi. Na programe stretnutí, tak pred stretnutím 11. mája 1994, ako aj po ňom, boli okrem toho ďalšie témy, takže témy, o ktorých diskutovali účastníci, je prehnané kvalifikovať ako rozšírenie spolupráce v máji 1994.

251 Po druhé, hoci po roku 1994 došlo k značnému vývoju vzťahov smerom k štruktúrovanejšiemu kartelu, tento vývoj zodpovedal záujmom obidvoch účastníkov, dokonca osobitne záujmom Interbrewu, čo sa týka stanovenia cien, takže nijaký aspekt kartelu nebol vo výlučnom záujme žalobcu.

252 Záujem Interbrewu uzavrieť pred májom 1994 pakt o neútočení je tak preukázaný jeho obavou, aby nedošlo k prudkému zníženiu cien na belgickom trhu. Ako

Komisia v napadnutom rozhodnutí rozpoznala, Interbrew si túžobne prial zosúladenie cien v Belgicku, aby unikol agresívnej politike žalobcu v tejto veci — pričom pokračoval v agresívnej politike vo vzťahu k dohodám o výlučnosti, ktoré spájali Alken-Maes s niektorými jeho zákazníkmi — a vyhol sa paralelným dovozom za nízke ceny z Francúzska. Interbrew, aj keď mu jeho sila umožňovala prostredníctvom obchodnej vojny odstrániť Alken-Maes z trhu, si stanovil za cieľ upokojenie belgického trhu, kde dominoval, aby mohol vďaka ziskom dosiahnutým v Belgicku, kde boli vyššie ceny, financovať svoju medzinárodnú expanziu. Alken-Maes pritom prinajmenšom sprvu tejto snahe o upokojenie intenzívne konkuroval s cieľom dosiahnuť svoj prah rentability. Interbrew mal teda bezprostredný záujem na uzavretí paktu o neútočení.

253 Interbrew mal okrem toho záujem o dobré vzťahy so žalobcom vzhľadom na spätnú kúpu svojej divízie „pivo". Jeho kartel s Alken-Maesom sa vysvetľuje aj jeho prianím mať partnera pri uvádzaní novej štruktúry cien na trh. Keďže Interbrew by navyše riskoval postih za zneužívanie dominantného postavenia, mohol mať záujem skôr o dobré vzťahy s Alken-Maesom, ako na jeho odstránení z trhu.

254 Okrem toho údajná zdržanlivosť Interbrewu pred rokom 1994, o ktorú sa Komisia opiera v napadnutom rozhodnutí a vo svojom vyjadrení k žalobe, keď odkazuje najmä na interné oznámenie Interbrewu z marca 1993, vyplýva z toho, že Komisia si o dosahu tohto dokumentu protirečí. Hoci úryvok citovaný Komisiou vytvára dojem „rezervovanosti", jeho použitie je tendenčné v rozsahu, v akom z toho istého dokumentu vyplýva nielen to, že táto rezervovanosť sa týkala sankcionovania podľa článku 82 ES, ale rovnako aj to, že vtedajší CEO Interbrewu nútil autora uvedeného oznámenia, aby ho prerokoval s Alken-Maesom, čo svedčí naopak o dobrovoľnej a bezvýhradnej účasti na karteli, o ktorej rozhodol vtedajší najvyššie postavený vedúci zamestnanec Interbrewu. Komisia napokon neuviedla, že autor oznámenia vytvárajúceho dojem rezervovanosti v marci 1993 sa o šesť mesiacov neskôr stal CEO Interbrewu, ktorý sa chopil iniciatívy pri nútení Alken-Maesu, aby spolupracoval na dosiahnutí cien, ktoré si želal Interbrew.

255 Komisia takisto stratila zo zreteľa skutočnosť, že Interbrew stanovil jasné ciele kartelu od roku 1994, ako to dosvedčujú viaceré odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, k čomu sa pridáva jeho úloha hybnej sily v karteli pred rokom 1994, rovnako spomínaná v napadnutom rozhodnutí. Skrátené pomenovanie kartelu Interbrew okrem toho potvrdzuje jeho organizovaný prístup k predmetným postupom. Napokon vyhlásenie bývalého povereného riaditeľa Alken-Maesu, podľa ktorého si veľká väčšina vedúcich zamestnancov Interbrewu priala kartel už pred rokom 1994, takisto preukazuje, že údajná zdržanlivosť Interbrewu neexistovala.

256 Po tretie, žalobca na jednej strane síce uznáva, že na stretnutí 11. mája 1994 skutočne Interbrew upozornil v záležitosti jeho účasti na porušovaní zmlúv o distribúcii vo Francúzsku, no nebdel nad úzkostlivým dodržiavaním uvedených zmlúv, a preto vo veci nevyvíjal nijaký nátlak. Téze o hrozbe vyslovenej voči Interbrewu koniec koncov protirečí konštatovanie v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého Interbrew nevenoval pozornosť požiadavke žalobcu týkajúcej sa presunu 500 000 hektolitrov na Alken-Maes.

257 Na druhej strane asymetria pomerov sily žalobcu vo Francúzsku a Interbrewu v Belgicku bola veľmi veľká. Žalobca nebol vzhľadom na absenciu svojho dominantného postavenia vo Francúzsku v nijakom prípade schopný vytlačiť Interbrew z tohto územia. Keďže predajne, ktoré boli predmetom zmlúv o distribúcii uzavretých so žalobcom, zastupovali iba 16 % z odbytu vo Francúzsku, bolo by zjavne nedôvodné veriť, že Interbrew mohol pripisovať význam akémukoľvek riziku vytlačenia z trhu. Prípadné dôsledky žalobcovho striktného uplatňovania jeho zmlúv o distribúcii vo Francúzsku by okrem toho boli neporovnateľné s rizikom, ktoré by podstúpila dcérska spoločnosť žalobcu v Belgicku so zreteľom na reálny vplyv váhy Interbrewu v Belgicku. Preto existuje zjavný nepomer medzi údajnou existenciou hrozby, ktorá nebola uskutočnená, a zvýšením sumy pokuty, ku ktorému došlo na základe tejto okolnosti.

258 Okrem toho Komisia síce pripísala význam upozorneniu adresovanému Interbrewu, ktoré podľa žalobcu smerovalo iba k použitiu zákonných prostriedkov — v prejednávanej veci neuskutočnenému — na ukončenie účasti Interbrewu na porušovaní jeho zmlúv vo Francúzsku, no prehliadla hrozby a odvetné opatrenia, ktoré Interbrew uskutočňoval počas celého obdobia voči Alken-Maesu. Prehnaná reakcia Interbrewu na agresívnu obchodnú politiku Alken-Maesu roku 1994, bezočivosť, s akou chcel Alken-Maes presvedčiť, aby nasledoval jeho politiku zvyšovania cien roku 1993, ako aj útoky vedené zo strany Interbrewu na kaviarne spojené s Alken-Maesom, ktoré Alken-Maes znášal, sú práve tak dôkazmi stálej agresie, ktorej objektom bol žalobca zo strany Interbrewu, dominantného podniku, ktorý „terorizoval trh" a pokúšal sa tak vytlačiť Alken-Maes z trhu.

259 Uspokojenie, ktoré v januári 1998 vyjadril Interbrew so zreteľom na výsledky kartelu, ako to dosvedčujú poznámky jeho obchodného riaditeľa pre Belgicko, sa nezhoduje s tézou o nátlaku, ktorý Alken-Maes vykonával na Interbrew.

260 Po štvrté a naostatok žalobca tvrdí, že v nijakom prípade nebol predložený dôkaz o hrozbe, ktorú mal vysloviť. Všetky vyhlásenia Interbrewu boli zostavené roku 2000 a oznámené Komisii v pokročilom štádiu vyšetrovacieho konania. Keďže sa prispôsobovali stratégii obhajoby Interbrewu, Komisia by ich nemala považovať za dôkazné prostriedky. Ani jediný dokument, ktorý pochádza od tretej strany a podporuje tézu Komisie, a to dokument Heinekenu, nemôže predstavovať platný dôkaz.

261 Tento dokument nie je nezávislým konštatovaním o údajnom nátlaku v tom, že sa odvoláva na vyhlásenia Interbrewu. Keďže ani jeho autor, ani jeho datovanie nie sú známe, je navyše namieste spochybniť úprimnosť oznamovaného zámeru, tým skôr, že je nemožné určiť, či dokument zostavil vedúci zamestnanec Heinekenu, alebo Interbrewu. Okrem toho je obťažné pochopiť jeho charakter a jeho obsah je nezrozumiteľný. Dokument totiž nie je ani list, ani oznámenie, ale skôr úryvok zo zoznamu, v ktorom je uvedené nesprávne napísané meno vedúceho zamestnanca

Interbrewu, zastávajúceho funkciu v deväťdesiatych rokoch (pána C.), a na ktorom sa nachádzajú tri v zarážkach usporiadané útržky viet, vyzerajúce ako časť súpisu. Súčasťou druhej zarážky sú tieto po holandsky napísané slová: „[pán K.] pred tromi rokmi postavil Interbrew pred voľbu [dať] 500 000 [hektolitrov] [Maesu] alebo ich dostane preč z Francúzska". Výraz „dať" pritom nie je v holandskom texte vyjadrený a slová „Alken-Maesu" boli dopísané rukou. Štyrom riadkom izolovaným od ich vlastného kontextu, z ktorých pozostáva dokument Heinekenu, je teda nemožné dať jasný zmysel. Dokument Heinekenu nemá v rozsahu, v akom sa Komisia nepokúšala získať úplnejšie informácie o ňom a o význame jeho obsahu, nijakú dôkaznú silu.

262 Podľa Komisie z odôvodnení č. 45 a 46 napadnutého rozhodnutia, ktoré žalobca nespochybnil, vyplýva, že jednak pred stretnutím 11. mája 1994 bol Interbrew zdržanlivý k rozšíreniu svojej spolupráce so žalobcom v Belgicku a ako postoj si stanovil „nezačínať vojnu" a jednak po tomto dátume došlo k uzavretiu paktu o neútočení. Žalobcom rozvinutá téza o vôli Interbrewu mať pred rokom 1994 dobré vzťahy s Alken-Maesom, aby zastavil jeho agresívnu obchodnú politiku, je iba špekulatívna, zatiaľ čo agresívny charakter politiky Alken-Maesu voči Interbrewu je potvrdený. So zreteľom na zaznamenaný vývoj postoja Interbrewu je namieste z neho vyvodiť existenciu príčinnej súvislosti medzi hrozbou vyjadrenou žalobcom, ktorý okrem toho pripúšťa existenciu rozšírenia spolupráce od 11. mája 1994, a vývojom postoja Interbrewu.

263 Skutočnosť, že Interbrew je najvýznamnejší protagonista na trhu s pivom v Belgicku, neumožňuje vylúčiť, že bol vo vzťahu k rozšíreniu kartelu zdržanlivý alebo že bol adresátom hrozieb obchodnou vojnou zo strany hospodárskeho protagonistu od neho globálne významnejšieho a osobitne silného vo Francúzsku, v krajine, kde bol v slabej pozícii naopak Interbrew. Taký scenár je vierohodný tým skôr, že predmetná hrozba pozostávala zo zosúladeného postupu žalobcu a Heinekenu a Alken-Maes nebol izolovaný podnik, ale dcérska spoločnosť žalobcu, teda medzinárodnej

skupiny. Napokon skutočnosť, že Interbrew mohol ku koncu kartelu vysloviť spokojnosť s dosiahnutými výsledkami, neumožňuje dospieť k záveru o absencii počiatočnej zdržanlivosti.

264 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, podľa ktorého je úryvkovitá citácia oznámenia pána M. z 12. marca 1993 tendenčnou prezentáciou reality, Komisia predovšetkým uvádza, že použitie tejto citácie v odôvodnení č. 45 napadnutého rozhodnutia nijako nezatajuje tlaky, ktoré vykonávali lídri Interbrewu. Z rovnakej citácie navyše vyplýva, že žalobca chcel túto spoluprácu posilniť a získal z nej viac ako Interbrew, o čom sa žalobca ani nezmieňuje. Skutočnosť, že zdržanlivosť Interbrewu mohla byť motivovaná obavou z postihov za porušenie práva hospodárskej súťaže, nemá na existenciu takej zdržanlivosti vplyv. To rovnako platí o iniciatíve, ktorou sa pôvodca počiatočnej rezervovanosti Interbrewu stal neskôr zodpovedným za to, že nútil Alken-Maes dosiahnuť cenu, ktorú si želal Interbrew. Vyhlásenie bývalého riaditeľa Alken-Maesu, podľa ktorého si veľká väčšina manažérov Interbrewu priala dohodnutie kartelu pred rokom 1994, je neskoršie ako skutkový stav a použilo sa veľmi selektívne, keď sa určité jeho pasáže, ktoré odkazujú na hrozbu vyslovenú voči Interbrewu, obišli mlčaním.

265 Komisia opakuje, že nikdy nespochybňovala záujem Interbrewu na dohodnutí kartelu, ale iba preukazovala, že jeho rozšírenie bolo výsledkom hrozby, ktorú žalobca vyslovil.

266 Tvrdenie žalobcu, podľa ktorého si Interbrew pred rokom 1994 prial dohodu o cenách, aby zastavil agresívnu obchodnú politiku Alken-Maesu a zamedzil paralelné dovozy za nízke ceny z Francúzska, sa neopiera o nijaký dôkaz. Dokumenty považované za dôkaz agresívnej cenovej politiky Alken-Maesu sa týkajú stretnutia medzi vedúcimi zamestnancami Alken-Maesu a Interbrewu po máji 1994, čo neumožňuje vyvodiť, že rozšírenie kartelu k tomuto dátumu vzišlo z vôle Interbrewu. Listiny týkajúce sa paralelných dovozov nie sú presvedčivé, rovnako ako

listiny považované za dôkaz vôle Interbrewu financovať svoju medzinárodnú expanziu vďaka ziskom dosiahnutým v Belgicku. Rokovania týkajúce sa prípadnej spätnej kúpy Kronenbourgu zo strany Interbrewu nepreukazujú spontánny záujem Interbrewu na karteli, rovnako ako obava z postihov za zneužívanie dominantného postavenia nemohla Interbrew podnietiť do rozšírenia kartelu, ktorý je z uhla pohľadu práva hospodárskej súťaže takisto protiprávny.

267 Komisia ďalej tvrdí, že žalobcovo vysvetlenie stretnutia 11. mája 1994 a pripomenutie 500 000 hektolitrov nie je vierohodné, pričom poznamenáva, že žalobca nespochybňuje, že skutočne spomínal toto množstvo, ako aj istú formu hrozby.

268 Pokiaľ ide o spochybnenie dôkazu o tejto hrozbe zo strany žalobcu, Komisia predovšetkým tvrdí, že žalobca vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách spomínal, že vedúci zamestnanec Alken-Maesu (pán R. V.) informoval Interbrew, „ktorý bol nahnevaný na jeho agresívnu politiku, že nepočíta so získaním viac ako 500 000 hektolitrov, čo zodpovedá jeho prahu rentability". Okrem toho dal Interbrew so zreteľom na predátorské postupy v odvetví Horeca v Belgicku najavo, že žalobca „si môže osvojiť voči Interbrewu vo Francúzsku energickejšiu politiku, ak Interbrew neukončí svoje zneužívanie v Belgicku". Z týchto dvoch výrokov vyplýva určitá hrozba, keďže požiadať konkurenta, aby ukončil isté postupy, a súčasne ho informovať o nevyhnutnosti mať k dispozícii určitý objem na dosiahnutie rentability zodpovedá požiadavke na postúpenie tohto objemu pod hrozbou odvetných opatrení.

269 Komisia okrem toho poznamenáva, že zástupca Interbrewu (pán C.) vyhlásil, že zástupca Alken-Maesu [pán K.] „zopakoval svoje požiadavky na presun 500 000 [hektolitrov] na [Alken-Maes] pod hrozbou zničenia [Interbrewu] vo Francúzsku".

Navyše „odporúčal správanie [Interbrew]/[Alken-Maes] v Belgicku, ktoré by kopírovalo ‚dohody vo Francúzsku'", pričom poznamenal, že „francúzsky mechanizmus pozostáva v podstate z toho, že riaditelia predaja potravín (Food) Heinekenu a Kronenbourgu sa veľmi často zosúlaďujú, aby kontrolovali zodpovedajúce časti trhu ovplyvňovaním — predajných akcií, — cien, — podmienok".

270 Komisia vo svojej duplike, ako odpoveď na tvrdenie žalobcu, podľa ktorého sa pri preukazovaní existencie hrozby opierala iba o dokument Heinekenu, takisto predložila vyhlásenie Interbrewu zo 14. januára 2000, v ktorom autor vyhlásenia píše: „[Žalobca] zaujímal postoj, že situácia [Alken-Maesu] je veľmi ťažká a [Interbrew] mu má pomôcť. Veľkým bičom na presviedčanie nás bolo to, že Kronenbourg nám mohol urobiť život vo Francúzsku veľmi ťažkým."

271 Hrozba je okrem toho nezávislým spôsobom preukázaná dokumentom Heinekenu citovaným v oznámení o výhradách, ako aj v napadnutom rozhodnutí. Tento dokument, nedatovaný a nepodpísaný, ale objavený v zásuvke v kancelárii člena predstavenstva Heinekenu, prináša správu, že pred tromi rokmi vedúci zamestnanec Alken-Maesu, pán K., „postavil Interbrew pred voľbu postúpiť 500 000 hektolitrov na Alken-Maes, alebo byť vypudený z Francúzska. Poukázal na spôsoby spolupráce medzi Heinekenom a Kronenbourgom vo Francúzsku".

272 Komisia usudzuje, že dôkaznú silu tohto dokumentu, ku ktorému mal žalobca prístup v jeho verejne prístupnej verzii, neznižuje absencia datovania a totožnosti jeho autora alebo osôb, ktoré mali o ňom vedomosť. Vzhľadom na miesto, kde bol objavený, všetko nasvedčuje tomu, že dokument bol zostavený pre člena alebo členom predstavenstva Heinekenu. Právny zástupca Heinekenu okrem toho potvrdil, že jeho klient je skutočne pôvodcom dokumentu.

273 Vnútorne súladný charakter toho, čo žalobca pripustil, vyhlásení Interbrewu a obsahu dokumentu Heinekenu preukazuje podľa Komisie skutočnosť, že voči Interbrewu bola skutočne vyslovená hrozba.

274 Pokiaľ ide o tvrdenia, ktoré žalobca rozvinul vo svojej replike na podporu tézy, že hrozba nemala účinky, Komisia na úvod poznamenáva, že implicitne predpokladajú vyslovenie hrozby. Vyhlásenia jedného z jeho vtedajších riaditeľov, na ktoré sa žalobca odvoláva, sú okrem toho vnútorne nesúladné. Ak totiž uvádza, že „Kronenbourg nebol nijako schopný vytlačiť Interbrew", je to v rozpore so skutočnosťou, že ohlasoval, „že Danone si môže osvojiť voči Interbrewu vo Francúzsku energickejšiu politiku, ak Interbrew neukončí svoje zneužívanie v Belgicku". Nie je pravdepodobné, že k vysloveniu hrozby došlo pri plnom vedomí o nemožnosti jej uskutočnenia. Údajnú absenciu pozornosti venovanej hrozbe zo strany Interbrewu nebol žalobca schopný preukázať, zatiaľ čo zo spisu naopak vyplýva, že Interbrew bral hrozby voči sebe vážne.

275 Prípadný protiútok Interbrewu v dôsledku iniciatív Alken-Maesu pri odbyte nápojov okrem toho neumožňuje vylúčiť, že Interbrew bral vážne to, čo vnímal ako hrozbu. Listiny predložené na podporu dokazovania „teroru", ktorý Interbrew šíril na trhu, nie sú presvedčivé. Zo žiadnej z nich nevyplýva, že Interbrew systematicky útočil na predajne Alken-Maesu.

276 Komisia napokon zdôrazňuje, že sa nezdá, že by žalobca, popierajúci vyslovenie hrozby, popieral, že hrozba aj bez jej uskutočnenia predstavuje priťažujúcu okolnosť.

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa

277 Z judikatúry vyplýva, že pokiaľ sa porušenia dopustili viaceré podniky, je v rámci určenia sumy pokút namieste skúmať pomernú závažnosť účasti každého z nich (rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 623), čo v sebe zahŕňa najmä stanovenie im prislúchajúcich úloh v porušovaní počas doby ich účasti na ňom (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 215 vyššie, bod 150; rozsudok Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Enichem Anic/Komisia, T-6/89, Zb. s. II-1623, bod 264).

278 Tento záver predstavuje logický dôsledok zásady individualizácie trestov a sankcií, podľa ktorej podnik možno sankcionovať iba za skutočnosti, ktoré sa mu individuálne pripisujú, čo je zásada uplatniteľná v každom správnom konaní, ktoré môže viesť k sankciám podľa pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva (pokiaľ ide o uloženie pokuty, pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2001, Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia, T-45/98 a T-47/98, Zb. s. II-3757, bod 63).

279 Body 2 a 3 usmernení v súlade s týmito zásadami ustanovujú úpravu základnej čiastky pokuty v závislosti od určitých priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, ktoré sú charakteristické pre každý dotknutý podnik. Bod 2 konkrétne stanovuje demonštratívny zoznam priťažujúcich okolností, ktoré možno brať do úvahy.

280 V prejednávanej veci Komisia v odôvodnení č. 315 napadnutého rozhodnutia zohľadnila voči žalobcovi skutočnosť, že „nútil Interbrew rozšíriť ich spoluprácu tým, že mu hrozil odvetnými opatreniami v prípade, ak by odmietol".

281 Na úvod je namieste uviesť, že Komisia správne usúdila, že skutočnosť, že podnik, ktorý je účastníkom kartelu, núti iného účastníka uvedeného kartelu rozšíriť jeho rozsah tým, že mu hrozí odvetnými opatreniami v prípade odmietnutia, možno zohľadniť ako priťažujúcu okolnosť. Priamym následkom takého správania je totiž zväčšenie škôd, ktoré kartel spôsobuje, a podnik, ktorý si také správanie osvojil, musí preto znášať osobitnú zodpovednosť (analogicky s posúdením úlohy „vodcu" kartelu pozri rozsudky Súdneho dvora z 8. novembra 1983, IAZ a i./Komisia, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Zb. s. 3369, body 57 a 58, a zo 16. novembra 2000, Finnboard/Komisia, C-298/98 P, Zb. s. I-10157, bod 45; rozsudok Mayr-Melnhof/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 291).

282 Komisia na podporu uvedeného konštatovania priťažujúcej okolnosti preukazovala príčinnú súvislosť medzi rozšírením spolupráce, ako je zhrnuté najmä v odôvodneniach č. 236, 239, 243 a 244 napadnutého rozhodnutia, ktoré sa zase opierajú o skutkový stav týkajúci sa roku 1994, opísaný v odôvodneniach č. 51 až 68, a hrozbou odvetných opatrení voči Interbrewu za predpokladu odmietnutia rozšírenia spolupráce, ktorú vyslovil žalobca.

283 Na účely zistenia, či je konštatovanie o priťažujúcej okolnosti, ktorú Komisia zohľadnila voči žalobcovi, dôvodné, treba postupne preskúmať existenciu formulácie hrozby odvetnými opatreniami a rozšírenia spolupráce a za predpokladu, že sa tieto dve skutkové okolnosti potvrdia, či vyslovená hrozba mala skutočne za následok rozšírenie spolupráce.

284 Po prvé, pokiaľ ide o dôkaz formulácie hrozby, je namieste konštatovať, že Komisia dospela k záveru v tomto zmysle na základe jednak vyhlásenia pána C. z Interbrewu z 12. januára 2000, pripojeného k listu Interbrewu Komisii z 28. februára 2000 ako príloha č. 18, a jednak obsahu dokumentu Heinekenu (pozri bod 271 vyššie). Podľa Komisie je hodnovernosť vyhlásenia Interbrewu, podľa ktorého bola hrozba vyslovená počas stretnutia 11. mája 1994, potvrdená dokumentom Heinekenu, ktorý prináša formuláciu uvedenej hrozby.

285 Čo sa týka tvrdenia žalobcu, podľa ktorého nemožno vyhlásenie Interbrewu považovať za preukazné, je namieste pripomenúť, že podľa judikatúry nijaké ustanovenie ani nijaká všeobecná zásada práva Spoločenstva Komisii nezakazuje, aby voči podniku využila vyhlásenia iných inkriminovaných podnikov. Ak by to bolo inak, bremeno dokázania správania v rozpore s článkami 81 ES a 82 ES, ktoré prislúcha Komisii, by bolo neúnosné a nezlučiteľné s poslaním dohľadu nad riadnym uplatňovaním týchto ustanovení, ktoré jej zveruje Zmluva ES (rozsudok PVC II, už citovaný v bode 154 vyššie, bod 512). Vyhlásenie podniku obvineného z účasti na karteli, ktorej rozsah spochybňujú viaceré obvinené podniky, však nemožno považovať za dostatočný dôkaz o predmetnom skutkovom stave bez toho, aby ho potvrdzovali iné dôkazné prostriedky (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Enso-Gutzeit/Komisia, T-337/94, Zb. s. II-1571, bod 91). Keďže kartel v prejednávanej veci zahŕňa iba dvoch účastníkov, spochybnenie obsahu vyhlásenia Interbrewu žalobcom postačuje na to, aby sa vyžadovali ďalšie dôkazné prostriedky, ktoré by ho potvrdili. Je to tak tým skôr v prípade, ak ide o vyhlásenie smerujúce k zmierneniu zodpovednosti podniku, v ktorého mene sa uskutočnilo, dôrazom na zodpovednosť iného podniku. Je teda namieste určiť, či iné dôkazné prostriedky potvrdzujú vyhlásenie Interbrewu.

286 Keďže Komisia sa pri závere o hodnovernosti vyhlásenia Interbrewu opierala takisto o dokument Heinekenu, ktorý preukazuje formuláciu uvedenej hrozby, pričom jeho dôkazný charakter žalobca takisto spochybňuje, je potrebné určiť, či uvedený dokument dostatočným spôsobom preukazuje formuláciu hrozby, aby sa na základe uvedeného dokumentu a vyhlásenia Interbrewu považovala formulácia hrozby za preukázanú. V tejto súvislosti sa žiada pripomenúť, že na posúdenie dôkaznej sily dokumentu treba najprv overiť vierohodnosť informácie, ktorú obsahuje. Je teda potrebné zohľadniť najmä pôvod dokumentu, okolnosti jeho vypracovania, jeho adresáta a položiť si otázku, či sa vzhľadom na svoj obsah javí zmysluplný a dôveryhodný (návrhy sudcu Vesterdorfa vo funkcii generálneho advokáta pri rozsudku Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, II-869, II-956; rozsudok Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, bod 1838).

287 V prejednávanej veci je predovšetkým namieste konštatovať, že dokument Heinekenu pripisuje generálnemu riaditeľovi divízie „pivo“ žalobcu v čase rozhodnom pre skutkový stav veci skutočnosť, že „postavil Interbrew pred voľbu postúpiť 500 000 [hektolitrov] na Maes, alebo byť vypudený z Francúzska [a]... poukázal na spôsoby spolupráce medzi Heinekenom a Kronenbourgom vo Francúzsku“. S ohľadom na to informuje o hrozbe tým, že odkazuje na formuláciu požiadavky spojenej s prípadnými odvetnými opatreniami.

288 Ďalej pokiaľ ide o stupeň dôveryhodnosti dokumentu, v prvom rade je namieste uviesť, že hoci dokument Heinekenu nie je datovaný, nevyhnutne bol vypracovaný pred 22. marcom 2000, lebo v ten deň bola pôvodne získaná jeho kópia od Heinekenu počas vyšetrovania, ktoré sa uskutočňovalo podľa článku 14 ods. 3 nariadenia č. 17 (pozri bod 39 vyššie), a teda existoval pred začatím konania a zaslaním oznámenia o výhradách dotknutým podnikom. V druhom rade je namieste usúdiť, že aj keď dokument Heinekenu nie je podpísaný, jeho nález v zásuvke člena predstavenstva Heinekenu, teda v kancelárii vysoko postaveného vedúceho zamestnanca tretieho podniku, umožňuje záver, že obsah dokumentu je hodnoverný. V treťom rade skutočnosť, že predmetný zámer mohol byť Heinekenu oznámený zo strany Interbrewu, ako naznačuje žalobca, nemôže spochybniť hodnovernosť jeho obsahu. Jedinej téze, ktorá by mohla podporiť také spochybnenie hodnovernosti obsahu dokumentu, a to, že Interbrew mohol zámerne spomenúť vymyslené skutočnosti Heinekenu výlučne s cieľom opierať sa — vo výhľade na rozhodnutie Komisie o uložení pokuty — o tézu nátlaku, ktorá by mu umožňovala minimalizovať jeho úlohu v karteli, nemožno totiž priznať akúkoľvek vážnosť.

289 Napokon treba uviesť, že žalobca síce spochybňuje skutočnosť, že na stretnutí 11. mája 1994 došlo k formulácii hrozby, nespochybňuje však vyslovenie upozornenia pri tejto príležitosti (pozri bod 256 vyššie), ani to, že na stretnutí sa hovorilo o objeme 500 000 hektolitrov, a napokon ani to, že dokument Heinekenu odkazuje na stretnutie 11. mája 1994.

290 Z uvedeného vyplýva, že dokument Heinekenu má vysokú dôkaznú silu a vyhlásenie pána C. z Interbrewu z 12. januára 2000 spolu s dokumentom Heinekenu preukazujú s ohľadom na kontextové prvky, ktoré žalobca nepopiera, že žalobca 11. mája 1994 skutočne vyslovil hrozbu voči Interbrewu.

291 Po druhé, pokiaľ ide o to, či konštatovanie rozšírenia spolupráce zodpovedalo skutočnosti, je namieste na úvod uviesť, že žalobca síce usudzuje, že obmenu tém, o ktorých diskutovali účastníci, je prehnané kvalifikovať ako rozšírenie spolupráce, pripúšťa však, že po máji 1994 došlo k vývoju diskusií, aj keď sa tento vývoj podľa neho sprvu týkal iba „rešpektovania klientely každého", ktoré ukladali záväzky o výlučnosti.

292 Rovnako je namieste uviesť, že žalobca nespochybňuje závery obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorých kartel zahŕňal dohodu o rozdelení trhu vo forme paktu o neútočení. Sám totiž oznámil existenciu paktu o neútočení Komisii, ako to dosvedčuje list Alken-Maesu Komisii zo 7. marca 2000, v ktorom sa uvádza:

„Osobitne sa zdá, že na konci roku 1994 sa uzavrela dohoda medzi týmito dvomi spoločnosťami, ktorá pokrývala všetky distribučné okruhy v Belgicku, ale osobitne detailne sa týkala okruhov Horeca. Dohoda zahŕňala najmä... pakt o neútočení..."

293 Napokon je nevyhnutné konštatovať, že Komisia najmä v odôvodneniach č. 56, 59 až 65, 73 a 104 napadnutého rozhodnutia právne dostatočne preukázala, že od druhého polroka 1994 sa do kartelu včlenila zložka rozdelenia trhu. Okrem toho z odôvodnení č. 53 až 58 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že proces, ktorý viedol k tomuto včleneniu, sa začal v máji 1994.

294 Je teda namieste uzavrieť, že rozdelenie trhu s pivom prostredníctvom paktu o neútočení od mája 1994 skutočne bolo rozšírením spolupráce.

295 Po tretie treba preskúmať, či hrozba, ktorú žalobca vyslovil 11. mája 1994, v rozhodujúcej miere prinútila Interbrew, aby súhlasil s rozšírením uvedeného kartelu o pakt o neútočení. Toto skúmanie sa musí opierať o porovnávaciu analýzu postoja, ktorý zaujal na jednej strane žalobca a jeho dcérska spoločnosť Alken-Maes a na strane druhej Interbrew, pred druhým polrokom 1994, v ktorom proces rozširovania kartelu dospel 12. októbra 1994 k uzavretiu paktu o neútočení, počas neho a po ňom. Skúmanie postoja Interbrewu má v tomto ohľade osobitnú dôležitosť.

296 Na úvod treba poznamenať, že Komisia v odôvodnení č. 313 napadnutého rozhodnutia uviedla, že tak žalobca, ako aj Interbrew sa ujímali iniciatívy vo vzťahu k rôznym prvkom kartelu, takže ani jedna zo zúčastnených strán nehrala v karteli ako celku vedúcu úlohu.

297 V prvom rade, pokiaľ ide o postoj jednotlivých účastníkov kartelu pred druhým polrokom 1994 a počas neho, je potrebné predovšetkým konštatovať, že z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že žalobca a jeho dcérska spoločnosť Alken-Maes skutočne boli pôvodcami rozšírenia kartelu o pakt o neútočení, ktorý zahŕňal zosúladenie podielov na trhu, alebo prinajmenšom rozdelenie klientely.

298 Aj keď sa kartel pôvodne týkal cien a zníženia obchodných investícií, postoj žalobcu, ako ho podľa vyhlásení Interbrewu predniesol na internom stretnutí s Interbrewom 5. mája a zopakoval na stretnutí 11. mája 1994, pričom posledný uvedený bod potvrdil dokument Heinekenu, pozostával z toho, že po prvý raz sa domáhal zohľadnenia kritérií objemov predaja, čo možno prirovnať k návrhu na rozšírenie

kartelu o rozdelenie trhu. Z vyhlásenia Interbrewu citovaného v odôvodneniach č. 54 a 57 napadnutého rozhodnutia, ktoré potvrdzuje obsah interného oznámenia autora tohto vyhlásenia z 5. októbra 1994 citovaného v odôvodnení č. 58 uvedeného rozhodnutia, okrem toho vyplýva, že vôľu rozdeliť trh prejavil Alken-Maes a Interbrew ju pochopil ako vôľu zaviesť v Belgicku mechanizmy zosúladenia, na ktorých sa žalobca zúčastňoval vo Francúzsku. Z tých istých dokumentov navyše vyplýva, že Interbrew bol voči takému návrhu zdržanlivý.

299 Treba však uviesť, že postoj Interbrewu do mája 1994 svedčí o aktívnom správaní sa v karteli. Komisia tak v odôvodnení č. 310 napadnutého rozhodnutia tvrdí, že Interbrew sa roku 1992 chopil iniciatívy pri výmene informácií a z písomných dôkazov vyplýva, že Interbrew hral v auguste a novembri 1993 rozhodujúcu úlohu pri dohodách o cenách v maloobchode. Z interného oznámenia Interbrewu z 12. marca 1993 je takisto opodstatnené vyvodiť záver, že najvyššie postavený vedúci zamestnanec tohto podniku sa na prvej fáze kartelu aktívne podieľal tým, že svojim podriadeným nariadil, aby sa zúčastňovali na zosúladenom konaní. Oznámenie totiž obsahuje túto pasáž: „Pravdepodobne si prajú posilniť ‚spoluprácu' v Belgicku. [Bývalý CEO Interbrewu] nás nútil rokovať, ‚pretože sme chceli trochu peňazí', ale my sme voči tomuto návrhu veľmi rezervovaní, keďže sa chceme vyhnúť akémukoľvek problému spojenému s článkami 8[1] a 8[2] [ES]."

300 Okrem toho sa ukazuje, že pôvodca už citovaného oznámenia, ktorý sa stal CEO Interbrewu, prevzal o päť mesiacov neskôr zodpovednosť za tento aktívny postoj voči kartelu. V internom oznámení Interbrewu z 19. augusta 1993 pán M. totiž ohlasuje svoju pripravenosť na to, že pomôže presvedčiť Alken-Maes, aby sa dosiahlo zvýšenie cien o 4 %. V oznámení z 3. novembra 1993 navyše informuje o kontaktoch, ktoré mal s veľkodistribútormi, týmito slovami:

„... veľmi by ocenil, keby Interbrew vyvinul iniciatívu pri kontaktovaní sa s... a... [pozn.: tri najväčšie belgické reťazce samoobslužných veľkopredajní] s cieľom

dospieť k postupnému zvýšeniu cien piva..., aby dosiahli úroveň, ktorú si praje [Interbrew]. ... Pokiaľ sa začne črtať konsenzus, bude možné naplánovať stretnutie v [trojici]... Myslím si, že by nebolo zlou myšlienkou pozvať ma na stretnutie na najvyššej úrovni s... a... ... Minuloročná iniciatíva Maesu sa ukázala ako neschodná: a) chýbala dôvera, ale tiež a nepochybne b) Maes bol príliš malý. Môže to dosiahnuť iba [Interbrew]."

301 Z uvedeného vyplýva, že aj keď správanie žalobcu a jeho dcérskej spoločnosti Alken-Maes počas druhého polroka 1994 svedčí o ich vôli rozšíriť spoluprácu o rozdelenie trhu, správanie Interbrewu počas prvej fázy porušovania bolo aktívne, ako to dosvedčuje prevzatie iniciatív, ktorých predmet nepochybne obmedzuje súťaž.

302 V druhom rade, pokiaľ ide o postoj účastníkov kartelu medzi 11. májom 1994, dňom, keď došlo k vysloveniu hrozby, a 24. novembrom 1994, dňom, keď sa medzi účastníkmi opätovne prerokovával pakt o neútočení uzavretý 12. októbra 1994, je namieste predovšetkým konštatovať, že postoj Interbrewu nezodpovedá napriek hrozbe, ktorú vyslovil žalobca, postoju podniku prinúteného v dôsledku nátlaku súhlasiť s rozšírením dohody obmedzujúcej súťaž, ktorej je účastníkom.

303 Je tak namieste uviesť, že CEO Interbrewu uviedol, že 7. júla 1994 sa s najvyššie postaveným vedúcim zamestnancom žalobcu dohodol „nezačínať vojnu, ale pokúsiť sa získať čas" (odôvodnenie č. 56 napadnutého rozhodnutia). Pritom žalobca a Alken-Maes zaujali počas prvej fázy kartelu, ktorá trvala od začiatku roka 1993 do konca prvého polroka 1994, voči Interbrewu agresívnu pozíciu a postoj, ktorý žalobca zaujal 11. mája 1994, obsahoval bez ohľadu na to, že ho poznačila hrozba, ako náhradný plán možnosť začatia obchodnej vojny vo Francúzsku. Postoj Interbrewu teda možno analyzovať nielen ako podrobenie sa hrozbe žalobcu, ale

takisto ako vedomé odmietnutie zapojiť sa do obchodnej vojny, teda správať sa súťažne. V tomto ohľade je rovnako opodstatnené poznamenať, že Komisia v odôvodnení č. 51 napadnutého rozhodnutia po pripomenutí formulácie hrozby uviedla, že „hoci Interbrew nevenoval pozornosť požiadavke [žalobcu] týkajúcej sa presunu 500 000 hektolitrov na Alken-Maes, neželal si začatie konfliktu a obidvaja účastníci zostali v tesnom kontakte".

304 Ukazuje sa teda, že jednak Interbrew pripisoval vyslovenej hrozbe iba miernu pozornosť a jednak správanie Interbrewu je výsledkom jeho vôle nevstupovať so žalobcom do konfliktu, čo naznačuje, že rozšírenie kartelu nemuselo byť výsledkom nátlaku, ale skôr dôsledkom voľby, ktorú Interbrew uskutočnil. Komisia okrem toho v odôvodnení č. 235 napadnutého rozhodnutia uvádza, že požiadavka presunu 500 000 hektolitrov v prospech Alken-Maesu neviedla k výsledku, hoci toto zistenie okamžite oslabuje tvrdením, že Interbrew od tohto momentu prejavoval ochotu rozšíriť rozsah dohôd s Alken-Maesom a neobmedzovať sa naďalej na výmenu informácií a na dohody, ktoré sa týkali cien uplatňovaných v maloobchode.

305 Oznámenie, ktoré pripravil obchodný riaditeľ odvetvia Horeca Interbrewu pre Belgicko na účely stretnutia 12. októbra 1994, počas ktorého bol uzavretý pakt o neútočení, okrem toho nesvedčí o zásadnej zdržanlivosti voči perspektíve takej dohody o rozdelení trhu alebo o vnímaní nátlaku, ktorý by pobádal do tejto perspektívy. Skôr je odrazom autorom zdôvodneného hodnotenia výhod a nevýhod takého kartelu pre Interbrew, vrátane porovnania s výhodami, ktoré by mohol z neho získať Alken-Maes. Tak sa v ňom možno dočítať, že „z dôvodu svojho dominantného postavenia a zákona z apríla 1993 s takým predmetom úpravy sa [Interbrew] vystavuje zvýšenému riziku", alebo „také kartely ponúkajú viac výhod pre rivala ako pre vodcu trhu". Oznámenie nepredstavuje perspektívu dohody s Alken-Maesom pozitívne, keďže jeho autor píše: „Osobné posúdenie: neverím na také dohody, pretože ich nikdy nemožno realizovať a neprinášajú podstatnú výhodu

pre [Interbrew].“ Nesvedčí však nevyhnutne o nátlaku, pod ktorým by Interbrew bol, lebo vyjadrený zámer možno rovnako vykladať ako výsledok procesu vnútropodnikového pripomienkovania v rámci Interbrewu, čo sa týka spôsobu, ktorým možno efektívne uskutočňovať protisúťažné dohody.

306 Navyše treba uviesť, že interné oznámenie Interbrewu zo 14. októbra 1994, ktoré podáva správu o výsledkoch stretnutia 12. októbra 1994, nenaznačuje, že Interbrew si nechal vnútiť pakt o neútočení v dôsledku nátlaku, ale skôr že Interbrew sa plne zúčastnil na diskusii, až kým sa Alken-Maes nepodriadil jeho vlastnému postoju. Generálny riaditeľ Interbrewu pre Belgicko totiž v uvedenom oznámení píše: „V prílohe nájdete dokument našich partnerov a jednostranové stanovisko, ktoré som navrhol. Zásada bola našimi partnermi odsúhlasená.“ „Jednostranové stanovisko“, ktoré Interbrew navrhol a Komisia reprodukovala v odôvodnení č. 60 napadnutého rozhodnutia, pritom presne odkazuje na „gentlemen's agreement“ so zahrnutím najmä týchto bodov: „neútočiť na záväzky“ (teda predajne z odvetvia Horeca, s ktorými sa uzavrela zmluva o výhradnom predaji) a „neútočiť systematicky na ochranné známky v rámci záväzkov každého“.

307 V treťom rade, pokiaľ ide o postoj účastníkov po druhom polroku 1994, je namieste predovšetkým konštatovať, že Komisia v odôvodnení č. 77 napadnutého rozhodnutia na základe interných dokumentov Interbrewu z júla 1995 uvádza, že jeho vedúci zamestnanci sa domnievali, že dohoda sa v Belgicku dodržiava. Komisia okrem toho v odôvodnení č. 310 napadnutého rozhodnutia zdôrazňuje, že Interbrew roku 1995 vyvíjal iniciatívu na začatie diskusií vo veci stanovovania cien. Opis diskusií, ktoré roku 1996 viedli obidvaja účastníci o svojich návrhoch na nové stanovenie cien, v odôvodneniach č. 83 až 92 potvrdzuje existenciu ducha spontánnej spolupráce. V odôvodnení č. 92 Komisia napríklad cituje obsah faxu vedúceho zamestnanca Interbrewu akcionárovi podniku z 11. októbra 1996, ktorý spresňuje: „Už rok spoločne diskutujeme o konštruktívnej konkurencii v Belgicku. V podstate sa nič nestalo. A zodpovednosť je v tomto ohľade pravdepodobne rozdelená. Budúci týždeň sa ideme pokúsiť o opätovné spustenie tohto procesu.“

308 Napokon je nevyhnutné konštatovať, že poznámky obchodného riaditeľa odvetvia Horeca Interbrewu pre Belgicko vypracované pri príležitosti stretnutia 28. januára 1998 svedčia o kladnom postoji voči kartelu a začleňujú „dodržiavanie záväzkov a práv na dodávanie" medzi ciele kartelu, pokiaľ ide o odvetvie Horeca. Poznámky pri zosúladení odvetvia Horeca rovnako spomínajú „priamy kontakt pri dôležitých písomnostiach a konkurenciu týkajúcu sa vnútroštátnych zákazníkov" (odôvodnenie č. 104 napadnutého rozhodnutia).

309 Z uvedeného vyplýva, že počas obdobia porušovania ako celku vyvíjal každý z účastníkov kartelu iniciatívy, ktorých predmet bol protisúťažný, a osobitne, že na základe spisového materiálu nemožno dospieť k záveru, že Interbrew súhlasil s rozšírením kartelu o pakt o neútočení iba v dôsledku nátlaku. Bez ohľadu na skutočnosť, že Komisia vo svojich písomných podaniach spresňuje, že priťažujúca okolnosť, ktorú zohľadnila voči žalobcovi, nezbavuje Interbrew jeho zodpovednosti v karteli, postoj, ktorý dával Interbrew najavo počas celého obdobia porušovania, neumožňuje dospieť k záveru o existencii priamej príčinnej súvislosti medzi hrozbou, ktorú žalobca 11. mája 1994 vyslovil, a rozšírením kartelu.

310 Z toho plynie, že vzhľadom na postoj účastníkov voči kartelu pred druhým polrokom 1994 a po ňom, ako aj na dosah, ktorý mohla táto hrozba mať v kontexte, v ktorom bola vyjadrená, Komisia nepreukázala dostatočne príčinnú súvislosť medzi vyslovenou hrozbou a rozšírením kartelu, keďže jeho príčiny sa nemusia pripisovať hrozbe, ale môžu vyplývať všeobecnejšie z cieľa potlačiť hospodársku súťaž, ktorý zhodne sledovali obidvaja účastníci kartelu.

311 Z uvedeného teda vyplýva, že Komisia neprávom zohľadnila voči žalobcovi priťažujúcu okolnosť, podľa ktorej nútil Interbrew rozšíriť ich spoluprácu, a vyhrážal sa mu odvetnými opatreniami v prípade, ak by to odmietol.

312 Na otázku o zodpovedajúcich percentách zvýšenia, ktoré stanovila pre každú z dvoch priťažujúcich okolností zohľadnených voči žalobcovi, s vedomím, že došlo k celkovému zvýšeniu základnej čiastky pokuty o 50 %, Komisia na pojednávaní uviedla, že vzhľadom jednak na pomerný význam, ktorý sa dáva každej z týchto dvoch priťažujúcich okolností v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, a jednak na jej rozhodovaciu prax v tejto oblasti je opodstatnené usudzovať, že priťažujúca okolnosť opakovaného porušovania hrala rozhodujúcu úlohu, a teda priťažujúca okolnosť spočívajúca v nátlaku hrala druhoradú úlohu.

313 Za týchto okolností sa Súd prvého stupňa domnieva, že je potrebné, aby využil svoju neobmedzenú právomoc, ktorá mu je zverená podľa článku 17 nariadenia č. 17, a stanovil celkové zvýšenie základnej čiastky pokuty pri zohľadnení priťažujúcich okolností o 40 %.

4. *O žalobnom dôvode založenom na nedôvodnom zohľadnení priťažujúcej okolnosti opakovaného porušovania vo vzťahu k žalobcovi*

a) Tvrdenia účastníkov konania

314 Po prvé žalobca tvrdí, že zohľadnenie jeho údajného opakovaného porušovania zo strany Komisie predstavuje porušenie odvodenej právomoci, ktorú jej zveruje článok 15 nariadenia č. 17, keďže Komisia má právomoc stanoviť sumu pokút, ktoré ukladá, iba s ohľadom na skutočnú závažnosť porušenia a jeho dĺžku trvania.

315 Z vnútroštátnych právnych úprav členských štátov vyplýva, že stav opakovaného porušovania nie je súčasťou priťažujúcich okolností porušenia, teda objektívneho posúdenia závažnosti skutkového stavu, ale rozpoznania okolností vlastných autorovi porušenia, a to jeho tendencie dopustiť sa takých porušení.

316 Ako odpoveď na tvrdenie Komisie, podľa ktorého sa opakované porušovanie nachádza v usmerneniach ako priťažujúca okolnosť, žalobca uvádza, že nespochybňuje oprávnenie Komisie vyhlásiť prostredníctvom výkladového oznámenia svoju metódu pri ukladaní pokút. Naopak udáva to, čo považuje za zneužitie právomoci, a to skutočnosť, že Komisia si bez oprávnenia osobuje oprávnenie zvýšiť za opakované porušovanie sankciu, ako aj svojvoľne rozhodnúť o spôsoboch uplatnenia tejto koncepcie.

317 Pokiaľ ide o poznámku Komisie, podľa ktorej žalobca nepodal námietku nezákonnosti podľa článku 241 ES, tvrdí, že existencia takého právneho nástroja nebráni tomu, aby sa dovolával nezákonnosti napadnutého rozhodnutia so zreteľom na nariadenie č. 17, aj keď ju spôsobuje uplatňovanie usmernení. Čo sa týka toho, že Súd prvého stupňa zamietol námietku nezákonnosti podanú vo veci, ktorá viedla k rozsudku HFB a i./Komisia, už citovanému v bode 245 vyššie, na čo Komisia takisto poukazuje, žalobca zdôrazňuje, že predmetný rozsudok sa týkal iba presného bodu usmernení, a teda nemá všeobecný dosah, ktorý by mu Komisia chcela pripisovať.

318 Na tvrdenie Komisie, podľa ktorého Súd prvého stupňa vo viacerých veciach uznal koncepciu opakovaného porušovania, žalobca odpovedá, že Súd prvého stupňa sa ani v jednej z nich výslovne nevyslovil k zákonnosti uplatňovania koncepcie opakovaného porušovania so zreteľom na nariadenie č. 17, ani so zreteľom na všeobecné zásady práva Spoločenstva. Súd prvého stupňa sa tak v rozsudku PVC II,

už citovanom v bode 154 vyššie, opieral o skutočnosť, že podnik sa už podobného porušenia dopustil, nie pre zvýšenie sumy uloženej pokuty, ale výlučne preto, aby konštatoval, že Komisia dôvodne odmietla uplatniť poľahčujúcu okolnosť. Súd prvého stupňa teda zásadu opakovaného porušovania neodobril.

319 Hoci je podľa žalobcu pravda, že Komisia môže na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty zohľadniť skoršie porušenia, aby zdôvodnila svoje konštatovanie o vedomom charaktere nového porušenia, neznamená to, že existencia skoršieho porušenia môže viesť k uplatneniu vyššej sankcie za opakované porušovanie bez výslovného oprávnenia. Také zvýšenie by totiž viedlo k vytvoreniu nového typu sankcie, pripojenej k hlavnej sankcii, čo vysvetľuje, že koncepcia opakovaného porušovania sa vo vnútroštátnych právnych poriadkoch považuje za podliehajúcu zákonu a úzkemu výkladu. Nariadenie č. 17 pritom neobsahuje nijaké výslovné oprávnenie, ktoré by Komisii umožňovalo zvýšiť pokutu za opakované porušovanie.

320 Čo sa týka rozsudkov Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia (T-141/94, Zb. s. II-347), a Enichem Anic/Komisia, už citovaného v bode 277 vyššie, žalobca tvrdí, že Súd prvého stupňa v nich síce citoval opakované porušovanie ako priťažujúcu okolnosť, žalobcovia však nenamietali nezákonnosť zavedenia tejto koncepcie so zreteľom na nariadenie č. 17.

321 Po druhé žalobca tvrdí, že Komisia porušila zásadu *nulla poena sine lege*, lebo zohľadnenie priťažujúcej okolnosti opakovaného porušovania nemá právny základ v právnom poriadku Spoločenstva. Súdny dvor sa pritom vyslovil, že všeobecná právna zásada *nulla poena sine lege* stanovuje medze diskrečnej právomoci inštitúcií v tom, že sankciu, ak aj nemá trestnoprávny charakter, možno uložiť iba vtedy, ak spočíva na jasnom a nedvojznačnom právnom základe (rozsudok Súdneho dvora z 25. septembra 1984, Könecke, 117/83, Zb. s. 3291, bod 11). Európsky súd pre ľudské práva okrem toho takisto dospel k záveru, že všeobecné zásady a záruky

spojené s právom na obhajobu sa uplatňujú na každú sankciu, ktorá má ochranný aj donucovací účel, bez ohľadu na kvalifikáciu porušenia podľa vnútroštátneho práva (pozri ESĽP, rozsudok Ostürk z 21. februára 1984, séria A č. 73). Iba Rada a Parlament sú v rámci ich zákonodarnej právomoci oprávnené dať koncepcii opakovaného porušovania právny základ nevyhnutný na to, aby ju Komisia uplatňovala ako priťažujúcu okolnosť.

322 Žalobca rovnako uvádza, že Súdny dvor nikdy nemal príležitosť vysloviť sa o zákonnosti zásady opakovaného porušovania s ohľadom na zásadu *nulla poena sine lege* vo veciach, ktoré Komisia cituje vo svojom vyjadrení k žalobe, a to v rozsudkoch PVC II, už citovanom v bode 154 vyššie, Thyssen Stahl/Komisia, už citovanom v bode 320 vyššie, a Enichem Anic/Komisia, už citovanom v bode 277 vyššie.

323 Analýza vnútroštátnych právnych úprav navyše ukazuje veľmi úzke uplatňovanie koncepcie opakovaného porušovania v členských štátoch, ako aj všeobecne záväzný charakter aktov, ktoré ju zavádzajú.

324 Po tretie žalobca tvrdí, že Komisia porušila zásadu právnej istoty, ako aj zásady zákonnosti sankcií a dodržania práva na obhajobu (rozsudok Súdneho dvora z 22. marca 1961, Snupat/Vysoký úrad, 42/59 a 49/59, Zb. s. 103, bod 159), keďže za absencie akéhokoľvek právneho základu, ktorý by stanovoval najmä maximálnu lehotu medzi dvomi postihmi, umožňujúcu uplatnenie pojmu opakované porušovanie, zohľadnila porušenia, ktoré boli sankcionované v rokoch 1984 a 1974.

325 Analýza vnútroštátnych právnych úprav preukazuje, že medzi striktnými podmienkami uplatnenia koncepcie opakovaného porušovania sa nachádza maximálna lehota neprekračujúca vo všeobecnosti desať rokov, ktorá oddeľuje skúmané porušenie od skoršieho postihu. Absencia časového obmedzenia oprávnenia

zohľadniť opakované porušovanie v usmerneniach, na ktoré Komisia poukazuje vo svojom vyjadrení k žalobe, je presne tým, čo podľa žalobcu robí situáciu, ktorú uvádza, neudržateľnou, a preto sa domnieva, že Komisia mala také obmedzenie definovať vo svojich usmerneniach. Nemožno totiž pripustiť, aby Komisia mohla zohľadňovať porušenia, ku ktorým došlo pred 40 rokmi, ba dokonca sa ich dopustila iná právnická osoba.

326 Po štvrté žalobca tvrdí, že napadnuté rozhodnutie dvakrát porušuje všeobecnú zásadu *ne bis in idem* práva Spoločenstva. Uplatnenie vyššej sankcie v prípade opakovaného porušovania sa totiž opiera o dva základné dôvody, a to potrebu odstrašiť recidivistu od toho, aby sa v budúcnosti dopustil nového porušenia, a skutočnosť, že recidivista pozná protiprávny charakter svojho konania v dôsledku svojho skoršieho postihu. Komisia — plne pripúšťajúc, že ju tieto dva dôvody viedli k potvrdeniu konštatovania o opakovanom porušovaní — sa pritom dopustila chyby, keď sa v napadnutom rozhodnutí dovolávala každého z nich dva razy, a tak dvakrát zvýšila sumu pokuty z rovnakých dôvodov.

327 Komisia tak v napadnutom rozhodnutí opätovne zohľadnila jednak potrebu odstrašujúceho účinku pri hodnotení závažnosti porušenia a jednak vedomosť žalobcu o protiprávnom charaktere jeho správania, keď vyhlásila, že zohľadňuje skutočnosť, že žalobca má právne a ekonomické znalosti, ktoré mu umožňujú lepšie posúdiť úmyselný charakter jeho správania a dôsledky, ktoré z neho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Keď teda Komisia potom zvýšila sumu pokuty pre opakované porušovanie z dvoch rovnakých dôvodov, ako stáli v pozadí stanovenia sumy pokuty vzhľadom na závažnosť porušenia, porušila tým zásadu *ne bis in idem*.

328 Po piate žalobca tvrdí, že Komisia tým, že zohľadnila opakované porušovanie na základe skutočností pochádzajúcich spred asi 40 rokov, a teda starších ako lehota päť

rokov, ustanovená článkom 1 nariadenia Rady (EHS) č. 2988/74 z 26. novembra 1974 o premlčacej lehote v stíhaní a pri výkone rozhodnutia v oblasti právnej úpravy dopravy a hospodárskej súťaže Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Ú. v. ES L 319, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 61), porušila pravidlá o premlčaní uplatniteľné pri stíhaní a výkone rozhodnutia v oblasti hospodárskej súťaže.

329 Po šieste a napokon žalobca subsidiárne tvrdí, že Komisia chápala koncepciu opakovaného porušovania zjavne prehnane.

330 Úsudok Komisie sa na jednej strane nezakladá plne na skutkovom stave, keďže rozhodnutie Komisie 74/292/EHS z 15. mája 1974 týkajúce sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy EHS (IV/400 — dohody medzi výrobcami obalového skla) (Ú. v. ES L 160, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Obalové sklo") nepredstavovalo postih podniku Boussois-Souchon-Neuvesel (BSN) SA (predchodca žalobcu), ale iba zamietnutie vyňatia oznámených dohôd podľa článku 81 ods. 3 ES. Komisia to okrem iného implicitne uznala, keď vo svojom vyjadrení k žalobe poznamenala, že ak aj toto rozhodnutie nemožno zohľadniť, rozhodnutie Ploché sklo Benelux postačuje na konštatovanie o existencii opakovaného porušovania.

331 Prehnaná prísnosť vo vzťahu k žalobcovi sa pritom prejavuje aj v samotnej skutočnosti, že na účely konštatovania o opakovanom porušovaní sa zohľadnilo rozhodnutie vydané na základe oznámenia, ktorého zásadou je práve zabezpečiť právnu istotu podnikov dovtedy, kým sa Komisia nevysloví. Bolo by preto neobjektívne kvalifikovať už citované rozhodnutie ako „zistenie porušenia", aby sa zdôvodnilo zvýšenie sumy pokuty uloženej žalobcovi.

332 Na strane druhej, ak by aj neexistovalo časové obmedzenie právomoci Komisie konštatovať opakované porušovanie, zvýšenie pokuty, ktoré je výsledkom zohľadnenia veľmi starých skutočností, v prejednávanej veci pochádzajúcich spred 40 rokov, by okrem toho, že by vytváralo právnu neistotu, bolo zjavne prehnané. Viedlo by totiž k tomu, že podniku, ktorého veľkosť na trhu bola menšia, by sa uložila rovnocenná pokuta ako podniku, ktorý na trhu dominoval. Vytváralo by takisto dojem, že žalobca je viacnásobný recidivista, ktorý 40 rokov porušuje právo Spoločenstva.

333 Komisia tvrdí, že opakované porušovanie sa v usmerneniach spomína ako priťažujúca okolnosť a mohla ho platne vziať do úvahy. Komisia túto priťažujúcu okolnosť viackrát zohľadnila bez toho, aby sa Súd prvého stupňa vyslovil opačne.

334 Zásada *nulla poena sine lege* patrí do trestného práva a v prejednávanej veci ju nemožno uplatniť. Žalobca okrem toho pozabudol, že právnym základom sankcií za porušenie práva hospodárskej súťaže je článok 15 nariadenia č. 17 a v rámci toho má Komisia pri stanovovaní súm pokút právo voľnej úvahy s cieľom usmerňovať správanie podnikov. Tým, že sa z opakovaného porušovania urobila priťažujúca okolnosť, sa v usmerneniach nijako nevytvorila ďalšia sankcia bez právneho základu.

335 Pokiaľ ide o údajné porušenie zásady právnej istoty, vnútroštátne príklady citované žalobcom hraničia s trestnoprávnou oblasťou a usmernenia neobsahujú obmedzenie maximálnej lehoty, ktorá by mohla uplynúť medzi predchádzajúcim konštatovaním porušenia a zohľadnením opakovaného porušovania. Žalobca napokon nesprávne zdôrazňuje, že opakované porušovanie sa týka skutočností starých 40 rokov, zatiaľ čo jedno konštatovanie porušenia pochádza spred 19 rokov a druhé spred 9 rokov pred začiatkom predmetného porušovania, a pokúša sa presvedčiť, že tieto konštatovania sa týkali iných právnických osôb ako žalobcu, zatiaľ čo sa zmenilo iba meno žalobcu.

336 Pokiaľ ide o údajné porušenie zásady *ne bis in idem*, Komisia tvrdí, že zohľadnenie opakovaného porušovania nebolo použité po druhý raz popri zohľadnení skutočnosti, že žalobca mohol vzhľadom na svoje právne a ekonomické znalosti posúdiť protiprávny charakter svojho konania, ktorá sa týkala závažnosti.

337 Pokiaľ ide o údajné porušenie nariadenia č. 2988/74, predmetný skutkový stav nepatrí do pôsobnosti pravidiel premlčania v oblasti ukladania pokút a bolo by absurdné uplatňovať premlčanie s ohľadom na čas skutkového stavu, ktorý bol predmetom predchádzajúceho zistenia porušenia. Východiskový bod skutkového stavu týkajúceho sa predchádzajúcich porušení nie je v nijakom prípade relevantný, keďže v oblasti opakovaného porušovania je rozhodujúce konštatovanie o porušení, ktoré vyplýva z predmetného skutkového stavu.

338 Komisia napokon popiera, že mala zjavne prehnanú koncepciu opakovaného porušovania, a poznamenáva, že v každom prípade ju vytvorila s ohľadom na rozhodnutie Ploché sklo Benelux.

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa

339 Pokiaľ ide o údajné porušenie nariadenia č. 17, predovšetkým je namieste pripomenúť, že podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 „Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od 1 000 do 1 000 000 [eur] alebo viac, ale nepresahujúcej 10 % obratu v predchádzajúcom obchodnom roku každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, ak buď úmyselne alebo z nedbanlivosti... porušili článok [81] (1)... zmluvy". V tom istom ustanovení sa uvádza, že „pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie" (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 223).

340 Usmernenia pritom v bode 1 prvom odseku stanovujú, že pri stanovovaní súm pokút bude základná čiastka určená podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania, čo sú jediné kritériá uvedené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 224).

341 Usmernenia ďalej vymenovávajú neúplný zoznam priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, ktoré možno zohľadniť pri zvýšení alebo znížení základnej čiastky, a potom sa odvolávajú na oznámenie o spolupráci (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 229).

342 Usmernenia vo všeobecných poznámkach spresňujú, že konečná výška pokuty vypočítaná podľa tejto metódy (základná čiastka zvýšená alebo znížená na percentuálnom základe) nesmie v nijakom prípade prekročiť 10 % z celosvetového obratu daných podnikov, ako je to ustanovené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 [bod 5 písm. a)]. Usmernenia navyše ustanovujú, že v závislosti od okolností je potrebné po vykonaní opísaných výpočtov brať na účely konečného prispôsobenia súm predpokladaných pokút do úvahy určité objektívne faktory, ako napríklad špecifický ekonomický kontext, akékoľvek ekonomické alebo finančné výhody získané porušiteľmi, špecifickú charakteristiku predmetných podnikov a ich reálnu platobnú schopnosť v špecifickom sociálnom kontexte [bod 5 písm. b)] (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 230).

343 Z toho plynie, že podľa metódy uvedenej v usmerneniach sa výpočet súm pokút naďalej uskutočňuje v závislosti od dvoch kritérií spomínaných v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, a to závažnosti porušenia a dĺžky jeho trvania, pričom sa dodržiava maximálna hranica v pomere k obratu každého podniku zavedená tým istým ustanovením (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 231).

344 Nemožno preto usudzovať, že usmernenia idú nad právny rámec sankcií, ako je definovaný v tomto ustanovení (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 232).

345 Komisia v bode 2 prvej zarážke usmernení uviedla možnosť zvýšenia základnej čiastky pokuty na základe priťažujúcej okolnosti, ktorú predstavuje opakované porušovanie toho istého typu jedným alebo viacerými podnikmi.

346 Je ustálenou judikatúrou, že odstrašujúci účinok pokút predstavuje jeden z faktorov, ktoré Komisia môže vziať do úvahy pri posúdení závažnosti porušenia, a teda pri stanovení výšky pokuty, vzhľadom na to, že závažnosť porušení sa musí stanoviť v závislosti od početných faktorov, ako sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, a to bez toho, aby bol stanovený záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré treba povinne vziať do úvahy (pozri v tomto zmysle uznesenie SPO a i./Komisia, už citované v bode 137 vyššie, bod 54; rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 33; zo 14. mája 1998, Sarrió/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 328, a HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 245 vyššie, bod 443).

347 Z judikatúry takisto vyplýva, že pri posudzovaní závažnosti porušenia na účely stanovenia sumy pokuty musí Komisia zohľadniť nielen osobitné okolnosti danej veci, ale aj kontext, v ktorom sa porušenie stalo, a musí dbať na odstrašujúci účinok svojej činnosti, hlavne pri typoch porušení, ktoré osobitne ohrozujú uskutočnenie cieľov Spoločenstva (rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, body 105 a 106, a ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 166).

348 V tejto súvislosti musí analýza závažnosti porušenia, ku ktorému došlo, zohľadňovať prípadné opakované porušovanie (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 185 vyššie, bod 91). Z hľadiska odstrašenia je totiž opakované porušovanie okolnosťou, ktorá odôvodňuje značné zvýšenie základnej čiastky pokuty. Predstavuje totiž dôkaz o tom, že skôr uložená sankcia nebola dostatočne odstrašujúca (rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, T-203/01, Zb. s. II-4071, bod 293).

349 Navyše okolnosť opakovaného porušovania je — v rozpore s tým, čo tvrdí žalobca — bez ohľadu na skutočnosť, že sa týka charakteristiky vlastnej porušiteľovi, a to jeho sklonu dopúšťať sa takých porušení, práve z tohto dôvodu veľmi významným príznakom závažnosti predmetného správania, a tým nevyhnutnosti zvýšiť sumu sankcie, aby skutočne mala odstrašujúci účinok.

350 Preto je namieste konštatovať, že Komisia sa zohľadnením priťažujúcej okolnosti opakovaného porušovania vo vzťahu k žalobcovi nedopustila nijakého porušenia článku 15 nariadenia č. 17, keďže skúmanie dostatočne odstrašujúceho účinku prislúcha Komisii, najmä pokiaľ ide o najškodlivejšie porušenia, a cieľ odstrašiť patrí do hodnotenia závažnosti porušenia Komisiou v rámci uvedeného článku.

351 Komisia nemohla zistením opakovaného porušovania žalobcu porušiť ani zásadu *nulla poena sine lege*, keďže je nesporné, že táto možnosť sa nachádza v bode 2 prvej zarážke usmernení a nemožno usudzovať, že usmernenia idú nad právny rámec sankcií, ako je definovaný v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 (rozsudok LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, body 231 a 232).

352 Pokiaľ ide o údajné porušenie zásady právnej istoty, je namieste pripomenúť, že premlčacia lehota môže zabezpečovať funkciu ochrany právnej istoty a jej porušenie predstavuje popretie tejto zásady iba vtedy, ak taká premlčacia lehota bola stanovená vopred (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, bod 19).

353 Pritom ani článok 15 nariadenia č. 17, tvoriaci právny rámec sankcií, ktoré Komisia môže ukladať za porušenia pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva (pozri body 133 až 135 vyššie), ani usmernenia nestanovujú maximálnu lehotu na zistenie opakovaného porušovania vo vzťahu k podniku. V prejednávanej veci preto nemožno konštatovať nijaké porušenie zásady právnej istoty.

354 V každom prípade je namieste uviesť, že Komisia sa pri zohľadnení opakovaného porušovania opierala prinajmenšom o skutočnosť, že porušenie už bolo vo vzťahu k žalobcovi v minulosti zistené 23. júla 1984 v rozhodnutí Ploché sklo Benelux. Pritom vzhľadom na cieľ, ktorý Komisia sleduje zvýšením pokuty za opakované porušovanie, konkrétne odstrašenie porušiteľa od toho, aby sa opätovne dopustil podobného porušenia, nemôže skutočnosť, že sa na tento účel zohľadnilo porušenie zistené pred sedemnástimi rokmi, porušovať zásadu právnej istoty. Je to tak tým skôr, že v prejednávanej veci sa porušovanie začalo 28. januára 1993, teda iba osem rokov a šesť mesiacov po vydaní rozhodnutia Ploché sklo Benelux. Politika sankcií za opakované porušovanie má totiž potrebný účinok na autora prvého porušenia iba v rozsahu, v akom účinky hrozby prísnejšej sankcie v prípade nového porušenia pretrvávajú v čase, čím usmerňujú jeho správanie.

355 Platnosť tohto úsudku nemôže vyvrátiť skutočnosť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí takisto spomenula, že prvé podobné porušenie bolo vo vzťahu k žalobcovi zistené 15. mája 1974 v rozhodnutí Obalové sklo, teda 27 rokov pred zistením porušenia v prejednávanej veci. Je to tak tým skôr, že — ako správne

poznamenala Komisia na pojednávaní — dvakrát sa stalo, že uplynulo menej ako desať rokov medzi zistením porušenia — k čomu došlo jednak 15. mája 1974 a jednak 23. júla 1984 — a zopakovaním protiprávneho správania zo strany žalobcu, čo svedčí o jeho sklone nevyvodiť príslušné dôsledky zo zistenia porušovania pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva na jeho strane.

356 Pokiaľ ide o údajné porušenie zásady *ne bis in idem*, treba poukázať na to, že na jednej strane Komisia v bode 1 A štvrtom odseku usmernení uviedla svoj zámer brať pri stanovení východiskovej sumy pokuty, ktorá je určená podľa závažnosti, do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu autorov porušenia spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu, najmä spotrebiteľom, a stanoviť pokutu na úrovni, ktorá zabezpečí, aby mala dostatočne odstrašujúci účinok. Komisia na strane druhej dodala v piatom odseku rovnakého bodu usmernení, že je možné zohľadniť skutočnosť, že veľké podniky obyčajne disponujú právnymi a ekonomickými znalosťami a infraštruktúrami, ktoré im umožňujú lepšie posúdiť protiprávny charakter ich správania a dôsledky, ktoré z neho vyplývajú z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Komisia napokon v bode 2 usmernení uviedla ako príklad priťažujúcich okolností, ktoré môžu viesť k zvýšeniu základnej čiastky, opakované porušovanie toho istého typu tým istým podnikom.

357 V prejednávanej veci Komisia v odôvodnení č. 305 napadnutého rozhodnutia uviedla, že vzhľadom na potrebu stanovovať sumy pokút na úrovni, ktorá im zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok, zohľadnila skutočnosť, že žalobca je veľký medzinárodný podnik a navyše podnik vyrábajúci viaceré druhy výrobkov. Komisia ďalej v odôvodnení č. 306 uviedla, že zohľadnila skutočnosť, že žalobca a jeho dcérska spoločnosť Alken-Maes mali ku dňu vydania rozhodnutia právne a ekonomické znalosti a infraštruktúry, ktoré im umožňovali lepšie posúdiť protiprávny charakter ich správania a dôsledky, ktoré z neho vyplývali z hľadiska práva hospodárskej súťaže. Komisia napokon v odôvodnení č. 314 napadnutého

rozhodnutia v rámci objasnenia venovaného zvýšeniu pokuty na základe priťažujúcich okolností poukázala na to, že žalobca bol už dvakrát sankcionovaný za analogické porušenia článku 81 ES.

358 V tomto ohľade je predovšetkým namieste konštatovať, že podmienky uplatniteľnosti zásady *ne bis in idem*, ako ich definovala judikatúra v oblasti hospodárskej súťaže (pozri bod 185 vyššie), nie sú v prejednávanej veci splnené, pretože Komisia sa na účely výpočtu sumy pokuty obmedzila na zohľadnenie všetkých skutkových okolností, ktoré považovala za relevantné na účely stanovenia pokuty vo výške, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok.

359 V každom prípade sa ukazuje, že zohľadnenie každého z týchto kritérií hodnotenia závažnosti má odlišné dôvody. Tak najprv zohľadnenie okolnosti, že žalobca je medzinárodný podnik vyrábajúci viaceré druhy výrobkov, je zdôvodnené potrebou stanoviť pokutu vo výške, ktorá bude dostatočne odstrašujúca vzhľadom na jeho ekonomickú a finančnú silu (pozri body 167 až 182 vyššie). Ďalej zohľadnenie okolnosti, že žalobca má právne a ekonomické znalosti a infraštruktúry, ktoré mu umožňovali lepšie posúdiť, či jeho správanie predstavovalo porušenie pravidiel a jeho dôsledky, je vo vzťahu k nemu zdôvodnené dodatočnou potrebou odstrašenia, o ktorej svedčí skutočnosť, že porušenia sa dopustil napriek možnostiam, ktoré mal vzhľadom na svoju osobitnú kapacitu analyzovať a posúdiť, či jeho správanie predstavuje porušenie pravidiel a jeho dôsledky (pozri bod 175 vyššie). Napokon zohľadnenie opakovaného porušovania je zdôvodnené potrebou ďalšieho odstrašenia, o ktorej svedčí skutočnosť, že dve skoršie zistenia porušenia nepostačovali na zabránenie opakovanému tretiemu porušeniu.

360 Pokiaľ ide o údajné porušenie nariadenia č. 2988/74, postačuje konštatovať, že toto nariadenie sa týka premlčacej lehoty, ktorá sa uplatní na právomoc Komisie ukladať pokuty pri porušení pravidiel hospodárskej súťaže, ale naopak neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by obmedzovalo právomoc Komisie pri stanovení sumy pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže zohľadniť ako priťažujúcu okolnosť

skutočnosť, že podnik už bol za porušenie rovnakých pravidiel hospodárskej súťaže sankcionovaný. Z toho, že Komisia vo vzťahu k žalobcovi takú priťažujúcu okolnosť konštatovala, preto nemôže vyplývať žiadne porušenie nariadenia č. 2988/74.

361 Čo sa týka tvrdenia, podľa ktorého si Komisia osvojila zjavne prehnané chápanie koncepcie opakovaného porušovania, je namieste uviesť, že Komisia v bode 2 usmernení definovala priťažujúcu okolnosť opakovaného porušovania ako „opakované porušovanie toho istého typu tým istým podnikom (podnikmi)".

362 Okrem toho je namieste pripomenúť, že pojem opakované porušovanie, ako je chápaný v určitom počte vnútroštátnych právnych poriadkov, znamená, že osoba sa dopustila nových porušení po tom, čo bola sankcionovaná za podobné porušenia (rozsudky Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 320 vyššie, bod 617, a z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, už citovaný v bode 348 vyššie, bod 284).

363 Treba však spresniť, že pojem opakované porušovanie nevyhnutne neznamená s ohľadom na účel, ktorý sleduje, konštatovanie predchádzajúcej peňažnej sankcie, ale iba predchádzajúceho porušenia. Zohľadnenie opakovaného porušovania totiž vedie pri danom porušení k prísnejšej sankcii pre podnik zodpovedný za skutočnosti, ktoré ho tvoria, lebo sa ukázalo, že predchádzajúce konštatovanie porušenia z jeho strany nepostačovalo na to, aby zabránilo opakovaniu protiprávneho správania. Vzhľadom na to nie je určujúcim prvkom opakovaného porušovania predchádzajúce uloženie sankcie, ale predchádzajúce konštatovanie porušenia jeho autora.

364 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že rozhodnutie Obalové sklo, ktoré mu bolo určené roku 1974, nemožno brať v prejednávanej veci do úvahy pri stanovení okolnosti

opakovaného porušovania z toho dôvodu, že toto rozhodnutie malo pôvod v oznámení a neuložili sa ním pokuty, je namieste uviesť, že citované rozhodnutie v článku 3 stanovuje, že „podniky, ktoré sa zúčastňujú na dohodách uvedených v článku 1, sú povinné okamžite ukončiť zistené porušovanie".

365 Voči žalobcovi už teda bolo konštatované porušenie pri skutkovom stave, ktorý bol analogický s prejednávanou vecou. Táto okolnosť pritom žalobcovi nebránila zopakovať svoje protiprávne správanie. Komisia teda vo vzťahu k nemu zohľadnila opakované porušovanie správne.

366 V každom prípade je nevyhnutné konštatovať, že rozhodnutie Ploché sklo Benelux z roku 1984 viedlo k peňažnej sankcii pre žalobcu a v tomto ohľade došlo k opakovanému porušovaniu. Nič v napadnutom rozhodnutí pritom nenaznačuje, že konštatovanie Komisie, že opakované porušovanie vyplýva z dvoch predchádzajúcich, viedlo k výraznejšiemu zvýšeniu sumy pokuty za priťažujúcu okolnosť, ako by bolo zvýšenie v prípade, ak by sa zistilo jediné predchádzajúce porušenie.

367 Napokon pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého je zvýšenie pokuty za opakované porušovanie prehnané, keďže vedie k tomu, že žalobcovi bola napriek jeho menšej trhovej veľkosti uložená rovnocenná pokuta ako Interbrewu, treba pripomenúť, že je ustálenou judikatúrou, že medzi faktormi posúdenia závažnosti porušenia sa môžu podľa potreby nachádzať množstvo a hodnota tovarov, ktoré boli predmetom porušovania, veľkosť a ekonomická sila podniku a najmä vplyv, ktorý mohol mať na trh. Z toho plynie, že na účely stanovenia sumy pokuty je prípustné brať do úvahy tak celkový obrat podniku, ako aj podiel z tohto obratu pochádzajúci z predaja tovarov, ktoré boli predmetom porušovania, ale ani jednému, ani druhému z týchto obratov nemožno pripisovať neproporcionálny význam v pomere k iným faktorom posúdenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Musique diffusion française a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, body 120 a 121; Parker Pen/Komisia, už citovaný v bode 115 vyššie, bod 94, a SCA Holding/Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 176).

368 Okrem toho odstrašujúci účinok pokút predstavuje jeden z faktorov, ktoré Komisia môže vziať do úvahy pri posúdení závažnosti porušenia, čiže pri stanovení výšky pokuty, vzhľadom na to, že závažnosť porušení sa musí stanoviť v závislosti od početných faktorov, ako sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, a to bez toho, aby bol stanovený záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré treba povinne vziať do úvahy (uznesenie SPO a i./Komisia, už citované v bode 137 vyššie, bod 54; rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 33, a zo 14. mája 1998, Sarrió/Komisia, už citovaný v bode 137 vyššie, bod 328).

369 Z toho plynie, že skutočnosť, že žalobcovi bola uložená pokuta neproporcionálna k jeho významu na relevantnom trhu, nevyplýva zo zjavne prehnanej koncepcie chápania opakovaného porušovania, ale zo súhrnu okolností, ktoré Komisia oprávnene mohla brať do úvahy pri stanovení sumy pokuty uloženej žalobcovi.

370 Keďže všetky výhrady, ktoré žalobca v rámci tohto žalobného dôvodu formuloval, boli zamietnuté, je namieste zamietnuť tento žalobný dôvod v celosti.

5. *O žalobnom dôvode založenom na nedostatočnom zohľadnení uplatniteľných poľahčujúcich okolností*

371 Žalobný dôvod sa skladá zo štyroch častí. V prvej časti sa žalobca dovoláva toho, že Komisia odmietla zohľadniť absenciu účinkov porušenia na trh. V druhej časti tvrdí, že Komisia nesprávne nezohľadnila vplyv režimu regulovaných cien a stáročnej

cechovej tradície charakterizujúcej odvetvie pivovarníctva na predmetné správanie. V tretej časti sa žalobca dovoláva krízovej situácie, ktorá prevládala v rozhodnom čase. Vo štvrtej časti sa napokon dovoláva výhražného postoja Interbrewu.

a) O prvej časti založenej na tom, že Komisia odmietla zohľadniť absenciu účinkov porušenia na trh

Tvrdenia účastníkov konania

372 Žalobca tvrdí, že Komisia podľa usmernení, ktoré v tomto bode potvrdzujú jej bežnú prax, musí zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť skutočnosť, že kartel mal iba obmedzený účinok na hospodársku súťaž. Komisia totiž v početných veciach zohľadnila ako poľahčujúcu okolnosť absenciu účinkov sporných dohôd na trh, ako aj skutočnosť, že uvedené dohody buď neboli realizované, alebo boli realizované len čiastočne. Skutočnosť, že Komisia nie je viazaná svojou skoršou praxou, nemôže zdôvodniť ignorovanie takej praxe za existencie obdobného skutkového stavu.

373 Komisia sa okrem toho dopustila zámeny medzi posúdením závažnosti kartelu a zohľadnením poľahčujúcich okolností. Bez ohľadu na to, že je nevyhnutné, aby Komisia zohľadnila účinky porušenia na trh na účely posúdenia jeho závažnosti, prináleží jej, aby zohľadnila faktické neuplatnenie predmetných dohôd alebo protiprávnych postupov ako poľahčujúcu okolnosť.

374 Komisia vo svojom závere, že skutočnosť, že účastníci neuplatňovali všetky osobitné dohody týkajúce sa kartelu, neznamená, že tieto dohody sa ako také nerealizovali, a skutočnosť, že niektoré prvky porušovania sa neuskutočnili, nepostačuje sama osebe na záver o existencii poľahčujúcej okolnosti, ignorovala skutočný stav vecí.

375 Ten svedčí predovšetkým o veľmi čiastkovej realizácii dohovorov medzi Interbrewom a žalobcom o štruktúre cien a politike propagačných kampaní, ktoré preto mali iba veľmi obmedzený účinok na trh.

376 Ďalej Alken-Maes a Interbrew niekoľkokrát — vrátane interných dokumentov v čase zosúladených konaní — zopakovali, že dohovory zostali vo fáze pokusov a nemali nijaký účinok na hospodársku súťaž. Viaceré dokumenty a vyhlásenia citované Komisiou v napadnutom rozhodnutí preukazujú neúčinnosť dohovorov v praxi. Početné aspekty hospodárskej súťaže zostali nedotknuté, ako o tom svedčí najmä intenzívny boj účastníkov kartelu o uzavretie zmlúv so spojenými kaviarňami. Spis Komisie obsahuje okrem toho početné ďalšie dokumenty zdôrazňujúce absenciu účinkov na hospodársku súťaž.

377 Štatistiky predaja navyše dostatočne preukazujú absenciu konkrétnych účinkov, alebo prinajmenšom malý dopad dohovorov medzi Interbrewom a Alken-Maesom na trh. Účastníci pokračovali v neúprosnom konkurovaní si vo všetkých segmentoch trhu. Zo spisu osobitne vyplýva, že Alken-Maes viedol agresívnu politiku obchodných provízií v odvetví distribúcie potravy v rokoch 1992 a 1993. Alken-Maes okrem toho v rokoch 1993 až 1998 naďalej strácal podiel na trhu a počas inkriminovaného obdobia zásadne strácal tak v segmente plzenského piva, ako aj v segmente nealkoholických pív.

378 Alken-Maes navyše v priebehu roka 1994 pokračoval vo vyhotovovaní štúdií elasticity cien na účely vedenia jeho obchodnej politiky, ktoré preukazovali, že Interbrew by zásadne strácal v prípade poklesu cien. Alken-Maes teda viedol konkurenčnú politiku, ktorej zásadným cieľom bolo získanie podielov predaja od Interbrewu bez ohľadu na dohovory o štruktúre cien, ktoré inicializoval Interbrew.

379 Žalobca napokon uvádza absenciu donucovacieho mechanizmu, ktorý by mohol zabezpečiť dodržiavanie a realizáciu dohody, čo je okolnosť, ktorú Komisia v rozhodnutí Polypropylén zohľadnila ako poľahčujúcu okolnosť.

380 Komisia tvrdí, že žalobcom citované precedensy sú irelevantné, lebo boli vydané pred uverejnením usmernení a týkajú sa situácií, ktoré nie sú vždy porovnateľné s prejednávanou vecou. V prejednávanej veci sa protisúťažné dohody uplatňovali a čiastočné realizovanie určitých aspektov bolo riadne zohľadnené pri hodnotení závažnosti kartelu.

381 Tvrdenie, podľa ktorého intenzívny boj účastníkov o uzavretie zmlúv s kaviarňami svedčí o pretrvávajúcej existencii hospodárskej súťaže, je irelevantné. Pochybnosti, ktoré vyjadril vedúci zamestnanec Interbrewu vo vzťahu k účinnosti kartelu nepostačujú na minimalizovanie dosahu konštatovania účastníkov kartelu počas ich stretnutia 28. januára 1998 o dosiahnutí určitých cieľov. Napokon pokles trhového podielu Alken-Maesu nepreukazuje absenciu účinkov, pretože tento pokles by mohol byť ešte vyšší, ak by kartel neexistoval. Štúdie Alken-Maesu o elasticite cien sú iba predbežnými návrhmi, ktoré nijako nespochybňujú protiprávny charakter zosúladeného konania.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

382 Z judikatúry citovanej v bodoch 277 a 278 vyššie vyplýva, že pokiaľ sa porušenia dopustili viaceré podniky, je namieste skúmať pomernú závažnosť účasti každého z nich, čo v sebe zahŕňa najmä stanovenie im prislúchajúcich úloh v porušovaní počas doby ich účasti na ňom.

383 Bod 3 usmernení pod nadpisom „Poľahčujúce okolnosti" stanovuje demonštratívny zoznam okolností, ktoré môžu viesť k zníženiu základnej čiastky pokuty. V ňom uvádza výlučne pasívnu úlohu podniku pri porušení pravidiel alebo úlohu „nasledovania svojho vodcu", faktické neuplatňovanie protiprávnych dohôd alebo postupov, ukončenie porušovania, len čo zasiahne Komisia, existenciu primeraných pochybností zo strany podniku o tom, či reštriktívne správanie predstavuje porušenie, skutočnosť, že k porušeniu došlo z nedbanlivosti a neúmyselne, ako aj efektívnu spoluprácu podniku v konaní, mimo rámca oznámenia o spolupráci. Všetky uvedené okolnosti sú teda založené na individuálnom správaní každého podniku.

384 Z toho vyplýva, že na účely hodnotenia poľahčujúcich okolností vrátane neuplatňovania dohôd nie je opodstatnené zohľadniť účinky vyplývajúce z porušenia ako celku, ktoré sa musia brať do úvahy pri posúdení skutočného dopadu porušenia na trh na účely hodnotenia jeho závažnosti (bod 1 A prvý odsek usmernení), ale individuálne správanie každého podniku, aby sa preskúmala pomerná závažnosť účasti každého podniku na porušení.

385 V prejednávanej veci teda treba overiť, či tvrdenia predložené žalobcom sú spôsobilé preukázať, že počas obdobia, v priebehu ktorého pristúpil k protiprávnym dohodám,

sa skutočne vyhýbal ich uplatňovaniu tým, že sa správal na trhu súťažne (pozri v tomto zmysle rozsudok Cement, už citovaný v bode 31 vyššie, body 4872 až 4874).

386 Žalobca uvádza v podstate päť tvrdení na podporu toho, že sa dovoláva poľahčujúcej okolnosti spočívajúcej vo faktickom neuplatňovaní dohôd.

387 Pokiaľ ide o prvé tvrdenie, založené na veľmi čiastkovej realizácii dohovorov medzi Interbrewom a žalobcom, je namieste konštatovať, že žalobca sa nedovoláva neuplatňovania výsledkov zosúladeného konania na štruktúru cien a politiku propagačných kampaní, ale iba ich čiastkovej realizácie. Okrem toho treba zdôrazniť, že uvedené zosúladené konanie predstavuje iba jednu časť zisteného porušenia, ktoré zahŕňalo najmä všeobecný pakt o neútočení, dohodu o cenách v maloobchode, rozdelenie klientely v odvetví Horeca, obmedzenie investícií a reklamy na trhu Horeca, ako aj výmenu informácií o predajoch v odvetví Horeca a v maloobchode.

388 Pokiaľ ide o druhé tvrdenie, založené na skutočnosti, že dohovory zostali vo fáze pokusov a nemali nijaký účinok na hospodársku súťaž, postačuje uviesť, že ak by sa taká skutočnosť aj potvrdila, nesvedčila by o faktickom neuplatňovaní dohôd, ale naopak o vôli ich realizovať, hoci aj nenaplnenej. Rovnako to platí o dosahu, ktorý treba pripisovať korešpondencii medzi Interbrewom a Alken-Maesom týkajúcej sa spojených kaviarní. Formulovanie vzájomných výčitiek na túto tému sa musí vykladať vo svetle všeobecného paktu o neútočení medzi týmito dvomi podnikmi (pozri bod 147 vyššie) a vzhľadom na to skôr svedčí o vôli dodržiavať uvedenú dohodu, ako o jej faktickom neuplatňovaní. V každom prípade, korešpondencia, ktorá by mala ilustrovať intenzívny boj o uzavretie zmlúv so spojenými kaviarňami, pokrýva iba obdobie šiestich mesiacov, a to od augusta 1996 do januára 1997.

389 Pokiaľ ide o tretie tvrdenie, teda o štatistický dôkaz absencie účinkov na trh, je namieste konštatovať, že ak by aj taký dôkaz existoval, bol by irelevantný, lebo nijako nedokazuje faktické neuplatňovanie dohôd. Rovnako to platí o údajnom uskutočňovaní agresívnej politiky provízií, keďže žalobca nepreukázal, že uvedenú politiku by bolo možné analyzovať ako jeho vyhýbanie sa dohodám, ktorých bol účastníkom. V každom prípade je nevyhnutné konštatovať, že také správanie by ovplyvnilo uplatňovanie dohôd len v obmedzenom rozsahu, pretože tieto dohody presahujú svojím rozsahom — tak predmetu úpravy, ako aj dĺžky trvania — uvádzané epizódy konkurenčného boja. Údajná agresívna politika obchodných provízií, ktorú mal Alken-Maes viesť pri distribúcii potravy, sa napríklad podľa samotného žalobcu obmedzovala na roky 1992 a 1993.

390 Pokiaľ ide o štvrté tvrdenie, je namieste uviesť, že skutočnosť, že Alken-Maes roku 1994 pokračoval vo vyhotovovaní štúdií elasticity, aj keď tieto štúdie preukazovali, že Interbrew by stratil viac na znížení ceny piva Maes, nijako nedokazuje, že žalobca a jeho dcérska spoločnosť sa skutočne vyhýbali dohodám tým, že sa správali na trhu súťažne.

391 Žiadne z prvých štyroch tvrdení, ktoré žalobca predložil, teda neumožňuje dospieť k záveru, že žalobca sa počas obdobia, v priebehu ktorého pristúpil k protiprávnym dohodám, skutočne vyhýbal ich uplatňovaniu tým, že sa správal na trhu súťažne.

392 Navyše je namieste uviesť, že záver, ktorý sám žalobca zo svojich tvrdení vyvodzuje, teda obmedzený dopad zosúladeného konania na trh, svedčí sám osebe o skutočnosti, že tieto tvrdenia sa netýkajú problematiky poľahčujúcich okolností, ale závažnosti porušenia ako celku, ktorá nie je predmetom tohto žalobného dôvodu.

393 Rovnako to platí vo vzťahu k piatemu tvrdeniu, ktoré žalobca predložil, teda k absencii donucovacieho mechanizmu, ktorý by mohol zabezpečiť dodržiavanie a realizáciu dohody, pretože ak by sa aj táto osobitosť potvrdila, mala sa podľa usmernení zohľadniť z dôvodu závažnosti porušenia a nemôže predstavovať poľahčujúcu okolnosť založenú na špecifickom správaní žalobcu. Je totiž ustálenou judikatúrou, že absencia opatrení na kontrolu realizácie kartelu nemôže sama osebe predstavovať poľahčujúcu okolnosť (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Enso Española/Komisia, T-348/94, Zb. s. II-1875, bod 318).

394 Okrem toho je potrebné uviesť, že v rozhodnutí Polypropylén, na ktoré žalobca poukazuje, Komisia nepovažovala absenciu donucovacieho mechanizmu za poľahčujúcu okolnosť, ktorú by bolo možné individuálne zohľadniť vo vzťahu k podnikom, ktorým bolo rozhodnutie určené, ale naopak za faktor, ktorý sa berie do úvahy pri hodnotení závažnosti porušenia ako celku.

395 Napokon pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého Komisia v minulosti zohľadnila absenciu účinkov na trh a donucovacieho mechanizmu ako poľahčujúcu okolnosť, je namieste spresniť, že zo samotnej skutočnosti, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi usúdila, že určité faktory predstavujú poľahčujúce okolnosti na účely stanovenia sumy pokuty, nevyplýva, že je povinná pridržať sa rovnakého posúdenia v neskoršom rozhodnutí (pozri bod 57 vyššie). Predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie neslúži totiž sama osebe ako právny rámec pokút vo veciach hospodárskej súťaže (pozri judikatúru citovanú v bode 153 vyššie). Z judikatúry citovanej v bodoch 134 a 135 vyššie pritom vyplýva, že Komisia má pri stanovovaní súm pokút v rámci nariadenia č. 17 právo voľnej úvahy s cieľom usmerňovať správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže, a preto ju skutočnosť, že v minulosti pri určitých typoch porušenia uplatnila pokuty na určitej úrovni, nemôže zbaviť možnosti zvýšiť túto úroveň v rámci hraníc uvedených

v nariadení č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva. Efektívne uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva naopak vyžaduje, aby Komisia mohla výšku pokút kedykoľvek prispôsobiť potrebám tejto politiky.

396 Prvá časť žalobného dôvodu teda musí byť zamietnutá.

b) O druhej časti založenej na tom, že Komisia nezohľadnila vplyv režimu regulovaných cien a stáročnej cechovej tradície charakterizujúcej odvetvie pivovarníctva

Tvrdenia účastníkov konania

397 Žalobca tvrdí, že Komisia mala podľa vzoru postoja, ktorý zaujala v rozhodnutí Grécke trajekty, keďže toto rozhodnutie je v rozpore s tým, čo sa tvrdí v odôvodnení č. 320 napadnutého rozhodnutia, porovnateľné s prejednávanou vecou, brať do úvahy vplyv tradičných postupov stanovovania cien na pivovarníckom trhu ako poľahčujúcu okolnosť.

398 Komisia tak ignorovala, že zákon o cenách, ktorý platil v rokoch 1945 až 1993, nariaďoval každému ovládanému podniku — teda žalobcovi a iným pivovarníkom — podávanie žiadostí o povolenie zvýšenia cien, či už individuálneho, alebo hromadného, a to až do mája 1993, čím sa priradil k stáročnej tradícii zosúladeného konania a výmeny informácií medzi pivovarníkmi. Žalobca okrem toho pripomína, že napriek existencii dvoch odlišných konaní podávala žiadosti o zvýšenie ceny hromadne CBB, keďže toto konanie bolo preferované zo strany ministra

hospodárstva z dôvodu administratívnej jednoduchosti. Navyše tým, že sa vyžadovalo, aby hromadná žiadosť týkajúca sa cien a ďalších podmienok predaja, ktorú podávala CBB, bola veľmi podrobná, režim regulovaných cien nevyhnutne podporoval zosúladenie cien medzi pivovarníkmi.

399 Pretrvávanie inkriminovaného správania po máji 1993 sa priradilo ku kontinuite právnej úpravy, ktorá iba posilňovala stáročnú tradíciu zosúladeného konania medzi pivovarníkmi. Táto tradícia vysvetľuje ťažkosti, s ktorými by sa účastníci stretli pri okamžitom opustení tejto tradičnej schémy. Režim regulovaných cien, ktorý vytvoril obyčaje v prospech zachovania nemenného stavu, sa mal z tohto dôvodu zohľadniť ako poľahčujúca okolnosť, ako to Komisia urobila vo svojich rozhodnutiach 82/896/EHS z 15. decembra 1982 (IV/29.883 — UGAL/BNIC) (Ú. v. ES L 379, s. 1, ďalej len „rozhodnutie BNIC", odôvodnenie č. 77) a 86/596/EHS z 26. novembra 1986 (IV/31.204 — MELDOC) (Ú. v. ES L 348, s. 50, ďalej len „rozhodnutie MELDOC", odôvodnenie č. 77) týkajúcich sa konania o uplatnení článku 85 Zmluvy EHS.

400 Komisia okrem toho nesprávne usúdila, že ak by aj mala pripustiť vplyv, ktorý mala regulácia cien na zosúladené konanie, ten existoval iba do 23. decembra 1992, dňa poslednej hromadnej žiadosti o zvýšenie cien podanej CBB, zatiaľ čo pivovarníci boli v skutočnosti aj právne vedení k zosúladeniu cien niektorých pív až do 1. mája 1993, dňa nadobudnutia účinnosti ministerského nariadenia, ktoré rušilo režim regulovaných cien. Komisia teda v odôvodnení č. 247 napadnutého rozhodnutia nesprávne dospela k záveru, že stretnutie 28. januára 1993 nemožno preto, lebo sa uskutočnilo po 23. decembri 1992, považovať za stretnutie pivovarníkov v rámci CBB týkajúce sa spoločného vyhlásenia o zvýšení ceny.

401 Komisia napokon tým, že sa v odôvodnení č. 247 napadnutého rozhodnutia odvolávala na uskutočnenie stretnutia s veľkoobchodníkmi s pivom na podporu

toho, že odmietla vziať cenovú reguláciu do úvahy ako poľahčujúcu okolnosť, poprela skutočnosť, že režim regulovaných cien sa netýkal iba výrobcov, ale aj dovozcov piva.

402 Komisia tvrdí, že v napadnutom rozhodnutí uviedla, že na rozdiel od skutkového stavu, ktorého sa týkalo rozhodnutie Grécke trajekty, bol spoločný postup pivovarníkov pri oznamovaní zvýšenia ceny iba dobrovoľný, a nie povinný. Vzhľadom na to je bezpredmetné, že minister hospodárstva sa vyjadril v prospech kolektívnych opatrení. Komisia dodáva, že ak by mala právna úprava cien dopad, ktorý jej pripisuje žalobca, na zosúladenom konaní by sa podieľali všetci pivovarníci, zatiaľ čo sa na ňom podieľali len dvaja najväčší pivovarníci.

403 Komisia dodáva, že aj keď sa cenová regulácia skončila 1. mája 1993, posledné spoločné vyhlásenie o zvýšení cien sa v každom prípade uskutočnilo 23. decembra 1992 a prvé skutkové okolnosti zosúladeného konania, ktoré zohľadnila, sú z 28. januára 1993, teda neskoršieho dáta. „Cechová tradícia", ak by sa aj potvrdila, pritom nemôže predstavovať večnú poľahčujúcu okolnosť. Rozhodnutia BNIC a MELDOC boli vydané pred uverejnením usmernení a neuznávajú existenciu režimu regulovaných cien ako poľahčujúcu okolnosť.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

404 Na úvod je predovšetkým namieste uviesť, že žalobca nespochybňuje konštatovanie Komisie o existencii porušenia od 28. januára 1993. Z napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, rovnako bez toho, aby to niekto spochybnil, že mechanizmus regulovaných cien sa v odvetví pivovarníctva v Belgicku uplatňoval do 1. mája 1993, keď bol zrušený. Je teda potrebné určiť, či existencia uvedeného mechanizmu do tohto dňa predstavovala poľahčujúcu okolnosť, ktorú Komisia mala zohľadniť.

V tomto ohľade je namieste uviesť, že žalobca sa svojou argumentáciou v podstate dovoláva uplatniteľnosti poľahčujúcej okolnosti spomenutej v bode 3 štvrtej zarážke usmernení, ktorou je „existencia primeraných pochybností zo strany podniku o tom, či reštriktívne konanie naozaj predstavuje porušenie".

405 Po prvé treba uviesť, že žalobca v odpovedi na otázky Súdu prvého stupňa o presnom rozsahu mechanizmu regulovaných cien, ktorý platil do 1. mája 1993, na pojednávaní uviedol, že z textov týkajúcich sa regulovania cien jasne vyplýva, že pivovarníci mohli predložiť ministrovi hospodárstva na schválenie buď hromadnú žiadosť, v ktorej sa v prípade potreby zachovala dôvernosť cien, prostredníctvom CBB, alebo individuálne žiadosti.

406 Po druhé treba konštatovať, že vzhľadom jednak na veľmi veľkú závažnosť vlastnú predmetnému skutkovému stavu (pozri body 145 až 155 vyššie) a jednak na hmotné a duševné zdroje, ktorými žalobca a jeho dcérska spoločnosť Alken-Maes disponovali, umožňujúce im posúdiť charakteristické črty ich regulačného prostredia a dôsledky, ktoré by mohli z ich správania vyplývať z hľadiska práva hospodárskej súťaže Spoločenstva, nemožno platne tvrdiť, že mechanizmus regulovaných cien, ktorý platil do 1. mája 1993, viedol k tomu, že na strane žalobcu vznikla primeraná pochybnosť o tom, či reštriktívne správanie predstavuje porušenie. Je to tak tým skôr, že v minulosti sa u žalobcu zistili podobné porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva.

407 Po tretie, pokiaľ ide o rozhodnutia, ktoré podľa žalobcu predstavujú precedensy zohľadnenia existencie režimu regulovaných cien ako poľahčujúcej okolnosti Komisiou, je namieste konštatovať, že — podľa judikatúry citovanej v bode 395 vyššie — zo samotnej skutočnosti, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi usúdila, že určité faktory predstavujú poľahčujúce okolnosti na účely stanovenia sumy pokuty, nevyplýva, že je povinná pridržať sa rovnakého posúdenia v neskoršom rozhodnutí. Predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie neslúži totiž sama osebe

ako právny rámec pokút vo veciach hospodárskej súťaže. Komisia má pritom pri stanovovaní súm pokút v rámci nariadenia č. 17 právo voľnej úvahy s cieľom usmerňovať správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže a skutočnosť, že Komisia v minulosti uplatnila pri určitých typoch porušenia pokuty na určitej úrovni, ju preto nemôže zbaviť možnosti zvýšiť túto úroveň v rámci hraníc uvedených v nariadení č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva. Efektívne uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva naopak vyžaduje, aby Komisia mohla výšku pokút kedykoľvek prispôsobiť potrebám tejto politiky.

408 Keďže existencia mechanizmu regulovaných cien nemôže v prejednávanej veci predstavovať poľahčujúcu okolnosť za obdobie od 28. januára do 1. mája 1993, je namieste záver, že takú okolnosť nemožno tým skôr vo vzťahu k žalobcovi konštatovať za obdobie po 1. máji 1993.

409 Druhú časť žalobného dôvodu je teda opodstatnené zamietnuť.

c) O tretej časti založenej na tom, že Komisia odmietla zohľadniť krízovú situáciu v odvetví

Tvrdenia účastníkov konania

410 Podľa žalobcu Komisia mala v súlade so svojou praxou do roku 1998 a s judikatúrou Súdneho dvora zohľadniť skutočnosť, že kartel sa vyvíjal v kontexte krízy na trhu,

a považovať tento kontext za poľahčujúcu okolnosť. Komisia sa pritom uspokojila s tým, že usúdila, že situácia v prejednávanej veci nebola porovnateľná so situáciami, ktorých sa týkali rozhodnutia, kde bola zohľadnená krízová situácia, pričom bez ďalších podrobností odkázala na rozhodnutia Cement, PVC II a Bezšvíkové oceľové rúry.

411 Belgickí pivovarníci však čelili pokračujúcemu poklesu dopytu a nadbytočnej výrobnej kapacite, ako aj tlakom veľkých distribútorov na cenu plzenských pív. Komisia navyše v napadnutom rozhodnutí sama uznala ťažkosti, ktoré boli počas 90. rokov zaznamenané na trhu. V prejednávanej veci boli aktivity dcérskej spoločnosti žalobcu roku 1993 v Belgicku finančne veľmi vratké. Žalobca dodáva, že síce je pravda, že možno zohľadniť krízovú situáciu v odvetví, a nie krízovú situáciu, v ktorej sa nachádza jednotlivý podnik, chcel však zdôrazniť, že chúlostivá finančná situácia, ktorej musel Alken-Maes čeliť, má priamy pôvod v recesii pivovarníckeho trhu, na ktorom pokles spotreby o 15 % — vôbec nie „mierny", ako tvrdí Komisia — za obdobie 1993 až 1998 spôsobil nadbytočnú kapacitu, ktorú Komisia mala takisto zohľadniť, rovnako ako to urobila v rozhodnutiach PVC II a Cement.

412 Komisia predovšetkým tvrdí, že finančná situácia podniku nedosvedčuje krízu v predmetnom hospodárskom odvetví, ktorú by bolo možné zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť, a judikatúra Súdneho dvora vždy odmietala zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť stratovú situáciu podniku. Rozhodnutia, na ktoré žalobca poukazuje, boli okrem toho zväčša vydané pred uverejnením usmernení, a teda sú irelevantné. V každom prípade, uvádzaná krízová situácia nie je v ničom porovnateľná so situáciami, ktoré Komisia doteraz brala do úvahy.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

413 Predovšetkým je namieste uviesť, že podľa ustálenej judikatúry Komisia nemôže byť pri stanovení sumy pokuty povinná brať do úvahy finančné ťažkosti podniku, čo by viedlo k získaniu neoprávnenej súťažnej výhody pre podniky, ktoré sú menej prispôsobené podmienkam trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok IAZ a i./Komisia, už citovaný v bode 281 vyššie, body 54 a 55; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Fiskeby Board/Komisia, T-319/94, Zb. s. II-1331, body 75 a 76, a Enso Española/Komisia, už citovaný v bode 393 vyššie, bod 316). Tvrdenia založené na finančnej vratkosti Alken-Maesu roku 1993 teda nemožno zohľadniť v rámci posúdenia existencie poľahčujúcej okolnosti.

414 Okrem toho okolnosti, ako sú pokračujúci pokles dopytu, ktorý žalobca v každom prípade — ako uviedla Komisia — pôvodne hodnotil vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách na 15 % za desať rokov, a nie za päť rokov, nadbytočná výrobná kapacita, ktorá bola jeho dôsledkom, ako aj tlaky, ktoré veľkí distribútori vykonávali na ceny, patria — ak by sa aj potvrdili — k rizikám vlastným každej hospodárskej činnosti, ktoré ako také necharakterizujú štrukturálne alebo vývinovo výnimočnú situáciu, ktorú by bolo možné zohľadniť pri stanovení sumy pokuty.

415 Napokon, pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého je Komisia viazaná svojou skoršou praxou, je namieste pripomenúť, že — podľa judikatúry citovanej v bode 395 vyššie — zo samotnej skutočnosti, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi usúdila, že určité faktory predstavujú poľahčujúce okolnosti na účely stanovenia sumy pokuty, nevyplýva, že je povinná pridržať sa rovnakého posúdenia v neskoršom rozhodnutí. Predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie neslúži totiž sama osebe ako právny rámec pokút vo veciach hospodárskej súťaže. Komisia má pritom pri stanovovaní súm pokút v rámci nariadenia č. 17 právo voľnej úvahy s cieľom

usmerňovať správanie podnikov v zmysle dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže, a preto ju skutočnosť, že v minulosti pri určitých typoch porušenia uplatnila pokuty na určitej úrovni, nemôže zbaviť možnosti zvýšiť túto úroveň v rámci hraníc uvedených v nariadení č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva. Efektívne uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva naopak vyžaduje, aby Komisia mohla výšku pokút kedykoľvek prispôsobiť potrebám tejto politiky.

416 Tretiu časť žalobného dôvodu je teda opodstatnené zamietnuť.

d) O štvrtej časti založenej na výhražnom postoji Interbrewu

Tvrdenia účastníkov konania

417 Podľa žalobcu Komisia mala v súlade so svojou rozhodovacou praxou a s judikatúrou Súdneho dvora zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť slabé a závislé postavenie, v ktorom sa Alken-Maes nachádzal voči Interbrewu v čase kartelu, keďže Interbrew zastával od roku 1987 na trhu dominantné postavenie.

418 Výhražný postoj Interbrewu jasne preukazuje spisová dokumentácia. V oznámení pre pána C. z 19. augusta 1993 tak pán M., v tom čase CEO Interbrewu, tvrdil, že je pripravený „presvedčiť" Alken-Maes, aby nasledoval Interbrew po tom, čo sa jednostranne rozhodol zvýšiť ceny. Okrem toho výmena korešpondencia, ku ktorej došlo medzi Interbrewom a Alken-Maesom v dôsledku jeho protestu proti tomu, že Interbrew získaval odbyt nápojov, na ktoré mal Alken-Maes uzavreté zmluvy, keď

ponúkal uhradenie odstupného za zrušenie zmluvy výmenou za podpis novej zmluvy s ním, svedčí o stratégii vylúčenia Interbrewu, ktorú posilňovala jeho vzrastajúca vertikálna integrácia. Prehnaná reakcia Interbrewu voči novej politike Alken-Maesu roku 1994 navyše svedčila o takej schopnosti škodiť, že Alken-Maes sa bál o svoje prežitie.

419 Žalobca sa okrem toho domnieva, že Komisia nesprávne tvrdí, že výhražný postoj Interbrewu voči Alken-Maesu je nelogický a v rozpore s povahou porušenia. Komisia stratila zo zreteľa záujem, ktorý Interbrew mal na vzniku a pokračovaní kartelu. Navyše je na počudovanie, že Komisia nevidí nijaký nesúlad medzi tvrdením, že žalobca na jednej strane zastával vo vzťahu k Interbrewu výhražný postoj a na strane druhej v tom istom čase uzatváral s Interbrewom dohody.

420 Komisia napokon tým, že žalobcovi pripisuje, že tvrdením o výhražnom postoji Interbrewu zľahčuje svoju vlastnú účasť na karteli, nesprávne zveličuje vplyv žalobcu na Alken-Maes, zatiaľ čo žalobca vôbec nehral v Alken-Maese aktívnu úlohu, ale naopak sa snažil zbaviť svojej aktivity „pivo" za čo možno najmenej nevýhodných podmienok.

421 Podľa Komisie žalobca tým, že sa odvoláva na výhražný postoj Interbrewu, stráca zo zreteľa nielen svoju vlastnú veľkosť a váhu na francúzskom trhu s pivom, ale aj skutočnosť, že dohoda by nemala účel za predpokladu úplnej závislosti žalobcu alebo jeho dcérskej spoločnosti od Interbrewu. Okrem toho existuje podstatný rozdiel medzi hrozbou žalobcu, ktorá smerovala k rozšíreniu kartelu na belgickom trhu, a údajnou hrozbou Interbrewu, ktorá sa mala týkať toho istého trhu ako kartel. Zatiaľ čo by bolo logické, aby hrozba vo Francúzsku viedla Interbrew k súhlasu s rozšírením kartelu v Belgicku, bolo by naopak neveľmi logické, aby Interbrew súhlasil s dohodou s podnikom, nad ktorým mal nadvládu.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

422 Predovšetkým je namieste pripomenúť, že žalobca v prejednávanej veci nepopiera, že sa zúčastnil na porušení článku 81 ES, ktoré pozostávalo najmä zo súboru dohôd s protisúťažným cieľom. Podľa ustálenej judikatúry pritom existencia dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES predpokladá, že dotknuté podniky vyjadrili svoju spoločnú vôľu správať sa určitým spôsobom (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora ACF Chemiefarma/Komisia, už citovaný v bode 352 vyššie, bod 112, a z 29. októbra 1980, Van Landewyck a i./Komisia, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, bod 86; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 256; z 26. októbra 2000, Bayer/Komisia, T-41/96, Zb. s. II-3383, bod 67, a zo 14. októbra 2004, Bayerische Hypo- und Vereinsbank/Komisia, T-56/02, Zb. s. II-3495, bod 59). Z toho vyplýva, že pojem dohoda v zmysle článku 81 ods. 1 ES je vykladaný judikatúrou tak, že sa zameriava na existenciu súladu vôle prinajmenšom dvoch strán (rozsudky Bayerische Hypo- und Vereinsbank/Komisia, už citovaný, bod 61, a Bayer/Komisia, už citovaný, bod 69 a citovaná judikatúra). Žalobca teda nemôže tvrdiť, že konal výlučne na nátlak Interbrewu.

423 Okrem toho je ustálenou judikatúrou, že podnik, ktorý sa zúčastňuje na stretnutiach s protisúťažným cieľom, aj keď na nátlak iných účastníkov s väčšou hospodárskou silou, má vždy možnosť podať Komisii sťažnosť, aby oznámil predmetné protisúťažné aktivity, namiesto pokračovania vo svojej účasti na uvedených stretnutiach (rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 245 vyššie, bod 226).

424 Z toho vyplýva, že ani údajne závislé postavenie, v ktorom sa žalobca nachádzal voči Interbrewu, ani výhražný postoj, ktorý si Interbrew údajne osvojil voči žalobcovi, nemôžu charakterizovať situáciu, ktorú by Komisia mohla zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť.

425 Je teda opodstatnené zamietnuť štvrtú časť žalobného dôvodu, a tak aj žalobný dôvod ako celok.

6. *O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania a s oznámením o spolupráci*

426 Žalobca tvrdí, že sa mu pri uplatnení bodu D oznámenia o spolupráci mala o 50 % znížiť pokuta, ktorá mu bola uložená. Žalobný dôvod sa skladá z dvoch častí. V prvej časti žalobca tvrdí, že Komisia uskutočnila nesprávne posúdenie jeho spolupráce podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci, keď podhodnotila jej rozsah vzhľadom na svoju rozhodovaciu prax a porušila tak zásadu rovnosti zaobchádzania. V druhej časti žalobca tvrdí, že po doručení oznámenia o výhradách nepopieral vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia, a dovoláva sa porušenia oznámenia o spolupráci v tom, že Komisia usúdila, že žalobca nie je oprávnený na zníženie pokuty podľa jeho bodu D 2 prvej zarážky.

a) O prvej časti založenej na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu Komisiou vzhľadom najmä na jej rozhodovaciu prax a porušenie zásady rovnosti zaobchádzania

Tvrdenia účastníkov konania

427 Po prvé žalobca tvrdí, že Komisia podhodnotila rozsah jeho spolupráce pred zaslaním oznámenia o výhradách. Uvádza, že samotná Komisia uznala, že Alken-

Maes jej poskytol informácie, ktoré boli nad rámec odpovede na predmetnú žiadosť o informácie. Žalobca okrem toho tvrdí, že jeho dcérska spoločnosť preto, aby objasnila Komisii históriu a mechanizmy spolupráce medzi Alken-Maesom a Interbrewom, poskytla 7. marca 2000 rekapituláciu skutkových okolností prípadu, ktorá sa opierala o archívy dostupné podniku k tomuto dňu, vrátane chronologického zhrnutia stretnutí a kontaktov medzi ním a Interbrewom od roku 1990, pričom on odovzdal všetky relevantné dokumenty a zahrnul dokumenty, ktoré mu boli poskytnuté. Informácie boli takisto poskytnuté v listoch z 10. a 27. decembra 1999, ktoré Komisia prešla mlčaním.

428 Voči tvrdeniu Komisie, podľa ktorého jej už bola väčšina poskytnutých informácií známa, žalobca namieta, že tento dôvod nielen nie je zopakovaný v napadnutom rozhodnutí, ale je aj prejavom nesprávneho uplatnenia bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci. Toto ustanovenie nebolo zamýšľané tak, aby sa zhovievavosť obmedzovala iba na podniky, ktoré Komisii predložili skutočnosti jej neznáme, ale rovnako smerovalo k zabezpečeniu zvýhodneného zaobchádzania voči podnikom, ktoré Komisii uľahčením vyšetrovania umožňujú dosiahnuť lepšie umiestnenie jej zdrojov a tým postihovať viac porušení. Bod D 2 prvá zarážka oznámenia o spolupráci totiž uvádza, že podnik má právo na zníženie pokuty, pokiaľ predložil Komisii skutočnosti, ktoré nielen boli jej neznáme, ale rovnako aj „prispievajúce k potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa dopustil". V prejednávanej veci pritom dokumenty a informácie, ktoré Alken-Maes predložil, Komisii výrazne pomohli pri zistení alebo potvrdení existencie porušenia.

429 Žalobca usudzuje, že zníženie, ktoré mu bolo poskytnuté, je zjavne nižšie než zníženia, ktoré Komisia poskytuje zvyčajne, ako dosvedčuje analýza určitých rozhodnutí, ktoré Komisia vydala od januára 1998.

430 Komisia tak znížila pokuty v rozmedzí od 40 do 50 % podnikom, ktoré zhodne so žalobcom ako prvé uznali existenciu porušenia, predložili vyhlásenia bývalých zamestnancov a poskytli svoje spisové materiály na nahliadnutie. Komisia znížila pokuty v rozmedzí od 20 do 50 % podnikom, ktoré jej predložili skutočnosti umožňujúce potvrdiť existenciu porušenia alebo doplniť znalosti, ktoré o ňom mala — čo viedlo až k tomu, že v rozhodnutí Tepelnoizolačné vedenia znížila dvom podnikom pokuty o 20 % z jediného dôvodu, že nepopierali vecnú správnosť skutkových zistení — a dokonca o 50 % podniku, ktorý jej objasnil dokumenty, ktoré už mala k dispozícii, aby mala lepší obraz o predmetnom skutkovom stave.

431 Alken-Maes pritom nielen ako prvý formálne uznal existenciu porušenia vo svojom oznámení z 27. decembra 1999, ale aj úzkostlivo preskúmal svoje archívy, čo mu umožnilo predložiť určité nové dokumenty. Okrem toho, aj keď Komisia nesprávne spochybňuje, že žalobca predložil nové skutočnosti, nikdy naopak nespochybňovala, že skutočnosti uvedené v listoch z 10. decembra 1999 a osobitne zo 7. marca 2000, pozostávajúce z chronologického zhrnutia a súhrnu skutkových okolností, ktorými sa napadnuté rozhodnutie inšpirovalo, potvrdili detailným spôsobom predmetný skutkový stav.

432 Po druhé žalobca tvrdí, že Komisia tým, že mu znížila pokutu v menšom rozsahu ako Interbrewu, porušila zásadu rovnosti zaobchádzania.

433 Poznamenáva, že jeho dcérska spoločnosť Alken-Maes okamžite po uskutočnení vyšetrovaní 26. a 27. októbra 1999 začala interné vyšetrovanie s cieľom pomôcť Komisii v jej úlohe, pýtala sa každého člena svojho predstavenstva na jeho prípadné kontakty s Interbrewom a začala skúmať svoje archívy. Aj keď bola táto práca neobyčajne obťažná vzhľadom na úplnú výmenu vedenia krátko pred začatím

vyšetrovania, odpoveď z 10. decembra 1999 bola predložená v lehote stanovenej Komisiou a Alken-Maes Komisii odovzdal vyhlásenia všetkých vedúcich zamestnancov a bývalých spolupracovníkov, ktorých sa uvedená žiadosť týkala.

434 Alken-Maes tak v sprievodnom liste k svojej odpovedi z 10. decembra 1999 na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999, ktorý výslovne odkazuje na skúmanie vlastných archívov, podrobne potvrdil skutkové okolnosti, ktorých sa žiadosť týkala, pričom v prílohe pripojil tabuľky a poznámky týkajúce sa predmetných stretnutí. Odpoveď Interbrewu na rovnakú žiadosť o trinásť dní neskôr, 23. decembra 1999, takisto potvrdila skutočnosti, ktoré už boli Komisii známe.

435 Naopak Interbrew, ktorého vedenie pritom bolo v čase inkriminovaného skutkového stavu vo funkcii, poskytol Komisii svoju odpoveď až 23. decembra 1999, po tom, čo mu Komisia odmietla poskytnúť dodatočnú lehotu do 10. januára 2000. Odpoveď Interbrewu k tomuto dňu nezahŕňala žiadne vyhlásenie vedúcich zamestnancov, ktorých sa žiadosť Komisie týkala, pričom Interbrew predložil vyhlásenia šiestich zo siedmich osôb, ktorých sa uvedená žiadosť týkala, až v liste zo 14. januára 2000.

436 Alken-Maes okrem toho už 27. decembra 1999 ako prvý predložil oznámenie obsahujúce oficiálne vyhlásenie jeho bývalého povereného riaditeľa, ktoré formálne uznáva existenciu a rozsah porušenia vyšetrovaného Komisiou a konkrétnejšie: a) skutočnosť, že pôvod kartelu bol v rámci komisie „Vision 2000", ktorú zriadila CBB; b) skutočnosť, že Alken-Maes a Interbrew uzavreli na konci roku 1994 dohodu týkajúcu sa všetkých distribučných okruhov v Belgicku; c) skutočnosť, že táto dohoda zahŕňala pakt o neútočení, obmedzenie obchodných investícií v odvetví Horeca a reklamy a cenové zosúladenie, a d) skutočnosť, že riadne uplatňovanie

dohody sa opieralo o pravidelné zosúlaďovanie medzi vedúcimi zamestnancami Alken-Maesu a Interbrewu. Pritom, ak aj Komisia už mala vedomosť o bode d), dokumenty, ktoré získala v rámci vyšetrovaní a žiadostí o informácie jej ešte neumožňovali právne dostatočne preukázať body a) až c).

437 Žalobca v tomto ohľade poznamenáva, že aj keď Interbrew v januári a vo februári 2000 takisto poskytol vyhlásenia a doplňujúce dokumenty, tento podnik napriek údajnej kvalite jeho spolupráce nebol schopný poskytnúť vyhlásenie na podporu tézy o hrozbe, ktorú vyslovil žalobca, hoci jeho CEO sa zúčastnil na stretnutí 11. mája 1994.

438 Žalobca okrem toho 7. marca 2000 predložil vyhlásenie dopĺňajúce informácie poskytnuté 10. decembra 1999, ktoré sa v súlade so stretnutím s Komisiou 14. januára 2000 týka osobitne súvislostí, za ktorých sa vypracovali dokumenty predložené Alken-Maesom v odpovedi na žiadosť o informácie 11. novembra 1999, ako aj projektu CBB „Vision 2000". Takisto boli poskytnuté nové dokumenty, ktoré sa medzitým našli v spisoch bývalého marketingového riaditeľa spoločnosti.

439 Z týchto skutočností vyplýva, že Komisia jednak pripísala spolupráci žalobcu a Alken-Maesu, akokoľvek rýchlej a úplnej, príliš málo uznania v porovnaní so zaobchádzaním s Interbrewom a jednak nijako nezohľadnila skutočnosť, že žalobca a jeho dcérska spoločnosť boli napriek ich úsiliu znevýhodnení tým, že mali v čase vyšetrovania nové vedenie, zatiaľ čo Interbrew ponechal vo funkciách zodpovedných za predmetné protisúťažné postupy. Takýto postoj charakterizuje porušenie zásady rovnosti zaobchádzania.

440 Po tretie a naostatok, zatiaľ čo v napadnutom rozhodnutí Komisia zdôvodnila rozdielne zníženie sumy pokút na základe spolupráce údajným popretím skutkových

zistení žalobcom po doručení oznámenia o výhradách, a nie existenciou rozdielu v kvalite spolupráce účastníkov konania pred zaslaním oznámenia o výhradách, vo svojom vyjadrení k žalobe taký rozdiel uplatňuje, čím sa pokúša nahradiť nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Ide tu o nevýslovné uznanie nerovnosti zaobchádzania, ktorým bol žalobca poškodený.

441 Komisia nemôže bez toho, aby si protirečila, vo svojom vyjadrení k žalobe tvrdiť, že Interbrew jej predložil rozhodujúce informácie pred žalobcom, keď cituje najmä listy Interbrewu zo 14. a z 19. januára, z 2., 8. a 28. februára 2000, hoci tieto listy sú neskoršieho dáta ako list Alken-Maesu z 27. decembra 1999, obsahujúci vyhlásenie jeho bývalého povereného riaditeľa, ktoré formálne preukazuje podstatné body porušenia.

442 Komisia okrem toho nesprávne tvrdí, že časť poskytnutých informácií sa týka obdobia pred 28. januárom 1993, v ktorom k porušeniu nedochádzalo, hoci dokumenty poskytnuté v prílohách 3 až 23 a 26 až 29 listu z 10. decembra 1999 sa týkajú obdobia po 28. januári 1993.

443 Komisia sa v každom prípade dopustila chyby, keď usúdila, že skutočnosti týkajúce sa obdobia pred 28. januárom 1993 nemožno podľa oznámenia o spolupráci zohľadniť, hoci žiadosť o informácie z 11. novembra 1999 sa týkala obdobia od septembra 1992 do decembra 1999. Komisia tým poplietla obdobie, pre ktoré bolo zistené porušenie, s obdobím, ktorého sa týkalo jej vyšetrovanie. Podľa žalobcu sa pritom na účely spolupráce malo považovať za relevantné obdobie uvedené ako druhé. V prejednávanej veci žalobca poskytol informácie týkajúce sa obdobia od septembra 1992 do januára 1993, ktoré umožnili objasniť hlavnú úlohu Interbrewu a vplyv právnej úpravy cien.

444 Komisia tvrdí, že rozsah spolupráce žalobcu nepodhodnotila, a popiera, že zníženie, ktoré sa mu poskytlo, je zjavne nižšie ako zníženia, ktoré poskytuje zvyčajne. Stupeň spolupráce žalobcu nemožno porovnať so stupňom spolupráce, o ktorý išlo vo veciach uvádzaných žalobcom na podporu jeho tvrdení. Čo sa týka údajného porušenia zásady rovnosti zaobchádzania, Komisia tvrdí, že spolupráca Interbrewu bola kvantitatívne a kvalitatívne významnejšia ako spolupráca žalobcu, ako o tom svedčí porovnávacia analýza dokumentov poskytnutých každým z účastníkov konania, ktoré boli použité na podporu napadnutého rozhodnutia. Rozdiel v percentuálnom znížení poskytnutom na základe spolupráce je teda plne zdôvodnený a vôbec nevyplýva iba zo záveru Komisie, podľa ktorého žalobca poprel skutkové zistenia.

Posúdenie Súdom prvého stupňa

445 Na úvod je namieste pripomenúť, že Komisia vo svojom oznámení o spolupráci stanovila podmienky, za ktorých podniky spolupracujúce s ňou počas vyšetrovania týkajúceho sa kartelu možno oslobodiť od uloženia pokuty alebo im možno znížiť pokutu, ktorú by inak museli zaplatiť (bod A 3 oznámenia o spolupráci).

446 Pokiaľ ide o uplatnenie oznámenia o spolupráci v prípade žalobcu, je nesporné, že jeho správanie sa musí posúdiť podľa bodu D uvedeného oznámenia, ktorého nadpis je „Výrazné zníženie výšky pokuty“ [*neoficiálny preklad*].

447 Podľa bodu D 1 tohto oznámenia, „ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky stanovené v [bodoch] B a C, zníži sa mu v rozsahu od 10 do 50 % výška pokuty, ktorá by mu bola uložená pri neexistujúcej spolupráci“ [*neoficiálny preklad*].

448 Bod D 2 oznámenia o spolupráci spresňuje:

„Ide najmä o prípad, ak podnik:

— pred zaslaním oznámenia o výhradách poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné materiály prispievajúce k potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa dopustil,

— po doručení oznámenia o výhradách informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladá svoje obvinenia.“ [*neoficiálny preklad*]

449 Je namieste pripomenúť, že podľa judikatúry je zníženie pokuty na základe spolupráce počas správneho konania odôvodnené iba vtedy, ak správanie dotknutého podniku Komisii umožnilo zistiť porušenie s menšími ťažkosťami a prípadne ho ukončiť (rozsudky SCA Holding/Komisia, už citovaný v bode 158 vyššie, bod 156, a Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia, už citovaný v bode 278 vyššie, bod 270).

450 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa článku 11 ods. 1 nariadenia č. 17 môže Komisia pri plnení úloh, ktoré sú jej zverené článkom 85 ES a ustanoveniami prijatými podľa článku 83 ES, získavať všetky nevyhnutné informácie najmä od podnikov a združení podnikov, ktoré sú podľa odseku 4 uvedeného článku povinné požadované informácie poskytnúť. Ak podnik alebo združenie podnikov neposkytne

požadované informácie v lehote stanovenej Komisiou alebo ich poskytne neúplné, Komisia ich môže podľa článku 11 ods. 5 nariadenia č. 17 žiadať rozhodnutím, a teda podnikom alebo združeniam podnikov možno v prípade pretrvávajúceho odmietania poskytnúť dotyčné informácie uložiť pokutu alebo periodické penalizačné platby.

451 V tejto súvislosti podľa judikatúry nedáva spolupráca podniku pri vyšetrovaní právo na akékoľvek zníženie pokuty, pokiaľ táto spolupráca nepresiahla to, čo vyplýva z povinností, ktoré mu prislúchajú podľa článku 11 ods. 4 a 5 nariadenia č. 17 (rozsudok z 10. marca 1992, Solvay/Komisia, už citovaný v bode 135 vyššie, body 341 a 342). Naopak, v prípade, keď podnik v odpovedi na žiadosť o informácie podľa článku 11 nariadenia č. 17 poskytne informácie nad rámec toho, čo môže Komisia podľa uvedeného článku vyžadovať, možno dotknutému podniku znížiť pokutu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Cascades/Komisia, T-308/94, Zb. s. II-925, bod 262).

452 Takisto je namieste uviesť, že skutočnosť, že podnik sprístupní Komisii v rámci jej vyšetrovania kartelu informácie týkajúce sa konania, za ktoré by v nijakom prípade nebol povinný zaplatiť pokutu podľa nariadenia č. 17, nepredstavuje spoluprácu, ktorá by spadala pod rozsah pôsobnosti oznámenia o spolupráci, a teda ani jeho bodu D.

453 Okrem toho treba uviesť, že podľa judikatúry Komisia nemôže v rámci posúdenia spolupráce poskytnutej podnikmi poprieť zásadu rovnosti zaobchádzania, čo je všeobecná zásada práva Spoločenstva, ktorá je podľa ustálenej judikatúry porušená, ak sa s porovnateľnými situáciami zaobchádza rozdielne alebo ak sa s rozdielnymi situáciami zaobchádza rovnako, a také zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené (rozsudok Súdu prvého stupňa Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia, už citovaný v bode 278 vyššie, bod 237).

454 V tejto súvislosti je ustálené, že posúdenie miery spolupráce, ktorú podniky poskytli, nemôže závisieť od čisto náhodných faktorov. Rozdielne zaobchádzanie s dotknutými podnikmi sa teda musí dať pripísať neporovnateľnej miere spolupráce, najmä v rozsahu, v akom pozostávala z poskytnutia rôznych informácií, poskytnutia týchto informácií v rôznych štádiách správneho konania, alebo za odlišných okolností (pozri v tomto zmysle rozsudok Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia, už citovaný v bode 278 vyššie, body 245 a 246).

455 Okrem toho je namieste usúdiť, že pokiaľ podnik v rámci spolupráce iba potvrdí, a to menej presne a výslovne, určité informácie, ktoré už poskytol iný podnik v rámci spolupráce, nemožno mieru spolupráce tohto podniku, akokoľvek je nepopierateľné, že do istej miery bola pre Komisiu užitočná, považovať za porovnateľnú so spoluprácou podniku, ktorý uvedené informácie poskytol ako prvý. Vyhlásenie, ktoré sa obmedzuje na to, že v určitom rozsahu potvrdí vyhlásenie, ktoré už Komisia mala k dispozícii, totiž výrazne neuľahčuje úlohu Komisie, a teda nepostačuje na odôvodnenie zníženia sumy pokuty na základe spolupráce.

456 Vo svetle týchto zásad treba v prejednávanej veci preskúmať, či zníženie sumy pokuty poskytnuté Komisiou žalobcovi podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci vyplýva z nesprávneho posúdenia rozsahu spolupráce žalobcu najmä s ohľadom na jej rozhodovaciu prax a porušuje zásadu rovnosti zaobchádzania.

457 Po prvé treba uviesť, že jednak Komisia v oznámení o spolupráci uviedla, že pokiaľ podnik spolupracuje podľa bodu D uvedeného oznámenia, zníži sa mu v rozsahu od 10 do 50 % suma pokuty, ktorá by mu bola uložená za absencie spolupráce, a jednak žalobca nepopiera, že rozsah jeho spolupráce musí byť zhodnotený v rámci bodu D oznámenia o spolupráci. Komisia pritom vo vzťahu k žalobcovi uviedla, že zníženie pokuty podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci o 10 % bolo primerané

vzhľadom na skutočnosť, že dcérska spoločnosť žalobcu poskytla informácie o existencii a obsahu porušenia, ktoré išli nad rámec čírej odpovede na žiadosť o informácie podľa článku 11 nariadenia č. 17. Je teda namieste konštatovať, že Komisia sa znížením pokuty žalobcovi podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci o 10 % neodchýlila od rozpätia zníženia pokút, ktoré sa uplatňuje na typ spolupráce, akú poskytol žalobca.

458 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie založené na skoršej rozhodovacej praxi Komisie, postačuje pripomenúť, že zo samotnej skutočnosti, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi poskytovala za určité správanie zníženie v určitom rozsahu, nevyplýva, že je povinná poskytnúť rovnaké pomerné zníženie pri posúdení podobného správania v rámci neskoršieho správneho konania (rozsudky Mayr-Melnhof/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 368, a ABB Asea Brown Boveri/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 239). Toto tvrdenie teda musí byť zamietnuté.

459 Po tretie treba preskúmať, či zníženie sumy pokuty poskytnuté Komisiou žalobcovi podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci porušuje zásadu rovnosti zaobchádzania.

460 V tomto ohľade je namieste konštatovať, že zo znenia odôvodnení č. 324 a 325 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia znížila pokutu uloženú Interbrewu o 30 % na základe dvoch kumulovaných okolností, a to jednak skutočnosti, že jeho spolupráca pri preukazovaní skutkových okolností bola nad rámec jeho povinností vyplývajúcich z článku 11 nariadenia č. 17 (bod D 2 prvá zarážka oznámenia o spolupráci), a jednak skutočnosti, že nepoprel vecnú správnosť skutkových zistení, z ktorých pozostáva zistené porušenie (bod D 2 druhá zarážka oznámenia o spolupráci).

461 Naopak, znenie odôvodnení č. 326 a 327 umožňuje záver, že Komisia znížila žalobcovi pokutu o 10 % iba v rozsahu, v akom bola jeho spolupráca pri preukazovaní skutkových okolností nad rámec jeho povinností vyplývajúcich z článku 11 nariadenia č. 17 (bod D 2 prvá zarážka oznámenia o spolupráci). Komisia sa totiž domnievala, že žalobca popieral vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých zakladala svoje obvinenia, a teda nemal právo na nijaké zníženie podľa bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci.

462 Z toho vyplýva, že rozdiel medzi znížením pokuty podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci Interbrewu a žalobcovi je nižší, než nasvedčujú konečné zníženia pokuty o 30 % a o 10 %, pretože zníženie pokuty Interbrewu o 30 % zahŕňa zníženie, ktoré sa mu poskytlo podľa bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci.

463 Pokiaľ ide o zníženia poskytnuté žalobcovi a Interbrewu na základe ich spolupráce podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci, treba uviesť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí implicitne poukázala na rozdiel v kvalite spolupráce Interbrewu a žalobcu. Komisia totiž síce uznala, že obidva podniky poskytli v odpovedi na žiadosť z 11. novembra 1999 informácie, ktoré boli nad rámec čírej odpovede na ňu, avšak uviedla, že Interbrew „výrazne prispel k preukázaniu skutkových okolností", zatiaľ čo spomenula, že žalobca iba „poskytol informácie o existencii a obsahu porušenia, ktoré boli nad rámec odpovede na žiadosť o informácie podľa článku 11 nariadenia č. 17".

464 Na určenie, či existuje výrazný rozdiel medzi mierou spolupráce, ktorú poskytli Interbrew a žalobca, je opodstatnené porovnať rozsah ich spolupráce tak z chronologického, ako aj z kvalitatívneho hľadiska.

465 Po prvé, pokiaľ ide o porovnávaciu analýzu spolupráce dotknutých podnikov z chronologického hľadiska, je namieste uviesť, čo sa týka na jednej strane žalobcu a jeho dcérskej spoločnosti Alken-Maes, že Alken-Maes odpovedal na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999 listom z 10. decembra 1999. Alken-Maes ďalej predložil Komisii 27. decembra 1999 vyhlásenie, v ktorom sa odvolával na oznámenie o spolupráci, a toto vyhlásenie doplnil a spresnil 7. marca 2000. Alken-Maes okrem toho 5. apríla 2000 odpovedal na novú žiadosť Komisie o informácie podľa článku 11 nariadenia č. 17, datovanú 22. marca 2000. Žalobca napokon odpovedal 10. mája 2000 na novú žiadosť o informácie, ktorá mu bola zaslaná 14. apríla 2000.

466 Čo sa týka na druhej strane spolupráce, ktorú poskytol Interbrew, treba predovšetkým uviesť, že na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999 Interbrew odpovedal 23. decembra 1999. V ďalších listoch zo 14. a z 19. januára 2000 Interbrew poskytol informácie určené na doplnenie informácií, ktoré obsahoval jeho list z 23. decembra 1999. V dôsledku týchto informácií Komisia zaslala Interbrewu 21. januára 2000 faxom doplňujúcu a neformálnu žiadosť o informácie. Interbrew na ňu odpovedal listom z 2. februára 2000 a dodatočné informácie zaslal 8. a 28. februára 2000. Interbrew okrem toho 29. februára 2000 predložil Komisii vyhlásenie týkajúce sa belgického trhu, v ktorom sa odvolával na oznámenie o spolupráci. Interbrew ešte napokon 21. decembra 2000, teda po začatí konania a zaslaní oznámenia o výhradách, ktoré bolo vydané 20. septembra 2000, predložil Komisii dva dokumenty týkajúce sa dvoch stretnutí s Alken-Maesom v rámci dvojstranných dohôd, ktoré medzi nimi existovali.

467 Z uvedeného vyplýva, že tvrdenie Komisie, podľa ktorého informácie predložené žalobcom mali menšiu hodnotu ako informácie predložené Interbrewom, keďže boli poskytnuté neskôr, nemožno prijať. Účastníci konania totiž všetky informácie predložili v dosť krátkom časovom rozmedzí v približne rovnakom štádiu správneho

konania. Preto nemožno akýkoľvek dôvod časového poradia považovať za rozhodujúci na účely porovnávacieho posúdenia hodnoty spolupráce žalobcu a Interbrewu.

468 Po druhé, pokiaľ ide o porovnávaciu analýzu spolupráce účastníkov konania z kvalitatívneho hľadiska, je namieste konštatovať, čo sa týka na jednej strane žalobcu a jeho dcérskej spoločnosti Alken-Maes, že vo svojej odpovedi z 10. decembra 1999 na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999 sa Alken-Maes nedovolával výslovne použitia oznámenia o spolupráci. Alken-Maes však v nej uvádza, že „odpoveď je založená na úsilí spoločnosti o plnú spoluprácu s Komisiou na základe dokumentov, ktoré sa k tomuto dátumu dochovali, a informácií dostupných od zamestnancov, ktorí sú stále v spoločnosti zamestnaní". Rovnako uvádza, že „Alken-Maes sa navyše pokúšal kontaktovať sa s bývalými zamestnancami spoločnosti a získané odpovede sú pripojené" a „napriek svojmu veľkému úsiliu nemôže zaručiť vyčerpávajúci charakter svojej odpovede a vyhradzuje si jej doplnenie alebo zmenu". Odkaz na úsilie vynaložené pri získavaní informácií od bývalých zamestnancov spoločnosti sa pokúša potvrdiť myšlienku, že spolupráca Alken-Maesu bola nad rámec povinností, ktoré mu ukladal článok 11 nariadenia č. 17. Je však nevyhnutné konštatovať, že informácie a dokumenty, ktoré Alken-Maes predložil, nemožno považovať za presahujúce rozsah citovaných povinností. Poskytnuté dôkazné materiály — s možnou výnimkou materiálov týkajúcich sa výmeny informácií medzi Alken-Maesom a Interbrewom — totiž vôbec nepredstavujú výklad správania so zjavne protisúťažným cieľom, čo je výklad, ktorého predloženie Komisii má obviňujúci charakter, ktorý by vylučoval, že uvedené predloženie spadá do rámca povinností článku 11 nariadenia č. 17.

469 Alken-Maes vo svojom liste z 27. decembra 1999 po prvý raz výslovne pripisuje svoju spoluprácu do rámca oznámenia o spolupráci. V tomto liste okrem toho uznáva existenciu protiprávnych postupov, keďže poverený riaditeľ Alken-Maesu píše, že Alken-Maes nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, ako ich Komisia opísala vo svojej žiadosti o informácie z 11. novembra 1999, a osobitne, že medzi Interbrewom a Alken-Maesom existoval zosúladený postup, v rámci ktorého sa jednak každý mesiac vymieňali informácie týkajúce sa ich predajov piva v Belgicku

a jednak sa uskutočnili početné stretnutia medzi spolupracovníkmi Alken-Maesu a Interbrewu, počas ktorých sa zosúlaďovala distribúcia a predaj piva v Belgicku. Alken-Maes napokon v prílohe tohto listu pripája oznámenie, v ktorom uvádza, že sa zdá, že na konci roka 1994 „sa medzi týmito dvomi spoločnosťami dosiahla dohoda, ktorá pokrývala všetky distribučné okruhy v Belgicku, ale osobitne detailne sa týkala okruhu Horeca". Táto dohoda „zahŕňala najmä... pakt o neútočení, obmedzenie obchodných investícií v oblasti Horeca a vonkajšej reklamy, ako aj cenové zosúladenie" a „riadne uplatňovanie dohody bolo predmetom pravidelných konzultácií priamo medzi vedúcimi zamestnancami týchto dvoch spoločností".

470 Je namieste uviesť, že Alken-Maes vo svojom vyhlásení zo 7. marca 2000 uznal existenciu skutkových zistení, ktoré bolo možné analyzovať ako protisúťažné postupy a ktoré z tohto dôvodu prispeli k potvrdeniu existencie porušenia, ako uznala sama Komisia. Avšak je nevyhnutné konštatovať, že vyhlásenie sa v podstate opiera o dokumenty alebo informácie, ktoré už Komisia mala k dispozícii. Hoci napríklad dôkaz, ktorý Alken-Maes poskytol v prílohe 42 vyhlásenia zo 7. marca 2000, sa ukázal byť veľmi užitočný pre Komisiu, keďže najmä na základe neho mohla preukázať, že kartel — v rozpore s tým, čo tvrdí žalobca — trval po júli 1996, je namieste uviesť, že uvedený dôkaz už bol Komisii poskytnutý v prílohe 37 odpovede Alken-Maesu z 10. decembra 1999 na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999, čo znižuje hodnotu, ktorú malo predloženie tohto dôkazu zo strany Alken-Maesu na prispenie k spolupráci, pretože uvedené predloženie spadá pod povinnosti tohto podniku podľa článku 11 nariadenia č. 17 (pozri bod 451 vyššie).

471 Rovnako je nevyhnutné konštatovať, že významná časť informácií, ktoré Alken-Maes predložil vo svojom vyhlásení zo 7. marca 2000, sa týka obdobia skoršieho, ako je obdobie, pre ktoré sa zistilo porušenie. Tieto informácie preto nemožno považovať — v rozpore s tým, čo tvrdí žalobca — za informácie, ktoré Komisii umožňujú zistiť porušenie uvedené v napadnutom rozhodnutí s menšími ťažkosťami. Vzhľadom na to nemôže skutočnosť, že podnik sprístupní Komisii v rámci jej vyšetrovania

informácie týkajúce sa konania, za ktoré by v nijakom prípade nebol povinný zaplatiť pokutu podľa nariadenia č. 17, predstavovať spoluprácu, ktorá by spadala pod rozsah pôsobnosti oznámenia o spolupráci (pozri v tomto zmysle judikatúru citovanú v bode 451 vyššie).

472 Vo vzťahu k odpovediam z 5. apríla a 10. mája 2000 na žiadosti o informácie datované 22. marca a 14. apríla 2000 treba konštatovať, pokiaľ ide o prvú odpoveď, že jej predmetom bol zjavne kartel týkajúci sa piva predávaného pod ochrannou známkou distribútora, a pokiaľ ide o druhú odpoveď, že aj keď je v napadnutom rozhodnutí šesťkrát citovaná, pri absencii postoja účastníkov sporu na túto tému nie je možné zistiť príspevok nad rámec povinností vyplývajúcich z článku 11 nariadenia č. 17.

473 Čo sa týka na druhej strane spolupráce, ktorú poskytol Interbrew, je namieste konštatovať, že aj keď jeho odpoveď z 23. decembra 1999 na žiadosť o informácie z 11. novembra 1999 čiastočne spadá do rámca povinností podniku podľa článku 11 nariadenia č. 17, významne ho presahuje a jasne prispieva k preukázaniu vecnej správnosti skutkových zistení, ktoré predstavujú porušenie článku 81 ES. Interbrew v ňom totiž opísal a vysvetlil kartel v rozsahu značne presahujúcom povinnosť, ktorá mu vyplýva z článku 11 nariadenia č. 17.

474 Pokiaľ ide o listy Interbrewu zo 14. a z 19. januára 2000, listy predložené 2., 8. a 28. februára 2000 ako odpoveď na neformálnu žiadosť o informácie z 21. januára 2000, vyhlásenie z 29. februára 2000 a napokon posledné dva dokumenty predložené 21. decembra 2000, je namieste uviesť, že tieto listy a ich prílohy poskytujú detailné informácie o kontaktoch medzi Interbrewom, Alken-Maesom a žalobcom, ktoré jasne spadajú do rámca oznámenia o spolupráci.

475 Z uvedeného vyplýva, že z kvalitatívneho hľadiska Interbrew prispel podstatnejším spôsobom k preukázaniu a potvrdeniu existencie porušenia, ktorého sa dopustil.

476 Vzhľadom na to, čo bolo uvedené, je opodstatnený záver, že percentuálne rozdielne zníženie pokuty, ktoré Komisia poskytla podľa bodu D 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci, nepredstavuje porušenie zásady rovnosti zaobchádzania.

477 Prvá časť žalobného dôvodu teda musí byť zamietnutá.

b) O druhej časti založenej na chybnom závere Komisie, podľa ktorého žalobca poprel vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladala svoje obvinenia

Tvrdenia účastníkov konania

478 Žalobca tvrdí, že Komisia zjavne nesprávne vyložila predmet a znenie odpovede na oznámenie o výhradách, keď usúdila, že spochybňuje existenciu porušenia, ako bola opísaná v oznámení o výhradách. Vo svojej odpovedi na uvedené oznámenie pritom iba uviedol okolnosti, ktoré považoval za nevyhnutné na správne posúdenie skutkových zistení Komisiou, a obmedzil sa na to, že poprel nie vecnú správnosť skutkových zistení, ale dosah a kvalifikáciu, ktoré im dala Komisia. Žalobca uviedol, že bez toho, aby spochybnil vecnú správnosť skutkových zistení Komisie, chcel by vyjasniť určité body a dať určité sporné skutkové zistenia do súvislosti, aby preukázal, že nemajú dosah, ktorý im Komisia pripisuje. V tomto ohľade sa žalobca domnieva, že by bolo v rozpore s úplným základom práva na obhajobu, aby Komisia

mohla od podnikov, ktoré sa domáhajú použitia oznámenia o spolupráci, vyžadovať vzdanie sa nielen popretia skutkových zistení, ale aj spochybnenia ich kvalifikácie, výšky pokuty, ako aj právnych úvah, ktoré Komisia použila. Komisia sama uznala dôvodnosť tohto rozlíšenia v rozhodnutí Tepelnoizolačné vedenia, v ktorom nesankcionovala podnik, ktorý vôbec nepoprel vecnú správnosť skutkových zistení, ale spochybnil dosah, ktorý im dala Komisia, teda to, že predstavovali porušenie. Keďže žalobca sa uspokojil s poskytnutím odlišnej kvalifikácie skutkových zistení, záver Komisie, podľa ktorého jeho spolupráca nebola pokračujúca a úplná, je nesprávny (rozsudok Tate & Lyle a i./Komisia, už citovaný v bode 147 vyššie, bod 162).

479 Žalobca tak vo svojej žalobe predovšetkým poukazuje na päť bodov, ktoré uviedol vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, bez toho, aby sa to malo vykladať ako spochybnenie existencie porušenia, ako ho opísala Komisia v uvedenom oznámení.

480 Žalobca v prvom rade zdôraznil, že Komisia nezohľadnila zneužitie dominantného postavenia Interbrewu v Belgicku, pričom medzi ním a spoluprácou, ktorá sa rozvinula medzi žalobcom a Interbrewom, existovala spojitosť a jej zohľadnenie by umožnilo vyjasniť kontext porušenia a pomerov sily, ktoré existovali medzi účastníkmi.

481 V druhom rade pripomenul osobitosť belgického právneho rámca v tom čase, ktorá nespochybňuje existenciu porušenia, ale umožňovala by lepšie posúdenie závažnosti skutkových zistení a existencie poľahčujúcich okolností.

482 V treťom rade poukázal na pôvodcovskú rolu Interbrewu, ktorý vyvíjal iniciatívu pri rôznych stretnutiach a dohodách s Alken-Maesom.

483 V štvrtom rade odmietol dosah pripisovaný návrhom, ktoré vyjadril voči Interbrewu, ktoré nepredstavovali nijaký nátlak na Interbrew.

484 V piatom rade žalobca spresnil dosah a kvalifikáciu, akú je podľa neho potrebné dať vyčítaným skutočnostiam, ktoré síce predstavujú porušenie článku 81 ES, avšak nemožno ich kvalifikovať ako dvojstrannú dohodu o cenách a rozdelení trhu, ale iba ako pakt o neútočení a obmedzení investícií a reklamy.

485 Žalobca ďalej vo svojej replike odpovedá bod po bode na argumentáciu, ktorú Komisia rozvinula vo svojom vyjadrení k žalobe, pokiaľ ide o skutkové okolnosti, o ktorých sa Komisia domnieva, že ich počas správneho konania popieral. Spomedzi týchto okolností sú podľa Komisie dve popierané ešte aj pred Súdom prvého stupňa, zatiaľ čo päť ďalších už popieraných nie je. Žalobca s ohľadom na každý z týchto bodov opätovne tvrdí, že nepopieral vecnú správnosť predmetných skutkových zistení, ale iba dosah a kvalifikáciu, ktorú im dala Komisia.

486 Po prvé, pokiaľ ide o dve skutkové okolnosti popierané pred Súdom prvého stupňa, a to hrozbu vyslovenú voči Interbrewu a dĺžku trvania porušenia, žalobca tvrdí, čo sa prvej týka, že síce nepopiera, že v rámci diskusií medzi účastníkmi kartelu o ich politikách vo Francúzsku adresoval Interbrew v dôsledku zistených zneužití z jeho strany v Belgicku právne a obchodne legitímne upozornenie, naopak trvá na skutočnosti, že tieto návrhy — napriek tomu, že sa v nich spomínalo množstvo 500 000 hektolitrov — nemožno považovať za nátlak v zmysle, aký mu dáva Komisia, osobitne vzhľadom na absenciu donucovacieho účinku uvedeného upozornenia.

487 Čo sa týka dĺžky trvania porušenia, žalobca trvá na skutočnosti, že kartel po júli 1996 nepokračoval. Nejde však o skutočné popretie určitých preukázaných skutkových zistení, ako to nesprávne tvrdí Komisia, ale o popretie dosahu pripisovanému kontaktom medzi účastníkmi po júli 1996, ktorý nie je v súlade s kontextom a následkami uvedených kontaktov, lebo po tomto dátume už nemali protisúťažný cieľ. Keďže Interbrew rozoslal svoj cenník zákazníkom v priebehu roka 1996 a uplatňoval ho od 1. januára 1997, nemohli sa ho také diskusie týkať.

488 Po druhé, pokiaľ ide o päť ďalších skutkových okolností, o ktorých Komisia usudzuje, že ich popieral v odpovedi na oznámenie o výhradách, ale už nie v žalobe, žalobca uvádza tieto poznámky.

489 Čo sa v prvom rade týka údajného popretia skutočnosti, že kartel sa rovnako týkal rozdelenia klientely a osobitne cenových úrovní, žalobca tvrdí, že uznáva existenciu skutkových zistení a nepopiera, že predstavujú porušenie článku 81 ES, ale zdôrazňuje, že ich nemožno kvalifikovať ako dvojstrannú dohodu o cenách, čo nemá vplyv na existenciu porušenia, ale na jeho závažnosť. Hoci žalobca nepopiera uskutočnenie diskusie o cenách počas stretnutia 9. novembra 1994, naďalej usudzuje, že Komisia vykonala extrémne prísnu kvalifikáciu skutkových zistení, keď rozhodla, že predstavujú skutočnú dohodu o cenách. Žalobca chcel osobitne poprieť dosah, ktorý Komisia prisúdila rukou napísanému vzorcu „J=SA=A-M=275,-“.

490 Čo sa v druhom rade týka začiatku existencie kartelu, žalobca uznáva, že je pravda, že vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách tvrdil, že kartel sa začal až v októbri 1994. Komisia však neupozornila na to, že táto odpoveď sa vzťahovala na diskusie medzi účastníkmi od konca roka 1992. Žalobca pritom bez toho, aby popieral

existenciu kontaktov a výmeny informácií so svojimi konkurentmi týkajúcu sa štruktúry cien do konca roka 1992, tvrdí, že je potrebné ich umiestniť do kontextu a považovať za to, čo skutočne sú, najmä v rámci úlohy CBB v právnej úprave zvyšovania cien.

491 Pokiaľ ide v treťom rade o tvrdenie, podľa ktorého sa predmet stretnutia 11. mája 1994 neobmedzoval na predstavenie nového riaditeľa divízie „pivo" žalobcu, žalobca tvrdí, že iste uviedol, že podstatným účelom stretnutia bolo uvedené predstavenie, ale tiež, že širší predmet stretnutia spadal do rámca návrhu Interbrewu na uzavretie paktu o neútočení, ktorý by zahŕňal Francúzsko.

492 Pokiaľ ide v štvrtom rade o diskusie 6. júla 1994, žalobca tvrdí, že — v rozpore s tým, čo uvádza Komisia — nepopieral, že tieto diskusie sa týkali spolupráce medzi Interbrewom a Alken-Maesom. Uviedol, že diskusie sa v zásade týkali obchodnej situácie Interbrewu vo Francúzsku, avšak okamžite spresnil, že v rámci týchto diskusií Interbrew navrhol uzavretie dohody o neútočení týkajúcej sa Francúzska a Belgicka.

493 Čo sa v piatom rade týka otázky vplyvu Interbrewu v rámci CBB, žalobca nepoprel Komisiou preukázanú skutočnosť, že Interbrew neurčoval politiku CBB. Navyše, ak by ju aj poprel, išlo by o popretie výkladu Komisie o vplyve, ktorý mal Interbrew, a nie o popretie preukázanej skutočnosti.

494 Pokiaľ napokon ide o tvrdenie Komisie, podľa ktorého žalobca vyhlásil, že nepopiera iba skutočnosti obsiahnuté v oznámení o výhradách, ktoré sám uznal, žalobca tvrdí, že Komisia nesprávne vyložila samotné znenie týchto vyhlásení tým, že ich skreslila.

495 Komisia tak skreslila návrhy žalobcu tým, že k jeho vyhláseniu pripojila slovo „iba“, a teda napísala, že žalobca „nepoprel skutkové okolnosti obsiahnuté v [oznámení o výhradách] iba v rozsahu, v akom sa tieto okolnosti sčasti opierali o informácie poskytnuté Alken-Maesom Komisii“. Žalobca totiž napísal, že nepopiera „existenciu skutočností, ku ktorým došlo v predmetnom období, v rozsahu, v akom sú sčasti založené na informáciách poskytnutých zástupcami Alken-Maesu Komisii“.

496 Komisia si okrem toho pomýlila význam slovného spojenia „v rozsahu, v akom“. Použitie tohto výrazu nevyplývalo z vôle obmedziť — hoci iba čiastočne — dosah uznania vecnej správnosti skutkových zistení, ale naopak zdôrazňovalo, že zo strany žalobcu by bolo osobitne neodôvodnené popierať realitu skutkových zistení, ktoré Komisia preukázala, pretože sa tak stalo sčasti na základe ním poskytnutých dôkazných materiálov. Tento paradox viedol Komisiu k nesprávnemu záveru, že žalobca spochybnil existenciu porušenia.

497 Žalobca vo svojej replike tvrdí, že Komisia sa vo svojom vyjadrení k žalobe naďalej pridŕža nepresného, ba až tendenčného výkladu znenia odpovede žalobcu na oznámenie o výhradách, keď píše, že žalobca „sa obmedzil na akceptovanie skutočností ‚v rozsahu, v akom sú sčasti založené na informáciách poskytnutých zástupcami samotného Alken-Maesu Komisii‘“. Použitím výrazu „sa obmedzil na“ zaviedla Komisia obmedzenie tam, kde ho originálny text neobsahoval. Aj keď totiž slovné spojenie „v rozsahu, v akom“ môže mať obmedzujúci význam, pokiaľ ho sprevádza zápor alebo obmedzujúce sloveso, treba ho naopak chápať vo vysvetľujúcom zmysle, pokiaľ je použité nezávisle od akéhokoľvek záporu alebo obmedzujúceho slovesa.

498 Žalobca okrem toho tvrdí, že škodlivosť zohľadnenia údajného popretia skutkových zistení voči nemu by bola o to väčšia, že z rozhodovacej praxe Komisie vyplýva, že samotné nepopretie skutkových zistení bez predloženia nových dôkazných

materiálov môže viesť k zníženiu pokuty okolo 20 %, ako to ilustrujú rozhodnutia Grécke trajekty a Tepelnoizolačné vedenia. Komisia v minulosti poskytla rovnaké zníženie ako žalobcovi v prejednávanej veci aj podniku, ktorý nespolupracoval [odôvodnenie č. 98 rozhodnutia Komisie 98/247/ESUO z 21. januára 1998 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 65 Zmluvy ESUO, IV/35.814 — Prirážka za legovanie (Ú. v. ES L 100, s. 55)].

499 Komisia predovšetkým poznamenáva, že zníženie pokuty za nepopretie vecnej správnosti skutkových zistení podľa judikatúry predpokladá výslovnú akceptáciu skutkových zistení, ako sú uvedené v oznámení o výhradách. Pritom tak z odpovede žalobcu na oznámenie o výhradách, ako aj zo žaloby vyplýva, že žalobca sa pokúšal vyvrátiť — a aj naďalej to robí — skutočnosť, že voči Interbrewu vyslovil hrozbu, ako aj skutočnosť, že kartel pokračoval po júli 1996. Žalobca okrem toho pôvodne vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách popieral určité podstatné skutkové zistenia, ktoré vo svojej žalobe už nepopiera.

500 Čo sa týka tvrdenia, podľa ktorého Komisia analyzovala ako popretie skutkových zistení to, čo je v skutočnosti popretím dosahu, ktorý im pripisuje, alebo právnej kvalifikácie, ktorú im dáva, Komisia poznamenáva, že popretie sa naopak týka vecnej správnosti viacerých skutkových zistení.

501 V každom prípade by bolo nesprávne tvrdiť, že nepopretie skutkových zistení vo všeobecnosti zdôvodňuje zníženie sumy pokuty o 20 %, keďže zvyčajne poskytnuté zníženie z tohto dôvodu je rádovo 10 %. Tvrdenie, podľa ktorého účastníkom konania, ktorí nespolupracovali s Komisiou, bola pokuta znížená analogicky ako žalobcovi, je nedôvodné.

502 Komisia napokon tvrdí, že údajné uznanie skutkových zistení žalobcom bolo — pokiaľ sa nemá poprieť gramatika — iba podmienečné. Žalobca sa totiž vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách obmedzil na akceptovanie skutočností „v rozsahu, v akom sú sčasti založené na informáciách poskytnutých zástupcami samotného Alken-Maesu splnomocneným zástupcom Komisie".

Posúdenie Súdom prvého stupňa

503 Z bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci vyplýva (pozri bod 448 vyššie), že pokiaľ podnik spolupracuje podľa bodu D, zníži sa mu v rozsahu od 10 do 50 % suma pokuty, ktorá by mu bola uložená pri neexistujúcej spolupráci, ak po doručení oznámenia o výhradách informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladá svoje obvinenia.

504 Na to, aby sa podniku znížila suma pokuty z dôvodu nepopretia skutkových zistení podľa bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci, musí tento podnik výslovne informovať Komisiu, že po tom, čo sa oboznámil s oznámením o výhradách, nezamýšľa popierať vecnú správnosť skutkových zistení (rozsudok Mayr-Melnhof/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 309).

505 Nepostačuje však, aby podnik vo všeobecnosti tvrdil, že v súlade s oznámením o spolupráci uvádzané skutočnosti nepopiera, ak za okolností danej veci nie je toto tvrdenie Komisii nijako nápomocné (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Corus UK/Komisia, T-48/00, Zb. s. II-2325, bod 193). Na to, aby sa podniku mohla

znížiť pokuta z dôvodu jeho spolupráce počas správneho konania, musí totiž jeho správanie uľahčovať úlohu Komisie spočívajúcu v zisťovaní a potláčaní porušení pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok Mayr-Melnhof/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, bod 309).

506 Vo svetle týchto zásad je namieste určiť, či — ako tvrdí žalobca — Komisia v odôvodnení č. 326 napadnutého rozhodnutia nesprávne usúdila, že znenie jeho vyhlásenia o nepopretí skutkových zistení, ako aj jeho spochybnenie existencie porušenia, ako je opísané v oznámení o výhradách, nezdôvodňuje zníženie pokuty podľa bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci.

507 V tomto ohľade je namieste konštatovať, pokiaľ ide po prvé o všeobecné vyhlásenia žalobcu týkajúce sa nepopretia vecnej správnosti skutkových zistení, že Alken-Maes pred zaslaním oznámenia o výhradách uviedol vo svojom liste Komisii z 27. decembra 1999, že „nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, ako ich Komisia opísala vo svojej žiadosti o informácie 11. novembra 1999, a osobitne, že... medzi Interbrewom a Alken-Maesom existoval zosúladený postup, v rámci ktorého sa každý mesiac vymieňali informácie týkajúce sa ich predajov piva v Belgicku; ... došlo k početným stretnutiam medzi spolupracovníkmi Alken-Maesu a najmä pánom Vaxelairom, teda povereným riaditeľom v rokoch 1992 až 1998, so spolupracovníkmi Interbrewu, najmä pánmi T. a J. D., počas ktorých boli predmetom zosúladeného konania distribúcia a predaj piva v Belgicku". Dodáva, že „s výhradou poľahčujúcich okolností, ktoré boli útvarom [Komisie] predložené, Alken-Maes uznáva a nepopiera, že tieto skutočnosti predstavujú porušenie článku 81... ES".

508 Takisto je namieste uviesť, že žalobca vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedol, že „bez toho, aby popieral existenciu kontaktov a postupov medzi

Interbrewom a Alken-Maesom v rozsahu, v akom sú sčasti založené na informáciách poskytnutých zástupcami samotného Alken-Maesu splnomocneným zástupcom Komisie, by chcel... vyjasniť určité body a dať určité sporné skutkové zistenia do súvislosti, aby preukázal, že nemajú dosah, ktorý im Komisia pripisuje". Na strane 1 svojej odpovede na uvedené oznámenie žalobca svoje návrhy preformuloval mierne odlišným spôsobom, keď uviedol, že „bez toho, aby popieral existenciu skutočností, ku ktorým došlo v predmetnom období, v rozsahu, v akom sú sčasti založené na informáciách poskytnutých na pokyn [žalobcu] zástupcami Alken-Maesu splnomocneným zástupcom Komisie, chce [žalobca] v tejto odpovedi vyjasniť určité body a dať určité sporné skutkové zistenia do súvislosti, aby preukázal, že nemajú dosah, ktorý im Komisia pripisuje, alebo dokonca že v určitých prípadoch právne závery Komisie vyplývajú z nesprávnej kvalifikácie okolností sporu".

509 So zreteľom na odpoveď žalobcu na oznámenie o výhradách je teda nevyhnutné konštatovať, že hoci žalobca uviedol, že nepopiera existenciu „kontaktov a postupov medzi Interbrewom a Alken-Maesom" ani „skutočností, ku ktorým došlo v predmetnom období", netvrdil výslovne, jasne a presne, že nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia. Žalobca naopak pripojil k svojmu tvrdeniu výhrady týkajúce sa jeho úmyslu „vyjasniť určité body", „dať určité sporné skutkové zistenia do súvislosti", aby preukázal, že „nemajú dosah, ktorý im Komisia pripisuje", alebo že právne závery Komisie „vyplývajú z nesprávnej kvalifikácie okolností sporu".

510 Po druhé, pokiaľ ide o poznámky žalobcu týkajúce sa špecifických skutočností, na ktoré Komisia poukazuje vo svojom oznámení o výhradách (pozri body 486 až 493 vyššie), ukazuje sa, že žalobca sa neobmedzil na vyjasnenie dosahu, ktorý im pripisuje Komisia, ale poprel ich obsah alebo existenciu niektorých z nich.

511 Čo sa napríklad týka dĺžky trvania porušenia, Komisia vo svojom oznámení o výhradách uviedla, že má k dispozícii dôkazné materiály týkajúce sa kartelu prinajmenšom za obdobie od 28. januára 1993 do 28. januára 1998, čiže kartel trval až do 28. januára 1998. Pre obdobie po júli 1996 sa Komisia na účely tohto záveru opierala o tri skutkové okolnosti, totiž v prvom rade o to, že 9. decembra 1996 sa medzi Alken-Maesom (pán L. B) a Interbrewom (pán A. B) uskutočnil telefonický hovor; v druhom rade o to, že stretnutie medzi Interbrewom, žalobcom a Alken-Maesom v Paríži 17. apríla 1997 malo protisúťažný cieľ, a v treťom rade o to, že stretnutie 28. januára 1998 medzi Interbrewom a Alken-Maesom sa týkalo kartelu.

512 Pritom je namieste uviesť, že žalobca vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedol, že „sa čuduje, že Komisia považuje [dátum 28. januára 1998] za koniec inkriminovaných postupov, hoci všetky dôkazné materiály vo vyšetrovacom spise preukazujú, že akékoľvek dvojstranné diskusie sa skončili do druhého polroka 1996". Žalobca osobitne tvrdil, že „diskusie o štruktúre cien sa zastavili po rozhodnutí Interbrewu z júla 1996 o zavedení nových cien s účinnosťou od 1. januára 1997" a „absencia diskusií po júli 1996" sa prejavuje napríklad v existencii oznámenia konzultanta Alken-Maesu, ktoré porovnáva nové všeobecné podmienky Interbrewu s návrhom Alken-Maesu, čo by bolo nadbytočné, „ak by medzi týmito dvomi podnikmi existovali kontakty na túto tému", že „stretnutie [17. apríla 1997] sa nekonalo v rámci diskusií, ktoré pokrýva [oznámenie o výhradách]", a predmetom stretnutia 28. januára 1998 nebolo „opätovné zavedenie skorších postupov".

513 Vzhľadom na to, čo bolo uvedené, a osobitne na poznámky, ktoré žalobca formuloval vo vzťahu k dĺžke trvania porušenia, je namieste usúdiť, že jeho vyhlásenia, podľa ktorých nepopiera vecnú správnosť skutkových zistení, nemôžu zdôvodniť zníženie pokuty podľa bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci.

514 Pokiaľ totiž v prvom rade ide v prejednávanej veci o kartel s protisúťažným cieľom, je potrebné uviesť, že samotné preukázanie skutkových zistení v zásade postačuje na preukázanie dvoch podstatných prvkov porušenia článku 81 ods. 1 ES, a to existencie dohody a jej protisúťažného cieľa. Preto je nevyhnutné konštatovať, že žalobca nemohol vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách poprieť dosah sporných skutkových zistení od júla 1996, ktoré Komisia riadne preukázala, a ktoré samy osebe predstavujú predmetné porušenie, bez toho, aby nepoprel vecnú správnosť skutkových zistení v zmysle bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci (pozri analogicky rozsudok Corus UK/Komisia, už citovaný v bode 505 vyššie, body 195 a 197).

515 Po druhé, vyhlásenie o nepopieraní vecnej správnosti skutkových zistení s pripojeným súborom poznámok, ktorými chce žalobca údajne vyjasniť dosah určitých skutkových zistení, ale ktoré v skutočnosti znamenajú popretie týchto zistení, ako je to v prejednávanej veci, nemožno považovať za uľahčenie úlohy Komisie spočívajúcej v zisťovaní a potláčaní predmetného porušenia pravidiel hospodárskej súťaže.

516 V tomto ohľade je nevyhnutné konštatovať, že žalobca — v rozpore s tým, čo tvrdí — nepopiera nesprávny dosah, ktorý Komisia pripisuje určitým skutkovým zisteniam, a to kontaktom z 9. decembra 1996, zo 17. apríla 1997 a z 28. januára 1998, ale samotnú povahu týchto skutkových zistení. Žalobca sa tak vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách (pozri bod 512 vyššie) neuspokojil s popretím dosahu kontaktu, ku ktorému došlo 9. decembra 1996 medzi Alken-Maesom a Interbrewom, ale poprel samotnú skutočnosť, že medzi týmito dvomi konkurentmi došlo v tento deň ku kontaktu. Žalobca rovnako poprel samotnú skutočnosť, že stretnutie 17. apríla 1997 malo protisúťažný cieľ, a nie dosah alebo právne posúdenie, ktoré Komisia tejto skutočnosti pripísala. Pokiaľ napokon ide o stretnutie 28. januára 1998, žalobca sa neuspokojil s tvrdením, že skutočnosť, že kartel bol vnímaný ako existujúci, ktorú Komisia riadne preukázala, nemala dosah ani právnu kvalifikáciu, ktorú jej Komisia pripisuje, teda porušenie, ale spochybnil samotnú skutočnosť, že obsah diskusií o karteli dal tomuto kartelu aktuálny charakter.

517 Bez toho, aby bolo nevyhnutné skúmať ďalšie tvrdenia predložené žalobcom, je teda opodstatnené dospieť k záveru, že Komisia v odôvodnení č. 326 napadnutého rozhodnutia správne konštatovala, že žalobca spochybnil existenciu porušenia, ako bolo opísané v oznámení o výhradách, a usúdila, že to nezdôvodňuje zníženie pokuty v zmysle bodu D 2 druhej zarážky oznámenia o spolupráci.

518 Preto je namieste zamietnuť druhú časť a tak aj žalobný dôvod v jeho celosti.

O metóde výpočtu a konečnej výške pokuty

519 Tak ako vyplýva z bodu 313 vyššie, je namieste znížiť zvýšenie základnej čiastky pokuty stanovenej z dôvodu priťažujúcich okolností z 50 na 40 %.

520 Pokiaľ ide o stanovenie konečnej výšky pokuty, ako vyplýva z tejto úpravy, treba uviesť, že Komisia sa pri stanovení pokuty uloženej žalobcovi odchýlila od metódy uvedenej v usmerneniach.

521 Vzhľadom na znenie usmernení sa totiž sadzba zodpovedajúca zvýšeniu alebo zníženiu z dôvodu priťažujúcich alebo poľahčujúcich okolností musí uplatniť na základnú čiastku pokuty, určenej v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania porušenia,

a nie na výsledok prvého zvýšenia alebo zníženia z dôvodu priťažujúcej alebo poľahčujúcej okolnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 95 vyššie, bod 229).

522 V prejednávanej veci sa však musí skonštatovať, že hoci Komisia upravila výšku pokuty pri zohľadnení na jednej strane dvoch priťažujúcich okolností a na strane druhej jednej poľahčujúcej okolnosti, z konečnej sumy uloženej pokuty vyplýva, že Komisia uplatnila jednu z týchto dvoch úprav na sumu, ktorá bola výsledkom prvého zvýšenia alebo zníženia. Táto metóda výpočtu má za následok zmenu konečnej výšky pokuty v porovnaní s výškou pokuty, ktorá by vyplynula z uplatnenia metódy uvedenej v usmerneniach.

523 V tejto súvislosti, metóda výpočtu výšky pokút uvedená v usmerneniach, aj keď isto nie je jedinou mysliteľnou metódou, zabezpečuje koherentnú rozhodovaciu prax v oblasti ukladania pokút, ktorá umožňuje zabezpečiť rovnosť zaobchádzania medzi podnikmi, ktoré sú sankcionované za porušenia právnych pravidiel hospodárskej súťaže. V tomto prípade Súd prvého stupňa konštatuje, že Komisia sa odchýlila od usmernení, pokiaľ ide o metódu výpočtu konečnej výšky pokút bez toho, aby to zdôvodnila.

524 V prejednávanej veci je preto namieste uplatniť v rámci neobmedzenej právomoci Súdu prvého stupňa podľa článku 17 nariadenia č. 17 z dôvodu priťažujúcej okolnosti spojenej s opakovaným porušovaním zvýšenie o 40 % základnej čiastky pokuty uloženej žalobcovi.

525 Konečná výška pokuty uloženej žalobcovi sa preto vypočíta takto: k základnej čiastke pokuty (36,25 milióna eur) sa najprv pripočíta 40 % z tejto základnej čiastky

(14,5 milióna eur) a odpočíta 10 % z tejto čiastky (3,625 milióna eur), čím sa docieli suma 47,125 milióna eur. Táto suma sa ďalej zníži o 10 % z dôvodu spolupráce, čím sa docieli konečná výška pokuty 42,4125 milióna eur.

O trovách

526 Podľa článku 87 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Súd prvého stupňa rozdeliť náhradu trov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania nemajú úspech v jednej časti alebo vo viacerých častiach predmetu konania. Za daných okolností je opodstatnené rozhodnúť, že žalobca znáša svoje vlastné trovy konania, ako aj tri štvrtiny trov konania Komisie.

Z týchto dôvodov

SÚD PRVÉHO STUPŇA (piata komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. Výška pokuty uloženej žalobcovi sa stanovuje na 42,4125 milióna eur.

2. V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.

3. Žalobca znáša svoje vlastné trovy konania, ako aj tri štvrtiny trov konania Komisie. Komisia znáša jednu štvrtinu svojich vlastných trov konania.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 25. októbra 2005.

Tajomník

E. Coulon

Predseda komory

M. Vilaras

Obsah

Právny rámec ..... II - 4427

Skutkové okolnosti ..... II - 4430

Konanie a návrhy účastníkov konania ..... II - 4433

Právny stav ..... II - 4435

A — O návrhoch na zrušenie napadnutého rozhodnutia ..... II - 4436

1. O žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu a zásady správneho úradného postupu ..... II - 4436

a) O prvej časti založenej na tom, že žalobca nemohol preskúmať kontext, v akom vznikol dokument použitý Komisiou v jeho neprospech ..... II - 4436

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4436

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4438

b) O druhej časti založenej na tom, že Komisia neumožnila žalobcovi oboznámiť sa pred prijatím napadnutého rozhodnutia s kritériami zohľadnenými pri stanovení pokuty ..... II - 4442

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4442

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4443

c) O tretej časti založenej na tom, že neboli zdokumentované stretnutia medzi Komisiou a Interbrewom, ako aj na odmietnutí Komisie oznámiť žalobcovi odpoveď Interbrewu na oznámenie o výhradách ..... II - 4446

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4446

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4448

2. O žalobnom dôvode založenom na porušení povinnosti odôvodnenia ..... II - 4454

a) Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4454

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4458

B — O subsidiárne predložených návrhoch na zníženie sumy uloženej pokuty ..... II - 4461

1. O žalobnom dôvode založenom na chybnom zhodnotení závažnosti porušenia na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty v rozpore so zásadami rovnosti zaobchádzania, proporcionality a ne bis in idem ..... II - 4462

a) Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4462

Tvrdenia žalobcu ..... II - 4462

— O zhodnotení charakteru závažnosti porušenia: porušenie zásad rovnosti zaobchádzania a proporcionality ..... II - 4463

— O zhodnotení efektívnej ekonomickej kapacity žalobcu spôsobiť značnú škodu iným subjektom na trhu: porušenie zásady proporcionality ..... II - 4466

— O stanovení výšky pokuty na takej úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok: porušenie zásady proporcionality ..... II - 4468

— O zohľadnení právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr, ktorými vo všeobecnosti disponujú veľké podniky: porušenie zásady ne bis in idem ..... II - 4469

Tvrdenia Komisie ..... II - 4470

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4471

O zhodnotení závažnosti porušenia ..... II - 4476

O posúdení efektívnej ekonomickej kapacity žalobcu spôsobiť významnú škodu iným subjektom na trhu ..... II - 4480

O určení výšky pokuty na takej úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odstrašujúci účinok ..... II - 4484

O zohľadnení právnych a ekonomických znalostí a infraštruktúr, ktorými vo všeobecnosti disponujú veľké podniky ..... II - 4489

O primeranosti osobitnej východiskovej sumy vzhľadom na okolnosti, na ktoré poukazuje žalobca ..... II - 4490

2. O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom posúdení dĺžky trvania porušenia ..... II - 4493

a) Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4493

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4496

O telefonickom kontakte 9. decembra 1996 ..... II - 4499

O stretnutí 17. apríla 1997 ..... II - 4502

O stretnutí 28. januára 1998 ..... II - 4506

3. O žalobnom dôvode založenom na nedôvodnom charaktere priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v nátlaku vykonávanom na Interbrew ..... II - 4509

a) Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4509

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4518

4. O žalobnom dôvode založenom na nedôvodnom zohľadnení priťažujúcej okolnosti opakovaného porušovania vo vzťahu k žalobcovi ..... II - 4529

a) Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4529

b) Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4536

5. O žalobnom dôvode založenom na nedostatočnom zohľadnení uplatniteľných poľahčujúcich okolností ..... II - 4545

a) O prvej časti založenej na tom, že Komisia odmietla zohľadniť absenciu účinkov porušenia na trh ..... II - 4546

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4546

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4549

b) O druhej časti založenej na tom, že Komisia nezohľadnila vplyv režimu regulovaných cien a stáročnej cechovej tradície charakterizujúcej odvetvie pivovarníctva ..... II - 4553

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4553

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4555

c) O tretej časti založenej na tom, že Komisia odmietla zohľadniť krízovú situáciu v odvetví ..... II - 4557

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4557

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4559

d) O štvrtej časti založenej na výhražnom postoji Interbrewu ..... II - 4560

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4560

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4562

6. O žalobnom dôvode založenom na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania a s oznámením o spolupráci ..... II - 4563

a) O prvej časti založenej na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce žalobcu Komisiou vzhľadom najmä na jej rozhodovaciu prax a porušenie zásady rovnosti zaobchádzania ..... II - 4563

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4563

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4569

b) O druhej časti založenej na chybnom závere Komisie, podľa ktorého žalobca poprel vecnú správnosť skutkových zistení, na ktorých Komisia zakladala svoje obvinenia ..... II - 4579

Tvrdenia účastníkov konania ..... II - 4579

Posúdenie Súdom prvého stupňa ..... II - 4586

O metóde výpočtu a konečnej výške pokuty ..... II - 4591

O trovách ..... II - 4593